

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นางสาวปทุมทริกา โบกกระฉิม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-14-2702-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP AMONG ACCOUNTING EXPERTISE OF MANAGEMENT, AUDIT COMMITTEES AND
EARNINGS MANAGEMENT OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Miss Puntarika Bokkaranee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy in Accounting
Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-14-2702-6

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและ
กรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นางสาวปณิตริกา ไบภักระณีย์

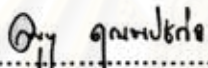
สาขาวิชา

การบัญชี

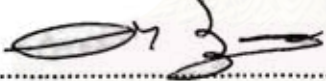
อาจารย์ที่ปรึกษา

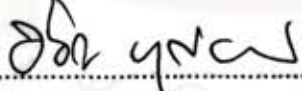
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร

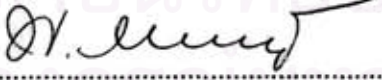
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณูชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. วรศักดิ์ ทุมมานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร)

..... กรรมการ
(นางพรรณี วรภูมิจงสถิต)

ปฎนทริกา โบกกระณีย์ : ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและ
 กรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 ประเทศไทย (THE RELATIONSHIP AMONG ACCOUNTING EXPERTISE OF MANAGEMENT,
 AUDIT COMMITTEES AND EARNINGS MANAGEMENT OF LISTED COMPANIES IN THE
 STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.วชิระ บุญยเนตร, 130 หน้า.
 ISBN 974-14-2702-6

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญของผู้บริหาร
 และกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 ไทย ความเชี่ยวชาญของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย คุณวุฒิการศึกษาและการ
 ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท และ
 ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย
 งบการเงินของบริษัทจดทะเบียนฯ ในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและ
 อุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ในปี
 2547-2548 การศึกษาครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (ความถี่และร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย
 เลขคณิต ฐานนิยมและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ความ
 ถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับ
 ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร และความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์
 ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรของ
 บริษัท นอกจากนี้ตัวแปรที่สนใจศึกษาแล้ว การศึกษานี้ยังพบว่าตัวแปรควบคุมซึ่งประกอบไปด้วย
 มูลค่าตลาดของหุ้นสามัญ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นสามัญ และกระแสเงิน
 ลดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการ
 จัดการกำไรของบริษัท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อนิสิต.....ปฎนทริกา โบกกระณีย์.....
 สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2549.....

4782299626: MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: DISCRETIONARY ACCRUALS, ACCOUNTING EXPERTISE, AUDIT
COMMITTEES, EARNINGS MANAGEMENT

PUNTARIKA BOKKARANEE: THE RELATIONSHIP AMONG ACCOUNTING
EXPERTISE OF MANAGEMENT, AUDIT COMMITTEES AND EARNINGS
MANAGEMENT OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF
THAILAND. THESIS ADVISOR: ASST.PROF.WACHIRA BOONYANET, Ph. D.,
130 pp. ISBN 974-14-2702-6

The main objective of this thesis was to investigate the relationship among accounting expertise of management, audit committees and earnings management of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The expertise of management and audit committees was defined as earning degree in accounting and CPA, years of working experience and accounting and finance expertise. The data set included the financial statements of listed companies in the Stock Exchange of Thailand in property and constructions, agro & food industry, industrial products, services and technology during 2005 and 2006. Descriptive statistics (frequency and percentage, minimum, maximum, mode and standard deviations) and inferential statistics, multiple regression analysis are employed to analyze the data.

As expected, it was found, at 95 % confidence interval, earning degree in accounting and CPA of management and accounting and finance expertise of audit committees significantly related to earnings management in positive manners. In addition, the control variables consisting of log of market value, book/ market ratio and cash flow from operations scale by assets also significantly related to earnings management.

Department.....Accountancy.....Student's signature.....Puntarika Bokkaranee
Field of study.....Accounting.....Advisor's signature.....Wachira Boonyanet
Academic year.....2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงมาด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิระ บุญยเนตร ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอความคิดเห็นที่มีคุณค่าต่อการศึกษา ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้เรียบร้อยสมบูรณ์อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วรศักดิ์ ทูมมานนท์ ที่ท่านได้กรุณาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำดี ๆ ที่มีต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมถึงกราบขอบพระคุณ คุณพรณี วรวิจิตรสถิต ที่ท่านได้กรุณามาเป็นกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำเพิ่มเติมที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงคณาจารย์ในภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่ได้เสริมสร้างความรู้และทักษะของการศึกษาในระดับปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ตลอดจนคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สำหรับการประสิทธิ ประสาทวิชาความรู้ในสาขาวิชาการบัญชี ในระดับปริญญาบัญชีบัณฑิต

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ รวมถึงสมาชิกในครอบครัวทุกคนของข้าพเจ้า สำหรับการดูแลทั้งในด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างดีมาตลอดในช่วงของการเขียนวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ตลอดจนเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกคนที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเป็น กำลังใจให้ข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ

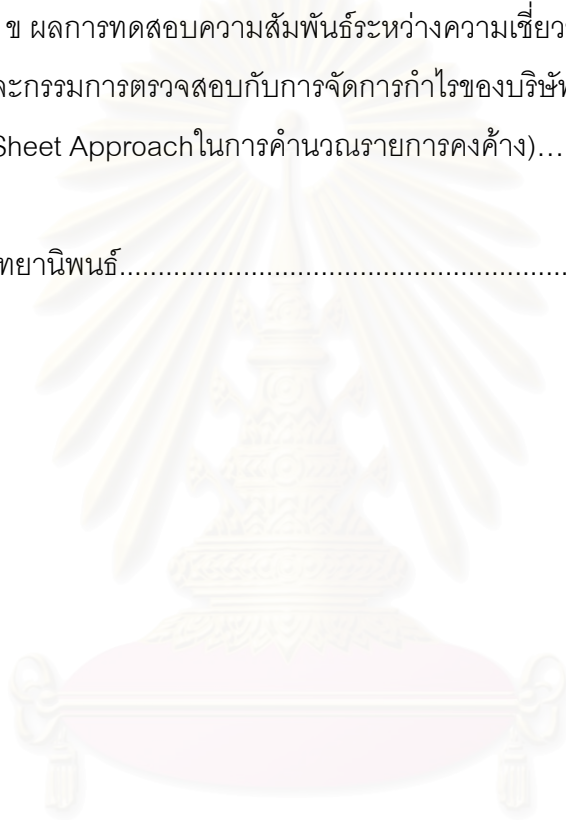
บทที่

1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
1.7 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	6
1.8 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.10 ระเบียบวิธีวิจัย.....	9
1.11 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร.....	11
2.2 แนวคิดการบัญชีตามรายการคงค้าง.....	14
2.3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ.....	15
2.3.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้บริหาร.....	15
2.3.2 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกรรมการตรวจสอบ.....	19

บทที่	ช หน้า
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	29
2.4.1 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ ของบริษัท.....	29
2.4.2 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกำไรของบริษัทผ่านรายการ คงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร.....	36
2.4.3 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบสมการในการวัดรายการคงค้าง ตามดุลยพินิจของผู้บริหาร.....	39
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	50
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	50
3.2 คำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร.....	51
3.2.1 ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรที่สนใจศึกษา.....	51
3.2.2 ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรควบคุม.....	52
3.2.3 ตัวแปรตาม.....	54
3.3 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัยและตัวแบบ.....	58
3.3.1 สมมติฐานการวิจัยและตัวแบบเกี่ยวกับคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร.....	59
3.3.2 สมมติฐานการวิจัยและตัวแบบเกี่ยวกับระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร.....	60
3.3.3 สมมติฐานการวิจัยและตัวแบบที่รวมทุกตัวแปรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญ ด้านบัญชีของผู้บริหารเข้าไว้ด้วยกัน.....	60
3.3.4 สมมติฐานการวิจัยและตัวแบบเกี่ยวกับความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือ ประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ.....	61
3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	62
3.4.1 ประชากร.....	62
3.4.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	63
3.4.3 วิธีการเลือกตัวอย่าง.....	65
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
3.6 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67

บทที่	ณ หน้า
3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา.....	67
3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา.....	69
4.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม.....	72
4.2.1 ตัวแปรที่สนใจศึกษา.....	72
4.2.2 ตัวแปรควบคุม.....	78
4.2.3 ตัวแปรตาม.....	82
5 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน.....	83
5.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของ บริษัท.....	86
5.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันใน บริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท.....	88
5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหาร กับการจัดการกำไรของบริษัท.....	91
5.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการ ตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท.....	95
6 บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	99
6.1 บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	100
6.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	100
6.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของ ผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท.....	103
6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	107
6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อในอนาคต.....	107

บทที่	ญ หน้า
รายการอ้างอิง.....	109
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ.....	115
ภาคผนวก ข ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของ ผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท (กรณีที่ใช้ตัวแบบ Balance Sheet Approach ในการคำนวณรายการคงค้าง).....	123
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1	46
2.2	47
3.1	51
3.2	56
3.3	62
3.4	64
4.1	70
4.2	71
4.3	73
4.4	74
4.5	75
4.6	79
4.7	79
4.8	80
4.9	81
4.10	81
4.11	82
5.1	84

ตาราง	หน้า
5.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท.....	86
5.3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท.....	89
5.4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท.....	91
5.5 ผลการทดสอบสถิติเชิงอนุมานของผู้บริหาร.....	95
5.6 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท.....	96
5.7 ผลการทดสอบสถิติเชิงอนุมานของกรรมการตรวจสอบ.....	98

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
-----	-------------------------	---

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยทั่วไปผู้ลงทุนใช้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานจากงบการเงินของบริษัทในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งงบการเงินเป็นรายงานทางการเงินที่แสดงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารหรือความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารในการบริหารทรัพยากรของบริษัท ปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการสร้างความน่าเชื่อถือให้งบการเงินมากที่สุด คือ ผู้บริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดทำงบการเงิน ถ้าผู้บริหารแสดงออกถึงความมีคุณธรรม มีความสุจริต มีความโปร่งใส และรับผิดชอบต่อ การเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือน และจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชี ทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วน ย่อมสร้างความมั่นใจในความน่าเชื่อถือของงบการเงินได้มากที่สุด

ความเชื่อของผู้บริหารที่เชื่อว่า ถ้าไม่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน หรือบางบริษัทได้มีการผูกติดผลการดำเนินงานของบริษัทกับผลตอบแทนของผู้บริหาร อาจส่งผลกระทบต่อการแสดงข้อมูลในงบการเงินของผู้บริหารได้ โดยผู้บริหารอาจมีแนวโน้มที่จะพยายามปรับแต่งงบการเงินของบริษัทให้ดูดีเพื่อดึงดูดนักลงทุน และเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ดังนั้นส่งผลให้งบการเงินที่แสดงอาจไม่ได้สะท้อนข้อมูลที่ควรจะเป็น แต่เป็นการสะท้อนข้อมูลที่ผู้บริหารอยากให้เป็นมากกว่า และนอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวว่า การปรับแต่งงบการเงินนั้นทำได้ไม่ยาก ถ้าคนทำมีความรอบรู้ในกฎเกณฑ์มาตรฐานการบัญชีเป็นอย่างดีและรู้ว่าจะทำตัวให้หลุดจากกรอบที่ถูกกำหนดได้อย่างไร โดยอาศัยช่องโหว่หรือทางเลือกที่มีอยู่ในมาตรฐานการบัญชี หรืออาศัยจากข้อสมมติในการจัดทำบัญชีที่กำหนดให้กิจการจัดทำงบการเงินภายใต้เกณฑ์คงค้าง (Accruals Basis) มาใช้เป็นแนวทางในการปรับแต่งงบการเงินของบริษัท ซึ่งรายการเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นรายการที่ยากต่อการตรวจสอบถึงความผิดปกติได้ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าความเชี่ยวชาญด้านบัญชีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการปรับแต่งผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือมีความรอบรู้ในกฎเกณฑ์มาตรฐานการบัญชีเป็นอย่างดีจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถที่จะทำตัวหลุดจากกรอบที่กำหนด หรืออาศัยช่องโหว่หรือทางเลือกที่มีอยู่ในมาตรฐานการบัญชี หรือข้อสมมติในการจัดทำบัญชี มาใช้ในการปรับแต่งงบการเงินของบริษัทให้เป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการและยากต่อการตรวจสอบได้

เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ผู้ใช้งบการเงิน ภายใต้การกำกับดูแลที่ดีของบริษัทได้มีการป้องกันการนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงานของผู้บริหารโดยได้มีข้อกำหนดให้มีการจัดตั้งกรรมการตรวจสอบขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่แทนกรรมการบริษัทในการสอบทานงบการเงินที่ผู้บริหารจัดทำขึ้นว่าตัวเลขที่ปรากฏในงบการเงินมีความน่าเชื่อถือได้หรือไม่ ซึ่งการจัดตั้งกรรมการตรวจสอบมุ่งหวังถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพิ่มมูลค่าของบริษัทและสร้างความน่าเชื่อถือในงบการเงินของบริษัท โดยประสิทธิภาพในการทำงานของกรรมการตรวจสอบจะเพิ่มมูลค่าหรือสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทมากขึ้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านต่างๆของกรรมการตรวจสอบ เช่น ความเชี่ยวชาญ ความรอบรู้กฎเกณฑ์มาตรฐานการบัญชี ความเป็นอิสระ และกิจกรรมในการปฏิบัติงานของกรรมการตรวจสอบ ซึ่งถ้ากรรมการตรวจสอบของบริษัทมีความเชี่ยวชาญ มีความรอบรู้กฎเกณฑ์มาตรฐานการบัญชี ความเป็นอิสระ และกิจกรรมของกรรมการตรวจสอบสนับสนุนในการสอบทานงบการเงิน ก็จะส่งผลให้งบการเงินของบริษัทมีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาเชิงประจักษ์ในอดีต พบว่า มีงานวิจัยที่สนับสนุนแนวความคิดที่ว่าลักษณะของผู้บริหาร กรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบมีผลต่อคุณภาพของข้อมูลในงบการเงินที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนและการจัดการกำไรของบริษัท โดยมีการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญ ความเป็นอิสระและกิจกรรมของกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพของข้อมูลในงบการเงินที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การจัดการกำไรของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเชี่ยวชาญ ความเป็นอิสระและกิจกรรมของกรรมการตรวจสอบ กล่าวคือ ประสิทธิภาพของกรรมการตรวจสอบมีผลต่อคุณภาพในการดำเนินงานและการแสดงข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัท และจากการศึกษาในประเด็นความเชี่ยวชาญของผู้บริหาร ซึ่งกำหนดให้ผู้ช่วยการฝ่ายบัญชีและการเงินของบริษัท(CFO) เป็นตัวแทนของผู้บริหาร ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ความเชี่ยวชาญของผู้ช่วยการฝ่ายบัญชีและการเงินของบริษัท มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการถูกตั้งแก้ไขงบการเงินของบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทที่มีผู้ช่วยการฝ่ายบัญชีและการเงินที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยการฝ่ายบัญชีและการเงินในบริษัทเป็นระยะเวลานาน จบการศึกษาในระดับปริญญาโทด้านบริหาร และ/หรือเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความเป็นไปได้น้อยที่จะได้รับการถูกตั้งแก้ไขงบการเงิน เนื่องจากสาเหตุว่ามีการแก้ไขกำไรของบริษัท

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาตามแนวคิดที่ว่าความเชี่ยวชาญของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

เพื่อให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ว่าความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

1.2 ปัญหาการวิจัย

ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

1.4 สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ทราบว่าลักษณะของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการกำไรและคุณภาพในการรายงานข้อมูลในงบการเงินของบริษัท ซึ่งจากลักษณะของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการกำไรและคุณภาพในการรายงานข้อมูลในงบการเงินของบริษัท ทำให้นำไปสู่ปัญหาการวิจัยที่ว่าความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทหรือไม่ และถ้ามี ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นไปในทิศทางใด และเพื่อตอบปัญหาการวิจัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นจึงต้องตั้งสมมติฐานงานวิจัย และจากปัญหางานวิจัยข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท โดยสรุปได้ดังนี้

H_1 : ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

H_2 : ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระของสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

- ตัวแปรตาม คือ การจัดการกำไรของบริษัท ซึ่งวัดจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)
- ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้
 1. ตัวแปรอธิบาย / ตัวแปรที่สนใจศึกษา คือ ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหาร และกรรมการตรวจสอบ โดย

ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหาร วัดจาก

- 1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี
- 2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท

ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบ วัดจาก

- 1) ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน
2. ตัวแปรควบคุม ได้แก่
 - 1) มูลค่าตลาดของหุ้น
 - 2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น
 - 3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม
 - 4) อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย
 - 5) ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มีเป้าหมายที่จะศึกษาจากงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) และข้อมูลเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี เนื่องจากงานวิจัยของ วรศักดิ์ (2548) ศึกษาในประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2546-2548 พบว่า เป็นกลุ่มบริษัทที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษสูง โดยบริษัทที่อยู่ในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ใน

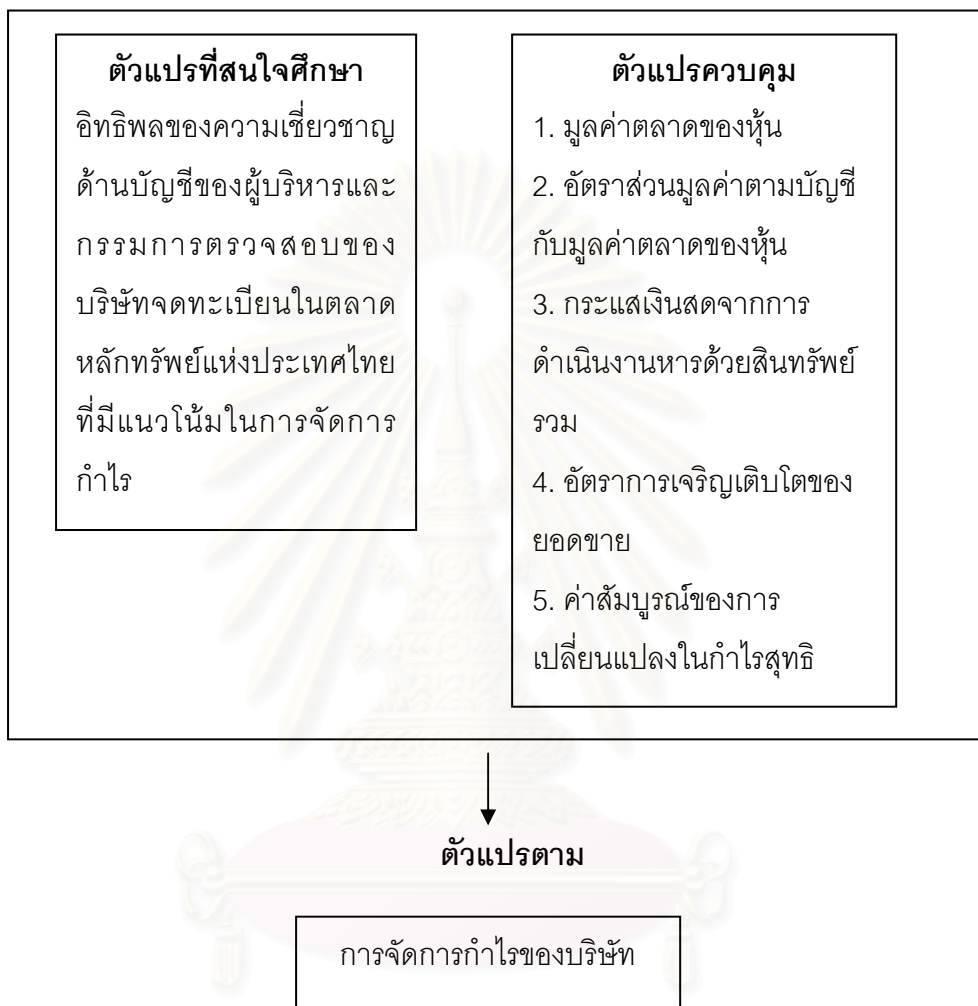
ระหว่างแก้ไขการดำเนินงาน (REHABCO) (ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปแล้ว) มีการสั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ จำนวน 30.8% อันดับสอง คือ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 23.1% อันดับสาม คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีจำนวน 11.5% และอันดับสี่ คือ กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี จำนวน 7.7% แต่เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้มีการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าตลาดของหุ้น เป็นตัวแปรควบคุมของการศึกษา ซึ่งพบว่า บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขการดำเนินงาน โดยส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการซื้อหรือขายหุ้น ดังนั้นจึงส่งผลให้ไม่มีราคาตลาดของการซื้อขาย และนอกจากนี้ยังพบว่า บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขการดำเนินงาน บางบริษัทอำนาจการจัดการถูกระงับตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย จึงไม่มีการตรวจสอบ ดังนั้นจึงไม่นำบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขการดำเนินงานมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนบริษัทที่จดทะเบียนในกลุ่มธุรกิจการเงินนั้น พบว่าไม่มีการสั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ และนอกจากนี้บริษัทที่จดทะเบียนในกลุ่มธุรกิจการเงินยังมีการใช้มาตรฐานการบัญชี การจัดทำและนำเสนอของงบการเงินที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นจึงไม่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้เช่นกัน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาจากงบการเงินและข้อมูลเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ซึ่งมีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 – 2548

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องความเชี่ยวชาญของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกำไรของบริษัท ทำให้จำแนกตัวแปรที่สนใจศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรอิสระประกอบด้วย ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย และตัวแปรควบคุม รายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดแสดงไว้ในส่วนของระเบียบวิธีวิจัย (บทที่ 3) ในส่วนนี้จะกรอบแนวคิดการวิจัย ตามที่นำเสนอไว้ในแผนภาพที่ 1.1

แผนภาพที่ 1.1 แผนภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแปรอิสระ

1.7 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมิได้ครอบคลุมถึงบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จึงไม่สามารถอธิบายได้กับบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากลักษณะการนำเสนอทางการเงินและมาตรฐานการบัญชีที่บังคับใช้มีความแตกต่างกัน

2. ในการศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปิดเผยข้อมูลผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบที่ครบถ้วนและเพียงพอต่อ

การตอบปัญหาของการวิจัย มิได้ครอบคลุมถึงบริษัทที่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ และมิได้ครอบคลุมถึงบริษัทที่ได้มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบ ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้ในการศึกษาคั้งนี้จึงไม่สามารถอธิบายได้กับบริษัทที่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอและบริษัทที่ได้มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบ

3. การศึกษาคั้งนี้พิจารณาข้อมูลของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบตามที่เปิดเผยในรายงานประจำปีและแบบ 56-1 ณ วันที่ 31 ธันวาคม ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้ในการศึกษาคั้งนี้มิได้พิจารณาข้อมูลของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบที่มีการเข้าหรือออกในระหว่างปี

4. ข้อจำกัดในการตีความผลการวิจัย กล่าวคือ การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงความสัมพันธ์ (Association) ไม่ใช่การศึกษาในเชิงของเหตุและผล (Causation) ดังนั้นการตีความผลการวิจัยจึงเป็นการพิจารณาในเชิงของความสัมพันธ์มากกว่าเชิงของเหตุและผล

5. ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยอาจจะมองข้ามตัวแปรที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นจึงไม่สามารถกล่าวได้ว่าตัวแปรที่ศึกษาคั้งนี้สามารถอ้างอิงได้ทั้งหมด เนื่องจากอาจยังมีตัวแปรอื่นที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

1.8 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การตกแต่งผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารซึ่งอาศัยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล โดยใช้ดุลยพินิจในการจัดทำงบการเงิน หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางบัญชี การจัดทำรายงานทางการเงินที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือที่เสนอต่อบุคคลภายนอกที่ใช้งบการเงินด้วย เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารและความคาดหวังของนักลงทุน เมื่องบการเงินของบริษัทดูดีก็สามารถดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนได้และผู้ถือหุ้นเดิมได้ผลประโยชน์เท่ากับว่าเป็นการโอนความมั่งคั่งจากผู้ถือหุ้นใหม่ไปสู่ผู้ถือหุ้นเดิม ซึ่งการกระทำเช่นนี้เป็นการบิดเบือนข้อมูลที่แท้จริงส่งผลให้ในอนาคตมูลค่าบริษัทอาจลดลงได้

2. รายการคงค้าง (Accruals) หมายถึง รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีจะรับรู้เมื่อเกิดขึ้น มิใช่เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสด รายการคงค้างทั้งหมด (Total Accrual) สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) และรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

3. รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) เป็นรายการที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจของบริษัท เช่น บริษัทมียอดขายเพิ่ม ส่งผลให้ยอดลูกหนี้เพิ่มขึ้นตามด้วย ซึ่งเป็นการยากต่อการควบคุมของผู้บริหาร

4. รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการและดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น อายุการใช้งานของสินทรัพย์ จำนวนที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จากลูกหนี้ ตลอดจนจำนวนเงินที่ตั้งขึ้นเป็นรายการค้างรับ ค้างจ่าย จ่ายล่วงหน้า รับล่วงหน้า ณ วันสิ้นงวดบัญชี

5. กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operation) หมายถึง เงินสดรับและจ่ายจากการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการดำเนินงานของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอ เพื่อที่จะจ่ายเงินกู้ยืม เพื่อการดำเนินงานของกิจการ เพื่อจ่ายเงินปันผลและเพื่อการลงทุนใหม่ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอก

6. รายการพิเศษ (Extraordinary item) หมายถึง รายการที่มีจำนวนเงินมากพอที่จะถือได้ว่ามีนัยสำคัญและมีลักษณะไม่ปกติ แตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และเป็นรายการที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย

7. กำไรจากการดำเนินงาน หมายถึง กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี หรือกำไรสุทธิบวกกลับด้วยดอกเบี้ยจ่ายและภาษี

8. กำไร (ขาดทุน) ทางบัญชี (Accounting Income) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) ที่คำนวณขึ้นตามหลักบัญชีที่รับรองทั่วไป ก่อนที่จะหักรายจ่ายภาษีเงินได้ หรือรายได้ของงวดเวลาหนึ่งที่ยังคงเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง

9. ผู้บริหารของบริษัท หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบในสายงานเกี่ยวกับบัญชีและการเงินของบริษัท ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน ผู้จัดการฝ่ายบัญชี และอื่นๆขึ้นอยู่กับข้อกำหนดตำแหน่งของแต่ละบริษัท เป็นตัวแทนของผู้บริหาร

10. ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ หมายถึง การที่สำเร็จการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือมีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ หรือการมีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชีหรือการเงิน หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี หรือมีประวัติในการดำรงตำแหน่งเป็น ประธานกรรมการ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กรรมการผู้อำนวยการ กรรมการผู้จัดการ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือการเงิน หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านบัญชีหรือการเงิน ในส่วนของการวัดค่าความเชี่ยวชาญด้าน

บัญชีของกรรมการตรวจสอบในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินเป็นตัวแทนในการวัดค่า ซึ่งคำนวณจาก จำนวนกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินหารด้วยจำนวนกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การรายงานคุณภาพกำไรและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของบริษัทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัท

2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักวิเคราะห์ นักลงทุน หรือผู้ใช้งบการเงินในการประเมินการจัดการกำไรของบริษัทและใช้ในการประเมินคุณภาพในการรายงานข้อมูลทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท

3. เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐ มีการปรับปรุงหรือออกกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับในการกำหนดการฝึกอบรมผู้บริหารในเรื่องการรายงานข้อมูลในงบการเงิน เพื่อให้มีการแสดงข้อมูลอย่างมีคุณภาพ

4. เพื่อเป็นแนวทางให้บริษัทได้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญของกรรมการตรวจสอบของบริษัท โดยอย่างน้อยกรรมการตรวจสอบต้องมีประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน เพื่อที่จะสามารถสอดส่องดูแลกระบวนการจัดการรายการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.10 ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยจะกล่าวโดยละเอียดในบทที่ 3 ในส่วนนี้จะกล่าวโดยสังเขปเท่านั้น

รูปแบบการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research Methodology) กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ที่มีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2547 และ 2548 ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา และในส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท สถิติที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple

Regression Analysis) สำหรับตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบจะประกอบด้วย 4 ตัวแบบ โดยตัวแบบที่ 1 และ ตัวแบบที่ 2 เป็นตัวแบบที่แยกตัวแปรที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหาร ตัวแบบที่ 3 เป็นตัวแบบที่รวมตัวแปรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารทุกตัวเข้าไว้ด้วยกัน และตัวแบบที่ 4 เป็นตัวแบบที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบ ซึ่งสถิติดังกล่าวทำให้ได้รับคำตอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท ทั้งยังเป็นการตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยได้อย่างครบถ้วนทุกประการ ส่วนตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ (1) ตัวแปรอธิบาย/ ตัวแปรที่สนใจศึกษา (Explanatory Variables) และ (2) ตัวแปรควบคุม (Control Variables) ซึ่งรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดจะกล่าวไว้ในส่วนของระเบียบวิธีวิจัย (บทที่ 3) ส่วนตัวแปรตาม คือ การจัดการกำไรของบริษัท

1.11 ลำดับขั้นตอนในการเสนองานวิจัย

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ระเบียบวิธีวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนองานวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วนหลักๆ คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร ส่วนที่ 2 แนวคิดการบัญชีตามรายการคงค้าง ส่วนที่ 3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ และส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

บทที่ 3 กล่าวถึง ระเบียบวิธีวิจัย อันประกอบไปด้วย รูปแบบการวิจัย การพัฒนาสมมติฐาน ตัวแบบและคำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและแนวทางวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง การนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา

บทที่ 5 กล่าวถึง การนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงอนุมาน ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท โดยจำแนกตามตัวแปรที่สนใจศึกษา ในแต่ละส่วนจะประกอบไปด้วย การทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย และผลการทดสอบตัวแปรควบคุม

บทที่ 6 กล่าวถึง บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าหนังสือ รายงาน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท” ทำให้สามารถจำแนกและประมวลความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ออกเป็น 4 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร
- 2.2 แนวคิดการบัญชีตามรายการคงค้าง
- 2.3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร และแนวคิดการบัญชีตามรายการคงค้าง อธิบายรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร (Earnings Management)

เนื่องจากคำจำกัดความของการจัดการกำไรมีหลากหลายด้วยกัน ดังนั้นจึงมีผู้ให้คำจำกัดความของ “การจัดการกำไร” ไว้หลากหลายด้วยกัน ดังนี้

Schroeder (1995) ได้ความหมายการจัดการกำไร (Earnings management) คือ ความพยายามอย่างแรงกล้าของผู้บริหารในอันที่จะเพิ่มกำไรในระยะสั้น (Short-term reported income) โดยเชื่อว่า Earnings management เป็นผลมาจากความเชื่อของผู้บริหารที่ว่ากำไรมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน ดังนั้นในความหมายของการจัดการกำไร (Earnings management) ของ Schroeder (1995) จึงกล่าวว่า การจัดการกำไร (Earnings management) คือ

1) การที่ผู้บริหารชะลอการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตและ/หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนออกไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืดหยุ่นกำไร

2) การที่ผู้บริหารรับนโยบายบัญชีมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของกิจการที่ใช้อยู่

3) การที่ผู้บริหารรับมาตรฐานใหม่มาใช้ก่อนที่จะมีการประกาศใช้มาตรฐานนั้นอย่างเป็นทางการ

ทางการ

Ayres (1994) ให้ความหมายการจัดการกำไร (Earnings management) ไว้ว่า เป็นการ จัดโครงสร้างการรายงานกำไรหรือการจัดโครงสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตและ/หรือการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนเสียใหม่ด้วยความตั้งใจที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อกำไรตามที่ผู้บริหาร ต้องการ ซึ่ง Ayres (1994) ได้มีการจัดรูปแบบการจัดการกำไร (Earnings management) ไว้ดังนี้

- 1) Accrual management
- 2) Adoption of mandatory accounting policies
- 3) Voluntary accounting changes

Accrual management

Accrual management หมายถึง การปรับเปลี่ยนการประมาณการทางบัญชี เช่น อายุ การใช้งานของสินทรัพย์ การประมาณการจำนวนเงินที่ตั้งขึ้นเป็นรายการค้างรับ/ค้างจ่าย เป็นต้น เพื่อเกลี้ยกำไรให้ไปสู่ทิศทางเป้าหมายกำไรที่ผู้บริหารต้องการ

Adoption of mandatory accounting policies

Adoption of mandatory accounting policies คือ การตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับ งวดบัญชีที่กิจการจะเริ่มเอามาตรฐานการบัญชีที่ทางการประกาศใช้มาใช้อย่างเป็นทางการ โดย เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะเลือกรับเอามาตรฐานการบัญชีมาใช้ในงวดใดจึงจะ เกิดผลดีต่อภาพลักษณ์ของกิจการมากที่สุด

Voluntary accounting changes

Voluntary accounting changes หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากหลักการบัญชีที่เป็นที่ ยอมรับกันโดยทั่วไปไปสู่อีกหลักการบัญชีหนึ่งซึ่งผู้บริหารเชื่อว่าจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ของผลการ ดำเนินงานได้ดีกว่า

Mulford and Comiskey (1996) ได้ให้ความหมายการจัดการกำไร (Earnings management) ว่า การจัดการกำไร หมายถึง การปรับแต่งผลการดำเนินงานให้แปรเปลี่ยนไปใน ทิศทางที่ต้องการ โดย Mulford and Comiskey (1996) ได้จำแนกการจัดการกำไร (Earnings management) ออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1) การเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันให้สูงขึ้น (Boosting current-year performance) เช่น การรับรู้รายได้เร็วกว่าที่ควรจะเป็น การสร้างรายได้ที่ไม่มีโอกาสจะเกิดขึ้นแน่นอน การบันทึก รายจ่ายที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เป็นต้น

2) การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accounting change) เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือการเปลี่ยนแปลงประมาณการทาง

บัญชีซึ่งไม่เป็นไปตามข้อกำหนดใหม่ของมาตรฐานการบัญชี แต่เป็นไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหารโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accounting change) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงหลักบัญชีหรือประมาณการทางบัญชีเพื่อให้เห็นผลการดำเนินงานและฐานะการเงินในงวดต่อไป ถูกต้องตามควรและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รองรับโดยทั่วไป แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือประมาณการบัญชีจะทำให้กำไรและสินทรัพย์ของกิจการลดลง แต่ช่วยให้กิจการสามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานและฐานะการเงินกับกิจการที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันได้

3) การกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน (Timed management actions) เช่น การตัดสินใจขายสินทรัพย์ที่ได้มาในราคาที่ต่ำในช่วงเวลาที่ราคาสินทรัพย์นั้นปรับตัวสูงขึ้นเพื่อชดเชยผลการดำเนินงานที่ลดลง และการกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน ยังรวมถึง การชะลอค่าใช้จ่ายการดำเนินงานบางรายการออกไปเพื่อเพิ่มกำไรในงวดปัจจุบัน เช่น ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม และ ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

4) การลดกำไรในงวดปัจจุบันลง (Reducing current year performance) โดยการลดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ลง การตัดจำหน่ายค่าความนิยมของกิจการที่ซื้อมาในอัตราเร่ง การตั้งรายการสำรองลับ การตั้งภาระหนี้สินในจำนวนที่สูงกว่าความเป็นจริง เป็นต้น

5) การล้างบาง (The Big Bath) เป็นการลดกำไรของงวดปัจจุบันลง

Schipper (1989) ให้ความหมายการจัดการกำไร (Earnings management) ไว้ว่า เป็นการที่ผู้บริหารเข้าแทรกแซงกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินที่จะเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินภายนอกด้วยความจงใจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ โดยการให้ความหมายของการจัดการกำไร (Earnings management) ของ Schipper (1989) จะเน้นเฉพาะการจัดการกำไร (Earnings management) ที่เกิดขึ้นในกระบวนการที่เป็นการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอก จะไม่เน้นในเรื่องของการจัดการกำไร (Earnings management) ที่เกิดขึ้นในรายงานทางบัญชีเพื่อการบริหารภายใน

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การจัดการกำไร (Earnings management) ส่วนใหญ่เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะปรับแต่งผลการดำเนินงาน โดยอาศัยช่องโหว่ที่มีอยู่ในมาตรฐานการบัญชีและทางเลือกปฏิบัติในมาตรฐานการบัญชีที่มีมากกว่าหนึ่งทางเลือกที่จะแปรเปลี่ยนผลการดำเนินงานและฐานะการเงินจากที่ควรจะปรากฏในงบการเงิน เพื่อให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินออกมาในรูปแบบที่ผู้บริหารต้องการแทนที่จะแสดงตามรายการที่เกิดขึ้นจริง และนอกจากนี้ข้อสมมติในการจัดทำงบการเงินกำหนดให้จัดทำงบการเงินให้เป็นไป

ตามเกณฑ์คงค้าง (Accruals Basis) ซึ่งกิจการต้องรับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีเมื่อเกิดรายการ มิใช่เมื่อรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด ดังนั้นจึงเป็นช่องทางให้ผู้บริหารสามารถที่จะบริหารจัดการกำไรผ่านทางรายการคงค้างของกิจการได้

2.2 แนวคิดการบัญชีตามรายการคงค้าง (Accrual Accounting)

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน วรรคที่ 25 และ วรรคที่ 26 กล่าวว่า กิจการต้องจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง ยกเว้น ข้อมูลที่เกี่ยวกับกระแสเงินสด ภายใต้เกณฑ์คงค้าง กิจการต้องรับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีเมื่อเกิดรายการ (ไม่ใช่เมื่อรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด) โดยบันทึกและแสดงในงบการเงินตามงวดบัญชีที่เกี่ยวข้อง กิจการต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างต้นทุนที่เกิดขึ้นกับรายได้ที่เกิดจากต้นทุนนั้น ซึ่งเรียกว่าหลักการจับคู่ อย่างไรก็ตาม หลักการจับคู่ไม่สามารถนำมาเป็นข้ออ้างในการรับรู้รายการสินทรัพย์หรือหนี้สินที่ไม่เป็นไปตามค่านิยมในงบดุล

งบการเงินที่จัดทำขึ้นควรใช้เกณฑ์คงค้าง (Accruals Basis) ทั้งนี้เพื่อให้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เกิดขึ้นบันทึกและแสดงในงบการเงินตามงวดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานอย่างแท้จริง

เกณฑ์คงค้างทำให้กิจการต้องบันทึกบัญชีรายได้ค้างรับ (รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายได้แล้ว แต่กิจการยังไม่ได้รับชำระ) รายได้รับล่วงหน้า (รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่ยังไม่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายได้ แต่กิจการได้รับเงินสดแล้ว) ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย (รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เข้าเกณฑ์การรับรู้ค่าใช้จ่ายแล้ว แต่กิจการยังไม่ได้จ่ายชำระ) และค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่ยังไม่เข้าเกณฑ์การรับรู้ค่าใช้จ่าย แต่กิจการจ่ายชำระเงินสดแล้ว) (เมธากุล, 2544)

รายการคงค้างทั้งหมด (Total Accrual) สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท (Scott, William R., 2003) คือ

1) รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) เป็นรายการที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจของบริษัท เช่น บริษัทมียอดขายเพิ่ม ส่งผลให้ยอดขายเพิ่มตามด้วย ซึ่งยากต่อการควบคุมการเกิดขึ้นของรายการและยากต่อการตรวจสอบถึงความผิดปกติของรายการที่เกิดขึ้นได้

2) รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการและดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น อายุการใช้งานของสินทรัพย์ จำนวน

ที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จากลูกหนี้ ตลอดจนจำนวนเงินที่ตั้งขึ้นเป็นรายการค้างรับ ค้างจ่าย จ่ายล่วงหน้า รับล่วงหน้า ณ วันสิ้นงวดบัญชี

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า จากแนวคิดตามรายการคงค้างที่รับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีเมื่อเกิดรายการ (ไม่ใช่เมื่อรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด) โดยบันทึกและแสดงในงบการเงินตามงวดบัญชีที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวคิดที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารอาศัยหลักการรับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีมาเป็นช่องทางในการจัดการกำไรของบริษัท ซึ่งจากการให้ความหมายการจัดการกำไรของ Ayres (1994) ได้มีการจัดรูปแบบของการปรับเปลี่ยนการประมาณการทางบัญชีที่เกี่ยวกับรายการคงค้าง (Accrual Management) เป็นหนึ่งในรูปแบบของการจัดการกำไรด้วย ซึ่งสาเหตุที่การปรับเปลี่ยนการประมาณการทางบัญชีที่เกี่ยวกับรายการคงค้าง เป็นรูปแบบหนึ่งในการจัดการกำไร อาจเป็นเพราะเป็นรายการที่มีการรับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีตามแนวคิดรายการคงค้างและเป็นรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจผู้บริหาร นอกจากนี้ยังเป็นรายการที่ยากต่อการตรวจสอบได้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ผู้บริหารมักใช้รายการนี้จัดการกำไรของบริษัทให้เป็นไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ

2.3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ

2.3.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้บริหาร

ความหมายของผู้บริหาร

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542) เรื่อง การรับหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของหลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัทจดทะเบียน ผู้บริหาร กรรมการบริหาร ผู้อำนวยการควบคุม ไว้ดังนี้

“หลักทรัพย์จดทะเบียน” หมายความว่า หลักทรัพย์ที่ได้รับการจดทะเบียนหรือได้รับการอนุญาตให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์

“บริษัทจดทะเบียน” หมายความว่า บริษัทที่มีหุ้นสามัญจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

“ผู้บริหาร” หมายความว่า กรรมการ กรรมการบริหาร ผู้จัดการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหาร 4 รายแรกนับต่อจากผู้จัดการลงมา ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ากับผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหารรายที่ 4 ทุกราย และให้หมายความรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในสายงานบัญชีหรือการเงินที่เป็นระดับผู้จัดการฝ่ายขึ้นไปหรือเทียบเท่า

“กรรมการบริหาร” หมายความว่า บุคคลที่คณะกรรมการของผู้ยื่นคำขอแต่งตั้งเป็นกรรมการบริหาร ทั้งนี้ ไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นกรรมการของผู้ยื่นคำขอด้วยหรือไม่ก็ตาม

“ผู้อำนวยการควบคุม” หมายความว่า ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลอื่นซึ่งโดยพฤติการณ์มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การจัดการ หรือการดำเนินงานของผู้ยื่นคำขออย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะอิทธิพลดังกล่าวจะสืบเนื่องจากการเป็นผู้ถือหุ้น หรือได้รับมอบอำนาจตามสัญญา หรือการอื่นใดก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ บุคคลที่เข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกินร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้ยื่นคำขอ
2. บุคคลที่ตามพฤติการณ์สามารถควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการของผู้ยื่นคำขอนั้น
3. บุคคลที่ตามพฤติการณ์สามารถควบคุมผู้ซึ่งรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย การจัดการ หรือการดำเนินงานของผู้ยื่นคำขอให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการกำหนดนโยบาย การจัดการ หรือการดำเนินงานของผู้ยื่นคำขอ
4. บุคคลที่ตามพฤติการณ์มีการดำเนินงานให้ผู้ยื่นคำขอหรือมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของผู้ยื่นคำขอเยี่ยงผู้บริหาร รวมทั้งบุคคลที่มีตำแหน่งซึ่งมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลดังกล่าวของผู้ยื่นคำขอนั้น

คุณสมบัติของผู้บริหาร

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2548) กล่าวถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กจ. 5/2548 ไว้ดังนี้ ผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัทจดทะเบียน ต้องมีจริยธรรม มีความสามารถหรือมีประสบการณ์ในธุรกิจของบริษัท มีการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวัง เพื่อประโยชน์ของบริษัท มีความตั้งใจที่จะดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง มีความเข้าใจและรับผิดชอบต่อสาธารณชน และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1. เป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือเป็นบุคคลล้มละลาย
2. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
3. เป็นบุคคลที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อบุคคลที่ตลาดหลักทรัพย์เห็นว่าไม่สมควรเป็นผู้บริหารตามข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
4. อยู่ระหว่างถูกกล่าวโทษ หรือถูกดำเนินคดี หรือเคยต้องคำพิพากษา หรือถูกเปรียบเทียบปรับเนื่องจากการทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ กฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต กฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

หรือกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกิจการเงินในทำนองเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็กฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศ โดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ทั้งนี้ ในความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวง ช้อฉล หรือทุจริต

5. อยู่ระหว่างถูกกล่าวโทษหรือถูกดำเนินคดี หรือเคยต้องคำพิพากษา หรือถูกเปรียบเทียบปรับเนื่องจากการทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็กฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศ โดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายนั้น

6. เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากงาน เนื่องจากการกระทำโดยทุจริต

7. มีพฤติกรรมที่แสดงว่ามีเจตนาอำพรางฐานะทางการเงินหรือผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัทจดทะเบียน หรือเคยแสดงข้อความอันเป็นเท็จในสาระสำคัญหรือปกปิดข้อความจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ควรบอกให้แจ้งในเอกสารใด ๆ ที่ต้องเปิดเผยต่อประชาชนหรือต้องยื่นต่อตลาดหลักทรัพย์

8. มีพฤติกรรมในระหว่างเป็นกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียน ว่ามีการปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความซื่อสัตย์สุจริต หรือขาดความระมัดระวังเพื่อรักษาประโยชน์ของบริษัท และก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นอย่างร้ายแรง หรือทำให้ตนเองหรือบุคคลอื่นได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่บกพร่องนั้น

9. มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการละเลยการทำหน้าที่ตามสมควรในการตรวจสอบดูแลมิให้บริษัทจดทะเบียนและบริษัทย่อยฝ่าฝืนหรือปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

จริยธรรมของผู้บริหาร

สุภาพร พิศาลบุตร (2544: 209) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติและการปฏิบัติของคนในกลุ่มอาชีพต่างๆที่กำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางดำเนินชีวิตของผู้ที่อยู่ในอาชีพนั้นๆ และเป็นการรักษาส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง ตลอดจนฐานะของสมาชิก

สำหรับจริยธรรมของผู้บริหาร จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารพึงยึดถือนำมาประพฤติและปฏิบัติตามกลุ่มที่กำหนดขึ้น เพื่อส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและสร้างศรัทธาให้เกิดแก่บุคคลอื่นทั่วไป มาตรฐานในเรื่องจริยธรรมของผู้บริหารแต่ละคนย่อมแตกต่างกันออกไป เนื่องจากพื้นฐานการเรียนรู้ ประสบการณ์และค่านิยมของสังคมที่แตกต่างกันของแต่ละคน ซึ่งนอกจากพื้นฐานการเรียนรู้ ประสบการณ์และค่านิยมของสังคมที่แตกต่างกันแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหาร โดยอาจแบ่งออกเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ดังนี้

ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อผู้บริหาร ได้แก่

1. สภาพการแข่งขัน ซึ่งมีความเข้มข้นและรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เช่น การแข่งขันการประมูลงานของรัฐ การแข่งขันกันผลิตให้ได้คุณภาพและต้นทุนต่ำ การแข่งขันกันขาย เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมได้
2. การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมและการค้า อุตสาหกรรมที่มีโอกาสขยายตัวจำกัดต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอด อาจกระทำการที่ขัดต่อจริยธรรมได้
3. การเมือง นักธุรกิจที่เป็นฝ่ายสนับสนุนการพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลมักได้รับผลประโยชน์ด้านธุรกิจจากรัฐ เช่น ได้รับสัมปทานหรือการประมูลงานจากรัฐบาล หรือได้รับสนับสนุนในด้านต่างๆจากทางราชการ อาจจะทำให้เกิดการกระทำผิดจรรยาบรรณไปได้ หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้รัฐบาลจากพรรคการเมืองใหม่ ทำให้มีผู้เสียผลประโยชน์ เกิดการวิ่งเต้นกระทำการที่ผิดจรรยาบรรณได้
4. การที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐหรือองค์กรของรัฐ และมีการควบคุมที่เข้มงวด ทำให้เกิดความพยายามกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพื่อการได้เปรียบในการประกอบธุรกิจ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น การกดขี่เอาเปรียบแรงงานโดยการจ้างในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เป็นต้น

ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อผู้บริหาร ได้แก่

1. เป้าหมายกำไรหรือผลผลิตที่ตั้งไว้สูงเกินไป จะเป็นปัจจัยที่กดดันให้ผู้บริหารกระทำทุกวิถีทางเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น แม้จะผิดจริยธรรมก็ตาม
2. สภาพการเงินขององค์กรอยู่ในภาวะขาดทุนหรือมีหนี้สินมาก มีผลทำให้ผู้บริหารตัดสินใจทำผิดจริยธรรมเพื่อแก้ปัญหาทางการเงิน เช่น ตกแต่งบัญชีผิดไปจากความเป็นจริง แสดงตัวเลขกำไรที่สูงเกินจริง เป็นต้น
3. การให้อำนาจมากเกินไปและขาดความควบคุมที่รัดกุม ผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจและเป็นอิสระมากเกินไป มีโอกาสที่จะกระทำผิดจริยธรรมได้ง่าย
4. ผู้บริหารที่มีปัญหาทางการเงิน เช่น มีหนี้สินมาก เล่นการพนัน ดำรงชีวิตฟุ่มเฟือยเกินไป เป็นเหตุให้กระทำผิดจริยธรรมได้มาก เช่น การคดโกง ยักยอก หรือเบียดบังทรัพย์สินหรือเงินขององค์กร
5. กฎระเบียบขององค์กรไม่รัดกุม เปิดโอกาสให้กระทำผิดได้ง่าย หรือเมื่อพบการกระทำผิดจริยธรรมแล้วไม่แก้ไขหรือลงโทษอย่างจริงจังปล่อยให้ลอยผลละเลยทำให้ผู้บริหารอื่นเอาแบบอย่างได้ ยิ่งถ้าเป็นผู้บริหารระดับสูงแล้วเอาผิดได้ยาก

6. ผลประโยชน์ส่วนตัวและความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารที่มีความโลภ กิเลส ตัณหา มองเห็นประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ ละเลยต่อประโยชน์ขององค์กรและผู้อื่นตลอดจนของสาธารณชน ย่อมจ้องฉวยโอกาสที่กระทำผิดจริยธรรมได้ทุกเมื่อ

เนื่องจากมีความแตกต่างในพื้นฐานการเรียนรู้ ประสบการณ์และค่านิยมของผู้บริหาร ส่งผลให้มาตรฐานในเรื่องจริยธรรมของผู้บริหารแต่ละคนย่อมแตกต่างกันออกไป ดังนั้นจึงมีผู้เสนอแนะแนวปฏิบัติซึ่งผู้บริหารอาจจะนำไปใช้ในการบริหารได้ ดังนี้

1. เคารพกฎหมาย ข้อแนะนำเบื้องต้นในเรื่องความมีจริยธรรมของผู้บริหารและการรับผิดชอบต่อสังคม คือ การเคารพกฎหมายทั้งในตัวเนื้อหา ข้อความและเจตนาของกฎหมาย
2. พูดแต่ความจริง การพูดความจริงเป็นการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและนับถือซึ่งกันและกัน
3. ให้ความเคารพต่อผู้อื่น การให้ความเคารพต่อผู้อื่นเป็นจริยธรรมที่สำคัญ ผู้บริหารต้องมีการเคารพความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้อื่น (Respect for the individual)
4. ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง คำกล่าวที่ว่า จงปฏิบัติต่อผู้อื่นให้เหมือนกับที่ท่านปฏิบัติต่อตนเอง อาจจะทำให้เป็นเครื่องมือในการประเมินความมีจริยธรรมของผู้บริหารได้
5. ไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ
6. การให้มีส่วนร่วม ผู้บริหารควรศึกษาความต้องการของบุคคลกลุ่มต่างๆ และพยายามสนองความต้องการโดยเปิดโอกาสให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการบริหาร มิใช่เป็นฝ่ายรับคำสั่งแต่ฝ่ายเดียว
7. ต้องถือเป็นที่หรือความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงานที่มีคุณธรรม ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามหรือทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าตนสามารถทำได้หรือมีทรัพยากรที่ทำได้ เพื่อให้เกิดผลดีแก่องค์กร ผู้เกี่ยวข้องสังคมโดยรวมหรือสภาพแวดล้อม

2.3.2 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกรรมการตรวจสอบ

ความหมายของคณะกรรมการตรวจสอบ

ณรงค์ ปรีดานันท์ (2541:22) กล่าวว่า คณะกรรมการตรวจสอบ หมายถึง คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการบริษัท มีบางประเทศที่การจัดตั้งเป็นไปตามกฎหมายหรือข้อกำหนดหรือคำแนะนำของตลาดหลักทรัพย์ หรือคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือโดยมาตรฐานการสอบบัญชีของประเทศนั้นบัญญัติ กำหนด หรือแนะนำให้คณะกรรมการของบริษัทมหาชนหรือบริษัทขนาดใหญ่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

อมรรัตน์ ศรีวชิรานนท์ (2541:1) กล่าวว่า คณะกรรมการตรวจสอบ คือ บุคคลที่มีหน้าที่แบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน ระบบการควบคุมภายในของบริษัท รวมถึงการส่งเสริมเพื่อก่อให้เกิดความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีทั้งภายในและภายนอกที่จะควบคุมดูแลให้การปฏิบัติของบริษัทเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง โดยคณะกรรมการตรวจสอบจะต้องมีความเป็นอิสระจากผู้บริหารในการควบคุมการดำเนินงานตรวจสอบระบบการควบคุมภายในของกิจการ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542:135) กล่าวว่า คณะกรรมการตรวจสอบ(Audit committee) คือ คณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทที่เข้ามาช่วยคณะกรรมการให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่อาจจะถูกมองข้ามและเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลที่ดี ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมุ่งหวังถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินการและการเพิ่มมูลค่าให้องค์กร ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อ

1. ความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้น
2. ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทที่เพิ่มมากขึ้น โดยคณะกรรมการจะคำนึงถึงความรับผิดชอบของตนต่อ

- 2.1 การรายงานข้อมูลทางการเงิน
- 2.2 การเลือกใช้นโยบายที่เหมาะสม
- 2.3 การบริหารทางการเงิน
- 2.4 ระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน
- 2.5 การกำหนดกลยุทธ์และนโยบายทางธุรกิจ
- 2.6 การปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 การจัดการและการควบคุมความเสี่ยงทางธุรกิจ

3. ภาระงานของคณะกรรมการลดน้อยลง โดยการมอบหมายอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน การควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายในให้คณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งนี้จะเอื้อโอกาสให้คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาเรื่องต่างๆในด้านลึก และเพิ่มประสิทธิภาพต่อการบริหารงานในด้านอื่นๆ

4. ปรับปรุงหน้าที่และกระบวนการของการตรวจสอบภายในและภายนอก และปรับปรุงให้การสื่อสารระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายตรวจสอบภายใน และผู้สอบบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. เอื้อโอกาสให้มีการประชุมอย่างเป็นทางการระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการทางการเงิน

6. เสริมสร้างความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายในและหน่วยงานตรวจสอบภายในให้สามารถแสดงความเห็นได้อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่สูงขึ้น
7. เสริมสร้างให้ผู้สอบบัญชีดำรงความเป็นอิสระ และวางกรอบงานให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นได้อย่างตรงไปตรงมาในกรณีที่อาจเกิดความขัดแย้งต่อฝ่ายจัดการ
8. คุณภาพของรายงานการตรวจสอบภายในดีขึ้น
9. ความแข็งแกร่งในบทบาทและอำนาจของกรรมการจากภายนอก
10. เสริมสร้างความเข้าใจของคณะกรรมการเกี่ยวกับขอบเขตของการตรวจสอบที่ถูกกำหนดไว้

องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542:136) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบว่าต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ประกอบด้วยกรรมการที่เป็นกรรมการอิสระอย่างน้อย 3 คน โดยจำนวนสมาชิกควรขึ้นอยู่กับขนาด ขอบเขตความรับผิดชอบ และควรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยทั่วไปจำนวนสมาชิกจะอยู่ระหว่าง 3-5 คน
2. กรรมการตรวจสอบจะต้องมีความชำนาญที่เหมาะสมตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยสมาชิกกรรมการตรวจสอบทุกคนไม่จำเป็นต้องถูกคาดหวังว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบัญชีหรือการเงิน เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถเรียกหาคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะได้ แต่ต้องเป็นผู้ที่สามารถตั้งคำถามได้อย่างตรงประเด็น และสามารถตีความและประเมินผลของคำตอบที่ได้รับ
3. กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน ที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายงานทางการเงิน ซึ่งจะมีผลให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากหน้าที่หลักของคณะกรรมการตรวจสอบที่ได้รับมอบหมาย คือ สอบทานรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพที่ดีที่สุด
4. กรรมการตรวจสอบต้องสามารถอุทิศเวลาอย่างเพียงพอในการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
5. กรรมการตรวจสอบควรได้รับการอบรมและเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นและควรได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ

คุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบ

ด้านความรู้ ประสบการณ์และภูมิหลังของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2544:67) กล่าวว่า คณะกรรมการตรวจสอบที่มีสมรรถนะที่ดีและมีประสิทธิผลควรมีคณะกรรมการที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ เพื่อรับผิดชอบกิจกรรมในการสอดส่องดูแลการควบคุมและการรายงานทางด้านบัญชีการเงินของกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบจึงต้องการสมาชิกที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ (Expert) ทางด้านบัญชีและ/หรือการเงิน โดยความชำนาญเป็นพิเศษในที่นี้ จะพิจารณาจากการมีประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับด้านบัญชีและการเงิน มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบัญชี หรือมีประสบการณ์อื่นเทียบเท่า รวมทั้งมีประวัติการทำงานเป็นผู้จัดการใหญ่ (CEO) หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสรับผิดชอบดูแลทางการเงิน

ดังนั้น เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสอดส่องดูแลกระบวนการจัดรายการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบควรมีองค์ประกอบของสมาชิกที่มีคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในธุรกิจที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบ สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ ควรมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับ 1) อุตสาหกรรมที่ธุรกิจประกอบกิจการอยู่ ซึ่งรวมถึงการมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม และ 2) ประวัติ โครงสร้างองค์กรและนโยบายของบริษัท เพื่อช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถชี้แนะแนวทางการตรวจสอบ การป้องกันและควบคุมความเสี่ยงต่างๆให้ลดลง

2. ความสามารถในการอ่านและเข้าใจงบการเงิน (Financial Literacy) จากข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ของ BRC ข้อกำหนดของ NYSE ข้อกำหนดของกำหนดของ NASD และแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบทั่วไปแนะนำให้สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่าน ควรมีความรู้ความชำนาญ (Expert) ทางด้านบัญชีและหรือการเงิน โดยต้องสามารถอ่านและเข้าใจรายการเงินขั้นพื้นฐานได้ แต่สำหรับประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ระบุ ในแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ ว่า กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่าน ควรมีความรู้ ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน และความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุของการเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท ซึ่งไม่จำเป็นต้องถูกคาดหวังว่าต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงิน แต่กรรมการต้องเป็นผู้ที่สามารถตั้งคำถามได้อย่างตรงประเด็นและสามารถตีความ และประเมินผลของคำตอบที่ได้รับ

3. ความรู้ ความเข้าใจด้านการควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ เพราะความรู้ดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบ ทำหน้าที่ดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการศึกษา พบว่า สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ด้านการควบคุมภายในจะมีการตัดสินใจปัญหาที่คล้ายคลึงกับผู้สอบบัญชี และมีการตัดสินใจที่ดีกว่าสมาชิกที่ไม่มีประสบการณ์ทางด้านนี้ และถ้ากรรมการมีความรู้ด้านการตรวจสอบมากจะมีส่วนช่วยและสนับสนุนผู้สอบบัญชีในการโต้แย้งประเด็นปัญหาต่างๆกับฝ่ายบริหารด้วย

หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542: 140-141) ได้กล่าวถึงหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบ ไว้ดังนี้

1. สอบทานให้บริษัทมีรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยอย่างเพียงพอ โดยการประสานงานกับผู้สอบบัญชีและผู้บริหารที่รับผิดชอบจัดทำรายงานทางการเงินทั้งรายไตรมาสและประจำปี คณะกรรมการตรวจสอบอาจเสนอแนะให้ผู้สอบบัญชีสอบทานหรือตรวจสอบรายการใดที่เห็นว่าจำเป็นและเป็นเรื่องสำคัญในระหว่างการตรวจสอบบัญชีของบริษัทก็ได้
2. สอบทานให้บริษัทมีการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยสอบทานร่วมกับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน(ถ้ามี)
3. สอบทานการปฏิบัติงานของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ
4. พิจารณาคัดเลือกและเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัท รวมทั้งพิจารณาเสนอค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี โดยคำนึงถึงความน่าเชื่อถือ ความเพียงพอของทรัพยากร และปริมาณงานตรวจสอบของสำนักงานสอบบัญชานั้น รวมถึงประสบการณ์ของบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัท
5. พิจารณาการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในกรณีที่เกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้มีความถูกต้องและครบถ้วน
6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายและคณะกรรมการตรวจสอบเห็นชอบด้วย เช่น ทบทวนนโยบายการบริหารงานทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง ทบทวนการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางธุรกิจของผู้บริหาร ทบทวนร่วมกับผู้บริหารของบริษัทในรายงานสำคัญต่างๆ ที่ต้องเสนอต่อสาธารณชนตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร เป็นต้น

7. จัดรายงานกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท ซึ่งรายงานดังกล่าวลงนามโดยประธานกรรมการตรวจสอบ รายงานดังกล่าวควรประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

- ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัทถึงความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นที่เชื่อถือ

- ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท

- เหตุผลที่เชื่อว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งไปอีกระยะหนึ่ง

- ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

- รายงานอื่นใดที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบ ภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท

8. คณะกรรมการตรวจสอบอาจแสวงหาความเห็นที่เป็นอิสระจากที่ปรึกษาทางวิชาชีพอื่นใด เมื่อเห็นว่าจำเป็น ด้วยค่าใช้จ่ายของบริษัท

กิจกรรมและภารกิจของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committees Activities)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542:47-59) กล่าวว่า การที่คณะกรรมการตรวจสอบจะปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมต้องประกอบด้วย

- ข้อกำหนด หรือหลักการ หรือมาตรฐานที่ยอมรับโดยทั่วไป
- คุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
- แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของบริษัทชั้นนำ

แนวปฏิบัติของกิจกรรมและภารกิจที่คณะกรรมการตรวจสอบควรดำเนินการให้เกิดประสิทธิผลในประเด็นหลักๆ ดังนี้

1. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมภายใน ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบต้องสอบทานกับ

● ฝ่ายจัดการของบริษัทเพื่อประเมินกระบวนการประเมินความเสี่ยงทางธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงิน

● ผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายในเพื่อที่จะทราบ

- ขอบเขตการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีที่เพียงพอต่อการตรวจพบจุดอ่อนของการควบคุมภายใน หรือจุดที่เกิดการทุจริตได้ง่าย

- การประเมินถึงประสิทธิผลหรือจุดอ่อนของระบบการควบคุมภายใน

- ความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในและระบบการรักษาความปลอดภัยของระบบคอมพิวเตอร์

2. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินประจำปี

คณะกรรมการตรวจสอบได้รับการคาดหวังจากทุกฝ่ายว่าจะใช้ความรู้ความสามารถ อำนาจหน้าที่ และจริยธรรมที่มีอยู่ ทำการพิจารณาความน่าเชื่อถือได้ของงบการเงินประจำปี ว่ามีความโปร่งใสและแสดงผลการดำเนินงานและสถานะที่เป็นจริงตามสมควรสอดคล้องกับหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป และมีความใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานของสำนักงานตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีและฝ่ายจัดการในกระบวนการพิจารณางบการเงินประจำปีก่อนที่จะมีการนำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องและต่อสาธารณชน

ประเด็นหลักๆที่คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการพิจารณา

- ผลต่างที่มีนัยสำคัญในรายงานการเงินประจำปี

อย่างน้อยที่สุดคณะกรรมการตรวจสอบต้องพอเข้าใจในระบบการควบคุมภายในของกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลขในงบการเงิน คณะกรรมการตรวจสอบต้องรับผิดชอบในการสอบทานรายงานทางการเงินประจำปีถึงความครบถ้วน ความสมบูรณ์และความสอดคล้องกับข้อมูลที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับมา

ดังนั้นหากคณะกรรมการตรวจสอบจะมุ่งสู่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practices) คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีการทบทวนและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับฝ่ายจัดการ เพื่อให้ฝ่ายจัดการอธิบายและชี้แจงถึงเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้เกิดความผันแปรหรือความต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ทำให้เกิดความผันแปรหรือความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างตัวเลขประมาณการหรืองบประมาณกับตัวเลขที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งการหารือกับฝ่ายจัดการต้องครอบคลุมรวมถึงรายการผิดปกติหรือรายการพิเศษที่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญโดยเฉพาะในส่วนที่ต้องใช้วิจารณญาณ หรือการประมาณการหรือการคาดหมายของฝ่ายจัดการ เช่น การตั้งสำรองต่างๆ และคณะกรรมการตรวจสอบต้องสอบถามความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันกับผู้อำนวยความสะดวกภายใน และผู้สอบบัญชี

ในกรณีที่มีรายการปรับปรุงบัญชีที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นรายการที่บันทึกบัญชีไว้แล้วหรือยัง ไม่มีการบันทึกบัญชีก็ตาม ฝ่ายจัดการกับผู้สอบบัญชีต้องอธิบายและให้เหตุผลถึงการปรับปรุงรายการเหล่านี้แก่คณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อที่จะพิจารณาว่าคำอธิบายนั้นมีเหตุผลเพียงพอและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ขององค์กรหรือบริษัท

- การเปลี่ยนแปลงหลักการบันทึกบัญชี

คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงหลักการบัญชีที่สำคัญที่บริษัทใช้อยู่ และต้องประเมินว่าหลักการบัญชีนี้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของบริษัท

ฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีเป็นผู้ที่รายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบถึงการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชี การเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีมักจะส่งผลกระทบต่อรายงานการเงินประจำปีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบต้องได้รับรายงานย่อจากฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีแล้วนำมาพิจารณาถึงผลกระทบ

- การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์จากหน่วยงานกำกับดูแล

หลักเกณฑ์หรือข้อบังคับจากหน่วยงานกำกับดูแลที่เกิดขึ้นใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงอาจจะส่งผลกระทบต่อรายงานการเงินประจำปี เช่น กำหนดให้ตั้งเป็นรายจ่ายรอดัดบัญชีแล้วทยอยตัดจ่ายแทนที่จะบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

การเปลี่ยนแปลงวิธีการทำธุรกิจ หรือแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งของกระบวนการทำธุรกิจเกิดความสำคัญขึ้นมาจนได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษจากฝ่ายจัดการและจากหน่วยงานกำกับดูแลหรือในบางกรณีเกิดจากการปฏิบัติที่แพร่หลายในอุตสาหกรรมนั้น เป็นตัวเร่งที่ทำให้ฝ่ายจัดการหรือหน่วยงานกำกับดูแลต้องทำการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีและหลักปฏิบัติต่างๆ ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบอาจจะตั้งคำถามฝ่ายจัดการ ดังนี้

- ทำไมฝ่ายจัดการต้องเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงนี้
- การเปลี่ยนแปลงนี้กระทบรายได้ในงวดปัจจุบันและงวดต่อไปอย่างไร
- ผลกระทบนี้ส่งผลให้การกักเงินเร็วขึ้นหรือไม่
- การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้จะกระทบแผนการจ่ายผลตอบแทนหรือโบนัสหรือไม่
- คู่แข่งปฏิบัติตามเราบ้างหรือไม่ ในส่วนใดบ้าง
- หากการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลดี ทำไมไม่เสนอขอแก้ไขตั้งแต่ปีก่อน
- การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อผู้ลงทุนสถาบันหรือไม่
- หน่วยงานกำกับดูแลใดบ้างที่ไม่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้
- ประเด็นต่างๆในรายงานทางการเงิน

การให้ความเห็นว่าประเด็นใดควรเปิดเผย และเปิดเผยมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจเป็นส่วนใหญ่ แต่จากมาตรฐานหรือข้อกำหนดต่างๆทำให้ต้องมีมาตรฐานปฏิบัติขั้นต่ำการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบ จึงมีบทบาทที่สำคัญและจำเป็นที่จะสอบถามความเห็นจากผู้สอบบัญชีถึงข้อสรุปในการรายงานทางการเงินหรือเปิดเผยข้อมูลที่มีนัยสำคัญต่อรายงานการเงิน

- การสอบทานหนังสือยืนยันจากฝ่ายจัดการ

ตามปกติผู้สอบบัญชีจะขอหนังสือยืนยันจากฝ่ายจัดการในการปฏิบัติที่สำคัญ เช่น การเรียกเก็บหนี้ การตีราคาสินค้าคงเหลือ การรับรู้เรื่องการกระทำผิดกฎหมาย รายการสำคัญที่เกิดขึ้นภายหลังการสิ้นสุดของงบการเงิน นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีมักขอให้ฝ่ายจัดการยืนยันประเด็นที่มีนัยสำคัญ เช่น การตั้งสำรอง เป็นต้น หนังสือยืนยันจากฝ่ายจัดการนี้ ผู้สอบบัญชีใช้เพื่อยืนยันคำอธิบายหรือคำบอกเล่าของฝ่ายจัดการแก่ผู้สอบบัญชีว่ามีความสอดคล้องเข้าใจตรงกัน

คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานหนังสือดังกล่าว เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่า รายงานที่กระทบความรู้สึกังายได้รับการทบทวนและรับทราบแล้ว และคณะกรรมการตรวจสอบอาจถามเพื่อยืนยันว่าฝ่ายจัดการได้ดำเนินการอย่างถูกต้อง

- ความเห็นเพิ่มเติม

ในบางกรณีบริษัทต้องแต่งตั้งสำนักงานสอบบัญชีที่สอง เพื่อให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ธุรกิจหรือกิจกรรมของบริษัทยังไม่มีข้อสรุปหลักการบัญชีที่แน่นอน การแต่งตั้งสำนักงานสอบบัญชีที่สอง ก็เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าบริษัทมีแนวปฏิบัติถูกต้องแล้ว

- การวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการ

คณะกรรมการตรวจสอบควรต้องสอบทานการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการและส่วนอื่นๆของรายงานประจำปี ก่อนที่รายงานนั้นจะได้รับการจัดพิมพ์ เพื่อให้แน่ใจว่ามีการเปิดเผยข้อมูลเพียงพอและตรงตามข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการตรวจสอบรับทราบมา

- ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย การตั้งสำรอง และการประมาณการ

การตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่าย การตั้งสำรองและประมาณการ จะส่งผลกระทบต่อรายงานการเงิน และเป็นรายการที่ต้องใช้ดุลยพินิจเป็นส่วนใหญ่ ควบคู่กับการอิงหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานการปฏิบัติ

ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย และการตั้งสำรองที่ต้องใช้การประมาณการของฝ่ายจัดการ เช่น

- การตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ
- การตั้งสำรองผลขาดทุนในรายการสินค้าเคลื่อนไหวซ้ำหรือไม่เคลื่อนไหว
- สำรองเงินกองทุนเลี้ยงชีพ
- การกำหนดโครงสร้างใหม่เกี่ยวกับการตั้งสำรอง
- ความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม
- ตัดขาดทุนสินทรัพย์ก่อนจำหน่ายจริง

บริษัทต่างๆ มักจะกำหนดวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่าย และการตั้งสำรองต่างๆ ไว้แล้ว แต่การประมาณการต่างๆ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแม่นยำได้ยาก ดังนั้นบริษัทต้องกำหนดว่า เวลาใดควรบันทึกเป็นภาระที่บริษัทต้องรับผิดชอบ หากเกิดกรณีต่างๆ นี้ขึ้น เช่น คดีในศาล ประเด็นสภาพแวดล้อม เป็นต้น โดยปกติ ฝ่ายจัดการจะเป็นผู้ตัดสินใจและทำการประมาณการผลกระทบที่เกิดขึ้น เป็นที่ยอมรับกันว่า การประมาณการอาจมีการคลาดเคลื่อน ดังนั้นการสอบทานตามระยะเวลาที่เหมาะสมก็สามารถทำได้ตามความจำเป็น

คณะกรรมการตรวจสอบต้องการข้อมูลที่ทันกาล เพื่อใช้ในการสอบทานถึงผลกระทบต่อรายงานทางการเงิน และที่สำคัญคณะกรรมการตรวจสอบต้องสอบทานการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่าย และการตั้งสำรองที่สำคัญๆ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบต้องทำความเข้าใจว่า ทำไมฝ่ายจัดการถึงบันทึกหรือไม่บันทึกรายการค่าใช้จ่ายค้างจ่าย หรือรายการสำรอง เมื่อมีการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่าย และการตั้งสำรองที่สำคัญแล้ว หากมีการเพิ่มหรือลดในงวดบัญชีถัดไป คณะกรรมการตรวจสอบต้องเป็นผู้ตัดสินใจส่วนที่จะเพิ่มหรือลดนั้น อย่างไรก็ตามคณะกรรมการตรวจสอบต้องกำกับฝ่ายจัดการ และหารือกับผู้สอบบัญชี เพื่อให้ยอดสำรองและค่าใช้จ่ายค้างจ่ายที่เพียงพอหรือสะท้อนความเป็นจริง

- รายงานการเงินระหว่างปี

เนื่องจากรายงานทางการเงินระหว่างปีกลายเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับนักลงทุนและนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบต้องทำการสอบทานทั้งกระบวนการจัดทำรายงานการเงินและสาระในรายงานการเงินก่อนนำรายงานการเงินส่งแก่ตลาดหลักทรัพย์และหน่วยงานกำกับดูแล แต่ในทางปฏิบัติ คณะกรรมการตรวจสอบไม่น้อยที่ไม่ได้สอบทานรายงานการเงินระหว่างปี เนื่องจาก เวลาจำกัด ไม่สะดวกในทางปฏิบัติ เป็นต้น

การสอบทานรายงานการเงินระหว่างปี คณะกรรมการตรวจสอบต้องให้เกิดความสอดคล้องกับการสอบทานงบการเงินประจำปี และต้องแลกเปลี่ยนความเห็นกับฝ่ายจัดการถึงคุณภาพของรายงาน และการเปิดเผยที่เพียงพอก่อนนำส่งรายงานการเงิน

3. กิจกรรมที่เกี่ยวกับภาษี กฎหมาย และกฎข้อบังคับ

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับภาษี กฎหมาย และกฎข้อบังคับ มักเป็นการตรวจหรือสอดส่องการดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับ ที่กิจการต้องปฏิบัติและคณะกรรมการตรวจสอบจะเอาใจใส่ในเรื่องที่มีความเสี่ยงสูงหรือเรื่องที่มีนัยสำคัญ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีส่วนเกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลทางการเงินของบริษัท โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญต่อการจัดทำงบการเงิน ส่วนกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ในการสอบทานงบการเงินที่ผู้บริหารจัดทำขึ้นว่าตัวเลขที่ปรากฏในงบการเงินมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้การรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานของบริษัทจะมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความมีคุณธรรม ความสุจริต ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลของผู้บริหารซึ่งถ้าผู้บริหารละเลยต่อความมีคุณธรรม ความสุจริต ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการจัดทำและเปิดเผยข้อมูล และยังอาจจะมีการนำความเชี่ยวชาญด้านบัญชี หรือมาตรฐานการบัญชีที่ตนมีมาใช้ในการจัดการกำไรของบริษัท ส่งผลให้งบการเงินที่แสดงออกมาอาจจะไม่ได้สะท้อนข้อเท็จจริง ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของข้อมูลในงบการเงิน กรรมการตรวจสอบจึงมีบทบาทในการสอบทานข้อมูลในงบการเงินที่ผู้บริหารจัดทำขึ้นว่างบการเงินมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด โดยคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่สอดส่องดูแลกระบวนการจัดการรายงานทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ คุณสมบัตินี้ความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงิน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและสามารถแยกพิจารณา ได้ 3 ส่วน ดังนี้

2.4.1 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบของบริษัท

2.4.2 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกำไรของบริษัทผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

2.4.3 การทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแบบสมการในการวัดรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

ซึ่งรายละเอียดในแต่ละส่วน อธิบายดังนี้

2.4.1 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบของบริษัท

ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในการจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน ณ วันสิ้นสุดของรอบปีบัญชีของบริษัท ส่วนกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ในการสอบทานงบการเงินที่ผู้บริหารจัดทำขึ้นว่าตัวเลขที่ปรากฏในงบการเงินมีความน่าเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทั้งผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบต่างมีความสำคัญกับการนำเสนอข้อมูลทางการเงินและคุณภาพของงบการเงินของบริษัท ซึ่งการ

นำเสนอข้อมูลทางการเงินของบริษัทนั้นจะมีความน่าเชื่อถือและมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และลักษณะของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ เป็นสำคัญ

โดยจากงานวิจัยในอดีตได้มีผู้ศึกษาถึงลักษณะผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบของบริษัท ดังนี้

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2544) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ กรรมการตรวจสอบในประเทศไทย โดยสำรวจจากกรรมการตรวจสอบ และกรรมการผู้จัดการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 353 บริษัท โดยทำการสำรวจ ข้อมูลในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2543 ซึ่งใช้วิธีส่งแบบสอบถามในการเก็บ รวบรวมข้อมูล โดยคำถามจะเน้นในประเด็นเกี่ยวกับ เอกสารหลักเกณฑ์ หรือกฎบัตร หรือ องค์ประกอบของกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ของกรรมการกับฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบ ภายใน และผู้สอบบัญชีภายนอก โดยในชุดคำถามเดียวกัน จะแบ่งออกเป็น 2 ชุด โดยชุดที่ 1 จะ ส่งไปยังกรรมการผู้จัดการ (ฝ่ายจัดการ) และชุดที่ 2 ส่งไปยังกรรมการตรวจสอบ เพื่อที่จะได้ มุมมองทั้งสองด้าน ผลจากการสำรวจในประเด็นองค์ประกอบของกรรมการตรวจสอบ เกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจ หรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน พบว่า กรรมการตรวจสอบเกือบ 3 ใน 4 เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน ซึ่งหากพิจารณา แยกตามหมวดธุรกิจ พบว่า กรรมการตรวจสอบที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจหรือมี ประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงินมีสัดส่วนสูงที่สุดอยู่ในหมวดการเงิน (81 %) รองลงมา หมวดอุตสาหกรรม (71 %) และหมวดบริการ (65 %) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด ลึกลงไปพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (98 %) ของผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่ม ตอบว่าบริษัทมี กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คนที่มีความรู้ ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือ การเงิน และจากผู้ตอบแบบสอบถามกว่า 90 % ตอบเห็นด้วยกับข้อเสนอที่ว่า “กรรมการ ตรวจสอบควรมีอย่างน้อย 3 คน” โดยแต่ละคนต้องพออ่านและเข้าใจงบการเงินได้ตามสมควร และอย่างน้อย 1 คน ต้องมีความชำนาญทางด้านบัญชีและการจัดการการเงินที่เกี่ยวข้อง

ศนิพร จันทรสถาพร (2546) ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มี ความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยกลุ่ม ตัวอย่างคือ ผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 300 คนสุ่มตัวอย่างโดยวิธีโควต้า ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์ความถดถอยแบบ

เชิงพหุ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในมีความเห็นว่าคุณสมบัติการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการซึ่งเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทได้บรรลุผลสำเร็จ และคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของบริษัทมากกว่าการจัดตั้งเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจัยที่สนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแล แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ และบทบาทหน้าที่การเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ 2) ปัจจัยด้านอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร ได้แก่ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในโดยพิจารณาจากด้านอำนาจการให้คุณให้โทษ ซึ่งจากปัจจัยด้านความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า คณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่มีสมาชิกที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการบริหารการเงินโดยเฉลี่ยบริษัทละ 1 คน โดยคณะกรรมการตรวจสอบมีสมาชิกที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการบริหารการเงินสูงสุด 4 คน ต่ำสุด 0 หรือไม่มีเลย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการบริหารการเงิน จะมีผลต่อความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ

Klein (2002) ได้ศึกษาในประเด็นของลักษณะของกรรมการตรวจสอบและกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปรับแต่งผลการดำเนินงานในแต่ละบริษัท โดยใช้ตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะของกรรมการตรวจสอบและกรรมการบริษัท ได้แก่ จำนวนของกรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบที่มาจากบุคคลภายนอก ซึ่งแสดงถึงความเป็นอิสระของกรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบ โดยใช้ข้อมูลจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ S&P 500 จำนวน 692 บริษัท สำหรับช่วงระยะเวลาที่ศึกษาคือ ช่วงระยะเวลา ค.ศ.1992-1993 และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ Regression cross-sectional และใช้ตัวแบบ cross-sectional Jones (1991) วัดค่าความผิดปกติของรายการคงค้าง (Abnormal Accruals) เพื่อใช้ในการแสดงผลของการปรับแต่งผลการดำเนินงานของบริษัท ผลจากการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างความเป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบกับความผิดปกติของรายการคงค้าง และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างความเป็นอิสระของกรรมการบริษัทกับความผิดปกติของรายการคงค้าง กล่าวคือ ถ้าลดความเป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบและกรรมการอิสระลง ส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นของความผิดปกติของรายการคงค้างของบริษัท

Bedard, Chtourou and Courteau (2004) ศึกษาเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญ ความเป็นอิสระและกิจกรรมของกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่มีผลต่อคุณภาพของข้อมูลในงบการเงินที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท (Aggressive Earnings Management) ซึ่งวัดโดยระดับของกำไรที่เพิ่มขึ้นและกำไรที่ลดลงของความผิดปกติของรายการคงค้าง (Abnormal Accruals) โดยใช้ข้อมูลจาก 300 บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับช่วงเวลาของข้อมูลที่น่ามาใช้ศึกษา คือ ค.ศ. 1996 พิจารณาความเชี่ยวชาญของกรรมการตรวจสอบใน 3 ประเด็น คือ ความเชี่ยวชาญด้านการเงิน ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบริษัทโดยเฉพาะ ความเป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบจะพิจารณาจาก 2 ประเด็น คือ จำนวนสมาชิกที่ไม่มีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก และจำนวนสมาชิกที่มีส่วนร่วมในการวางแผนการออกหุ้นของบริษัท และกิจกรรมของกรรมการตรวจสอบ พิจารณาจาก 3 ประเด็น คือ หน้าที่ในการปฏิบัติงาน ความถี่ในการประชุม และจำนวนของกรรมการตรวจสอบ ใช้เทคนิค Multinomial logit regression ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับลักษณะของกรรมการตรวจสอบ และใช้ตัวแบบ cross-sectional Jones (1991) ในการวัดค่าความผิดปกติของรายการคงค้างเพื่อใช้ในการแสดงผลของการจัดการกำไรของบริษัท ผลจากการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีสาระสำคัญระหว่างการจัดการกำไรของบริษัทกับลักษณะของกรรมการตรวจสอบของบริษัท โดยการจัดการกำไรของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเชี่ยวชาญทางการเงิน ความเชี่ยวชาญในบริษัทและความเป็นอิสระซึ่งดูจากอำนาจที่ได้รับมอบหมายของกรรมการตรวจสอบ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามทั้งในการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้นและกำไรที่ลดลง ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า ลักษณะของกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวพันกันกับการจัดการกำไรทั้งสองแบบ

DeZoort and Salterio (2001) ศึกษาเกี่ยวกับประสพการณ์ในการกำกับดูแลกิจการ การรายงานทางการเงิน และความรู้ด้านการตรวจสอบของกรรมการตรวจสอบในการจัดการสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง โดยใช้ข้อมูลจากกรรมการตรวจสอบ 68 คน ซึ่งการศึกษาด้านประสพการณ์ในการกำกับดูแลกิจการ การรายงานทางการเงิน และความรู้ด้านการตรวจสอบของกรรมการตรวจสอบ โดยจะพิจารณาจาก 1) จำนวนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ ซึ่งแสดงถึงความเป็นอิสระจากบริษัท 2) สถานภาพของกรรมการตรวจสอบ ว่าปัจจุบันเป็นกรรมการบริหารหรือเป็นฝ่ายจัดการของบริษัทหรือไม่ 3) ความรู้ด้านการตรวจสอบ 4) ความรู้ทางด้านบัญชีและการเงิน และ 5) ความสามารถในการแก้ปัญหา และในการจัดการสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งของกรรมการตรวจสอบนั้น จะพิจารณาจาก แนวโน้มที่กรรมการตรวจสอบจะสนับสนุนฝ่ายบริหาร

หรือผู้สอบบัญชีในกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น ซึ่งในการทดสอบสมมติฐานจะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า 1) กรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระจากบริษัทจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการสนับสนุนผู้สอบบัญชีเมื่อมีสถานการณ์ความขัดแย้งกับผู้บริหารเกิดขึ้น กล่าวคือ กรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระจะช่วยสนับสนุนผู้สอบบัญชีในการโต้แย้งกับฝ่ายบริหาร 2) กรรมการตรวจสอบที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารหรือเป็นฝ่ายจัดการของบริษัทด้วยจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการสนับสนุนผู้สอบบัญชีเมื่อมีสถานการณ์ความขัดแย้งกับผู้บริหารเกิดขึ้น 3) กรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการสนับสนุนผู้สอบบัญชีเมื่อมีสถานการณ์ความขัดแย้งกับผู้บริหารเกิดขึ้น 4) ไม่พบความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันระหว่างกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงินในการสนับสนุนผู้สอบบัญชีเมื่อมีสถานการณ์ความขัดแย้งกับผู้บริหารเกิดขึ้น และ 5) การแก้ปัญหาของกรรมการตรวจสอบไม่มีนัยสำคัญในการทดสอบ ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า กรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระและมีความรู้ด้านการตรวจสอบจะช่วยสนับสนุนผู้สอบบัญชีในกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นกับฝ่ายบริหาร แต่กรรมการตรวจสอบที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารหรือเป็นฝ่ายจัดการของบริษัทด้วยจะสนับสนุนผู้บริหารมากกว่าเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น

McMullen and Raghunandan (1996) ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลของกรรมการตรวจสอบ โดยกล่าวเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบว่า การมีสมาชิกในกรรมการตรวจสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) จะช่วยให้กรรมการตรวจสอบมีคุณสมบัติด้านความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชี การควบคุมภายใน และการตรวจสอบ การศึกษาในครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจาก 51 บริษัท ที่มีปัญหารายงานทางการเงินหนึ่งหรือทั้งสองปัญหา ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้แก่ 1) บริษัทที่ SEC กำลังดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาการรายงานทางการเงิน และ 2) มีนัยสำคัญที่มีการแก้ไขกำไรในงบไตรมาสใหม่ โดยในการศึกษาครั้งนี้จะทำการเก็บข้อมูลย้อนหลังจากปี ค.ศ. 1989 เป็นระยะเวลา 4 ปี และนำผลการเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลของกรรมการตรวจสอบที่มีปัญหาการรายงานทางการเงินดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับผลการเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลของกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ไม่มีปัญหาทางการเงินดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษา พบว่า บริษัทที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน มีสมาชิกของกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตน้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินดังกล่าว และยังพบว่า บริษัทที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินมีสมาชิกของกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้สอบบัญชีรับ

อนุญาต เพียง 6% เมื่อเทียบกับบริษัทที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน ซึ่งมีสมาชิกของกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สูงถึง 25%

Menon and Williams (2004) ศึกษาลักษณะของผู้บริหารกับความผิดปกติของรายการคงค้าง (Abnormal Accruals) โดยเก็บข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SEC 840 บริษัท ในช่วงระยะเวลาปี 1998-1999 ศึกษาลักษณะของผู้บริหารในประเด็นประสบการณ์ในอดีตของผู้บริหารที่เคยเป็นหุ้นส่วนในสำนักงานสอบบัญชีที่ทำการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทในปัจจุบัน และศึกษาในประเด็นที่ผู้บริหารของบริษัทมีตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบด้วย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยและใช้ตัวแบบ cross-sectional Jones (1991) ในการวัดความผิดปกติของรายการคงค้าง ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในอดีตเคยเป็นหุ้นส่วนในสำนักงานสอบบัญชีที่ทำการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความผิดปกติของรายการคงค้าง และบริษัทที่ผู้บริหารมีตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบด้วย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความผิดปกติของรายการคงค้าง กล่าวคือ บริษัทที่จ้างผู้เป็นหุ้นส่วนในสำนักงานสอบบัญชีที่ทำการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทในปัจจุบันมาเป็นผู้บริหารและบริษัทที่ผู้บริหารมีตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบด้วย จะมีความผิดปกติของรายการคงค้าง (Abnormal Accruals) มากกว่าบริษัทอื่น

Raghunandan, Rama and Scarbrough (1998) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบภายใน กับระดับความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการตรวจสอบของกรรมการตรวจสอบ ซึ่งศึกษาจากความเข้าใจของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความรู้ของกรรมการตรวจสอบ โดยตัวแปรที่ใช้วัดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบภายในของกรรมการตรวจสอบ คือ (1) อำนวยการหน้าในการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้ายหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน (2) ความถี่ในการเข้าประชุมระหว่างกรรมการตรวจสอบกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน (3) การจัดให้มีการประชุมเป็นการส่วนตัวกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน และ (4) การสอบทานแผนงานและผลงานการตรวจสอบภายใน โดยศึกษาจากหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 72 คน จากผลการศึกษา พบว่า กรรมการตรวจสอบที่อนุญาตให้มีการจัดประชุมเฉพาะเจาะจงกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน และสอบทานแผนงานและผลงานการตรวจสอบภายใน จะถือกว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการบัญชี และการตรวจสอบ ส่วนการที่กรรมการตรวจสอบเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้ายหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน และประเด็นเรื่องความถี่ของการประชุมกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

Aier, Comprix, Gunlock and Lee (2005) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน (CFO) กับข้อผิดพลาดทางการบัญชี โดยใช้การแก้ไขงบการเงิน (Accounting restatements) เป็นตัวแทนของข้อผิดพลาดทางการบัญชี โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาในลักษณะหลายด้านของความรู้ในการอ่านและเข้าใจงบการเงินที่มีความคล้ายคลึงกับลักษณะของกรรมการตรวจสอบที่กำหนดโดย NYSE-NASD Blue Ribbon Committee ซึ่งการศึกษานี้ได้ศึกษาถึง (1) จำนวนปีที่ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงินทำงานอยู่ในตำแหน่ง (2) ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงินในบริษัทอื่น (3) คุณวุฒิการศึกษา (สำเร็จศึกษาในระดับปริญญาโทด้านบริหาร) และ (4) มีประกาศนียบัตรรับรอง (เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก ในการทดสอบความเป็นไปได้ของการแก้ไขกำไร (Earnings restatement) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับลักษณะของความรู้ในการอ่านและเข้าใจในงบการเงิน ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาจากบริษัทที่ไม่ได้ถูกสั่งแก้ไขงบการเงินและบริษัทที่ถูกสั่งแก้ไขงบการเงิน 456 บริษัท ซึ่งใช้จับคู่เข้าด้วยกันระหว่างบริษัทที่ไม่ได้ถูกสั่งแก้ไขงบการเงิน 228 บริษัท และบริษัทที่ถูกสั่งแก้ไขงบการเงิน 228 บริษัท โดยใช้ ปีกลุ่มอุตสาหกรรมและขนาดของกิจการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา และทำการศึกษาในช่วงระยะเวลาปี 1997-2002 ในภาพรวมของผลการศึกษา พบว่า การถูกสั่งแก้ไขงบการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเชี่ยวชาญของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทที่มีผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงินมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงินในบริษัทนาน จบการศึกษาในระดับปริญญาโททางด้าน การบริหาร และ/ หรือเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะมีความเป็นไปได้น้อยที่จะแก้ไขกำไรของบริษัท

จะเห็นได้ว่าจากงานวิจัยในอดีต มีข้อค้นพบที่คล้ายคลึงกัน คือ ลักษณะของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการปรับแต่งผลการดำเนินงานของบริษัท และนอกจากนี้ ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีและการเงิน มีผลต่อการปฏิบัติและการใช้วิจารณญาณของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ จึงนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาครั้งนี้ โดยทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

2.4.2 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการกำไรของบริษัทผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) เช่น อายุการใช้งานของสินทรัพย์ จำนวนที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จากลูกหนี้ ตลอดจนจำนวนเงินที่ตั้งขึ้นเป็นรายการค้างรับ ค้างจ่าย จ่ายล่วงหน้า รับล่วงหน้า ณ วันสิ้นงวดบัญชี ซึ่งเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการและดุลยพินิจของผู้บริหาร และเป็นรายการที่ง่ายต่อการนำมาใช้เป็นช่องทางในการจัดการกำไรของผู้บริหาร ดังนั้นจากงานวิจัยในอดีตโดยส่วนใหญ่มักจะนำรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ใช้ในวัดการจัดการกำไรของบริษัท

โดยจากงานวิจัยในอดีตได้มีผู้ศึกษาถึงการจัดการกำไรของบริษัทผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนี้

Frankel, Johnson and Nelson (2002) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรและการตอบสนองของราคาตลาดในการเปิดเผยค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงิน 3,074 บริษัท ในตลาดหลักทรัพย์ SEC ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2001 – 15 มิถุนายน ค.ศ. 2001 โดยอาศัยข้อมูลจากฐานข้อมูลของ EDGAR ส่วนการทดสอบสมมติฐานจะใช้ Logit Regression modeling the Probability และใช้ cross-sectional modified Jones (1991) ในการคำนวณหารายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) ผลจากการศึกษา พบว่า ค่าธรรมเนียมอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไรที่ไม่ได้คาดหวัง(Earnings Surprise)เพียงเล็กน้อยและมีความสำคัญต่อรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ในขณะที่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการที่วัดการจัดการกำไรและยังพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างค่าธรรมเนียมอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี กับมูลค่าหุ้น(share value)ในวันที่มีการเปิดเผยข้อมูลค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี

Ashbaug, LaFond and Mayhew (2003) ได้แสดงข้อคิดเห็นที่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ Frankel et al.(2002) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรและการตอบสนองของตลาดในการเปิดเผยค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี ซึ่งผลจากการศึกษาของ Frankel et al.(2002) พบว่า ค่าธรรมเนียมอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไรที่ไม่ได้คาดหวัง(Earnings Surprise)เพียงเล็กน้อยและมีความสำคัญต่อรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary

Accruals) ในขณะที่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการชี้วัดการจัดการกำไรและ Frankel et al.(2002) ยังพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชีกับมูลค่าหุ้น (share value) ในวันที่มีการเปิดเผยข้อมูลค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทดสอบรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งแตกต่างจากของ Frankel et al.(2002) โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงรายการที่เกี่ยวข้องกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ในการทดสอบจุดมาตรฐานของกำไร ในทิศทางตรงกันข้ามของ Frankel et al.(2002) โดยเก็บข้อมูลจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 3,170 บริษัท ช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษาคือ ในช่วงเดือน พ.ย.-ธ.ค. ปี 2001 โดยใช้ตัวแบบของ DeAngelo (1981) ในการคำนวณรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยในการทดสอบความสัมพันธ์ จากผลการวิจัย ไม่พบความมีนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างการพยากรณ์การวิเคราะห์การประชุมของบริษัทและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และนอกจากนี้ผู้วิจัยได้มีการตอบสนองตลาดโดยทดสอบผลที่แตกต่างจากงานวิจัยของ Frankel et al.(2002) โดยสรุป ผู้วิจัยได้ระบุว่า ผลงานวิจัยของ Frankel et al.(2002) มีความไวต่อสิ่งกระตุ้นในการออกแบบทางเลือกของงานวิจัย และผู้วิจัยได้พบเหตุการณ์ที่มีระบบสนับสนุนในการอ้างซึ่งผู้สอบบัญชีจะเปิดเผยความเป็นอิสระ ซึ่งเป็นผลมาจากลูกค้าได้ซื้อความสัมพันธ์มากกว่าการให้บริการอื่นที่ไม่ใช่งานสอบบัญชี

Becker, DeFond, Jiambalvo and Subramanyam (1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของงานสอบบัญชีกับการจัดการกำไร โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 12,558 บริษัท ซึ่งแบ่งเป็น 1) ลูกค้าที่ได้รับการตรวจสอบงบการเงินโดยบริษัท Big 6 และ 2) ลูกค้าที่ได้รับการตรวจสอบงบการเงินโดยบริษัท Non-Big 6 ช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษาคือ ค.ศ.1993 ซึ่งเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูล COMPUSTAT ในการศึกษาได้ตั้งสมมติฐานว่า ลูกค้าที่ได้รับการตรวจสอบงบการเงินโดยบริษัท Non- Big 6 จะมีรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) โดยการเพิ่มขึ้นของรายได้มากกว่าลูกค้าที่ได้รับการตรวจสอบงบการเงินโดยบริษัท Big 6 ซึ่งในการศึกษาได้ใช้เทคนิค cross-sectional correlation เป็นตัวแบบในการทดสอบสมมติฐาน และใช้ตัวแบบ cross-sectional Jones (1991) ในการคำนวณรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ผลการศึกษา พบว่า ลูกค้าที่ได้รับการตรวจสอบงบการเงินโดยบริษัท Non- Big 6 มีการรายงานรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยเฉลี่ยร้อยละ 1.5-2.1 ของสินทรัพย์ทั้งหมด โดยเป็นการรายงานที่มากกว่าลูกค้าที่ได้รับการตรวจสอบงบการเงินโดยบริษัท Big 6 และยังพบว่า ค่าเฉลี่ยของค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของลูกค้าที่ได้รับการตรวจสอบงบการเงิน

โดยบริษัท Big 6 มีค่าดีกว่า ค่าเฉลี่ยของลูกค้ำที่ได้รับการลูกค้ำได้รับการตรวจงบการเงินโดยบริษัท Non- Big 6 นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า คุณภาพงานสอบบัญชีที่ลดลง มีความสัมพันธ์กับความยืดหยุ่นด้านบัญชีที่เพิ่มขึ้น

Bauwhede, Willekens and Gaeremynck (2003) ได้ศึกษา 3 สมมติฐานเกี่ยวกับการจัดการกำไรใน Belgium ซึ่งมี 3 สมมติฐานดังนี้ (1) การเกลี้ยกำไร (2) บริษัท Big 6 (3) ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ของสาธารณชน (Public Ownership) โดยงานวิจัยนี้มีแรงจูงใจมาจากงานวิจัยของ Becker et al. (1998) และงานวิจัยของ Francis et al. (1999) ซึ่งกล่าวว่าสำนักงานสอบบัญชีบริษัท Big 6 จำกัดการจัดการกำไรทั้งแบบเพิ่มผลกำไรและลดผลกำไร โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาจากข้อมูลในงบการเงินของบริษัทใน Belgium 136 บริษัทและทำการศึกษาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 1991-1997 โดยใช้ตัวแบบของ DeAngelo (1986) และ DeAngelo et al. (1994) ในการคำนวณรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) ในการวัดค่าของการจัดการกำไรและใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบเชิงพหุในการวิเคราะห์ ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า บริษัทใน Belgium ทั้งที่เป็นบริษัทมหาชนและบริษัทจำกัดได้มีการเกลี้ยกำไร (Income smoothing) และการจัดการกำไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในปีที่แล้ว และไม่เพียงแต่ที่บริษัทจะมีการจัดการกำไรให้เพิ่มขึ้นเพื่อไปสู่เป้าหมายเท่านั้น แต่มีการเกลี้ยกำไรเพื่อลดการรับรู้กำไรลงด้วย และจากการศึกษายังพบว่า ผลกระทบจากผู้สอบบัญชีบริษัท Big 6 และประเภทของผู้ถือหุ้นก็มีความแตกต่างในการที่จะวางเป้าหมายให้มีการจัดการกำไรให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงของบริษัทใน Belgium

Gaver and Austin (1995) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) กับระดับกำไรที่กำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 102 บริษัท ช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา คือ ปี 1980-1990 จากผลการศึกษา พบว่า ถ้ากำไรก่อนรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ลดต่ำกว่าระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะเพิ่มกำไรโดยใช้รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อให้กำไรเพิ่มขึ้นถึงระดับกำไรขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ากำไรก่อนรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร สูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะลดกำไรโดยใช้รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อทำให้กำไรลดลงจนถึงระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้ในการจ่ายโบนัส เนื่องจากถึงแม้จะบริหารให้กำไรสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัสก็ไม่มีผลกับโบนัสที่จะได้รับ และอาจส่งผลให้มีการทบทวน แก้ไขหลักเกณฑ์การวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการบริหารงานของผู้บริหารเอง ซึ่งผู้บริหารมองว่า การรับรู้รายการคงค้างตาม

ดุลยพินิจของผู้บริหาร ไม่ว่าจะเป็นการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ หรือการล้างบาง (Taking a bath) จะเป็นผลประโยชน์ต่อตัวผู้บริหารเองตราบเท่าที่กำไรก่อนรายการดังกล่าวยังคงสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส

จากทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว พบว่า ในการจัดการกำไรของบริษัทส่วนใหญ่จะมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งอาจเนื่องจากสาเหตุที่ว่า รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร นั้นเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการและเป็นรายการที่ยากต่อการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี จึงเป็นการง่ายที่จะนำรายการดังกล่าวมาใช้เป็นช่องทางในการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงใช้รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารในการวัดการจัดการกำไรของบริษัท

2.4.3 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแบบสมการในการวัดรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

2.4.3.1 ตัวแบบสมการรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals)

Belkaoui (2004) ได้อธิบายถึงการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดเป็น 2 แบบคือ

$$\text{Total Accruals} = \text{Report Net Income} - \text{Cash Flow from Operation} \quad (1)$$

$$\text{Total Accruals} = \text{Non discretionary accruals} + \text{Discretionary accruals} \quad (2)$$

โดยคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด จาก

$$TA_t = \Delta CA_t - \Delta \text{Cash}_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t \quad (3)$$

โดย

$$TA_t = \text{รายการคงค้างทั้งหมดของกิจการ}$$

$$\Delta CA_t = \text{การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์หมุนเวียน}$$

$$\Delta \text{Cash}_t = \text{การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด}$$

$$\Delta CL_t = \text{การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินหมุนเวียน}$$

$$\Delta DCL_t = \text{การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี}$$

$$DEP_t = \text{ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย}$$

และ

$$TA_t = NI - CFO \quad (4)$$

โดย

NI = กำไรก่อนรายการพิเศษ

CFO = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

จากการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด จากสมการที่ (3) นั้นเป็นรายการคงค้างทั้งหมดที่อาศัยหลัก Balance Sheet Approach ซึ่งหลักดังกล่าวเป็นมุมมองที่มุ่งเน้นสินทรัพย์และหนี้สินหรือมุ่งเน้นการจัดการทำงานสมดุลเป็นหลัก (สมศักดิ์และวรรณุช, 2544) โดยภายใต้มุมมอง Balance Sheet Approach นี้จะมุ่งเน้นความพยายามในการรายงานมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินเป็นเป้าหมายหลักและมุมมองผลกำไรขาดทุนเป็นเพียงผลพลอยได้จากการจัดทำบัญชี โดยภายใต้แนวคิดนี้รายได้และค่าใช้จ่ายเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์สุทธิที่กิจการนำมาทำได้ในรอบบัญชีหนึ่งๆ

โดยผลจากการที่ใช้ Balance sheet approach พบว่า มูลค่าของสินทรัพย์ในงบดุลมีแนวโน้มที่จะน้อยกว่าการจัดทำงบการเงินภายใต้ Income statement approach เนื่องจากกิจการจะต้องปรับมูลค่าของสินทรัพย์ให้ไม่เกินกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ จึงส่งผลให้เกิดผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ ส่วนตัวเลขในงบกำไรขาดทุนมีความผันผวนค่อนข้างมาก เนื่องจากกิจการจะต้องพิจารณามูลค่าของสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอเพื่อมิให้แสดงยอดเกินกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน ซึ่งจากการที่ตัวเลขในงบกำไรขาดทุนมีความผันผวนค่อนข้างมาก ดังนั้นอาจจะส่งผลให้ไม่สามารถที่จะทำการเปรียบเทียบกับงบการเงินของกิจการอื่นได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นสรุปว่ามุมมองที่มุ่งเน้นการจัดการทำงานสมดุลเป็นหลัก (Balance sheet approach) เป็นแนวคิดเบื้องต้นของแม่บทการบัญชีที่เปรียบเสมือนกรอบความคิดในการกำหนดมาตรฐานการบัญชี โดยภายใต้มุมมองนี้ กิจการจะรับรู้ธุรกรรมใดเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายต่อเมื่อธุรกรรมนั้นๆได้ทำให้สินทรัพย์สุทธิของกิจการก่อให้เกิดรายได้หรือค่าใช้จ่ายขึ้น ซึ่งจะทำให้สินทรัพย์สุทธิ (ส่วนของผู้ถือหุ้น) ที่แสดงอยู่ในงบดุลของกิจการมีมูลค่าใกล้เคียงกับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน (Net realizable value) มากขึ้น แต่จะทำให้ตัวเลขกำไรสุทธิที่แสดงในงบกำไรขาดทุน ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์พลอยได้ของการจัดทำงบการเงินมีความผันผวนค่อนข้างมาก

และจากสมการที่ (4) คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดจาก กำไรสุทธิจากการดำเนินงานหัก กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยงบกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน จะแสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอ เพื่อที่จ่าย

ชำระเงินกู้ยืม เพื่อการดำเนินงานของกิจการ เพื่อจ่ายเงินปันผลและเพื่อการลงทุนใหม่ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาการจัดหาเงินจากแหล่งภายนอก (เมธากุล, 2544)

Wayman (2003) กล่าวว่า ผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้ข้อมูลจากงบกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มาใช้ในการจัดการเงื่อนงำในการจัดการกำไรของบริษัท โดยถ้ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อยกว่ากำไรสุทธิ แสดงเห็นว่า กิจการอาจมีบางสิ่งบางอย่างที่ผิดปกติในการหมุนเวียนของกระแสเงินสด และมีผู้วิจัยในอดีต เช่น Obinata et al. (2002) กล่าวว่า งบกระแสเงินสดนั้นยากต่อการปรับแต่งตัวเลขของผู้บริหาร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า งบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะสะท้อนถึงความสามารถในการดำเนินงานของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอของกิจการได้เป็นอย่างดี

โดยจากงานวิจัยในอดีตได้มีผู้ศึกษาถึงการใช้ตัวแบบสมการต่างๆ เพื่อคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด ดังนี้

Bartov, Gul and Tsui (2001) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) และการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี โดยใช้ข้อมูล 173 บริษัท ช่วงเวลาที่มีการศึกษา คือ ค.ศ.1980 -1997 โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอย โลกิสถิติในการทดสอบสมมติฐาน และใช้ตัวแบบ Modified Jones (1991) ในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด ซึ่งเป็นตัวแบบที่นำหลัก Balance sheet approach มาใช้ ซึ่งเหมือนกับงานวิจัยในอดีตของ Healy (1985) และ Jones (1991) แต่มีงานวิจัยของ Collins และ Ilribar (1999) แย้งว่าการใช้ Balance sheet approach ในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดนั้นมีความแน่นอนของเหตุการณ์น้อยกว่าการคำนวณจาก Cash flow statement based approach และโดยเฉพาะในบริษัทที่มีการควบกิจการหรือซื้อกิจการ(Merger and acquisition) การใช้ Balance sheet approach นั้นจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดมากกว่าการใช้ Cash flow statement based approach แต่ในการศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลในช่วงเวลาดังแต่ปี 1980 -1997 และเนื่องจากเกือบทุกบริษัทในสหรัฐอเมริกาเพิ่งเริ่มใช้ SFAS 95 ในปี 1988 ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธี Balance sheet approach ในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดและตัดตัวอย่างในบริษัทที่มีการควบกิจการหรือซื้อกิจการออกจากการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า การแสดงความเห็นในหน้ารายงานของงบการเงินสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big Firm จะมีคุณภาพมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีในลักษณะอื่นๆ และนอกจากนี้ พบว่า ในการทดสอบหาการจัดการกำไรของบริษัท ตัวแบบ Cross-sectional Jones Model และ Cross-sectional modified Jones Model มีความน่าเชื่อถือในการนำมาทดสอบการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร และ พบว่า

การทดสอบหาการจัดการกำไรโดยใช้ตัวแบบ Cross-sectional Jones Model และ Cross-sectional modified Jones Model จะใช้ได้ดีกว่า Time-series

Bulter, Leone and Willenborg (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีกับความผิดปกติของรายการคงค้าง (Abnormal Accruals) โดยใช้ข้อมูลจำนวน 7,093 บริษัท ตั้งแต่ปี 1994 -1999 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยในการทดสอบความสัมพันธ์ และใช้ตัวแบบ cross-sectional Jones (1991) ในการคำนวณความผิดปกติของรายการคงค้าง และคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดจากกำไรก่อนรายการพิเศษที่ไม่เกี่ยวข้องกับดำเนินงาน หักด้วย กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และหารด้วยสินทรัพย์ทั้งหมด ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า ไม่มีหลักฐานที่จะสนับสนุนข้อสรุปที่ว่าบริษัทที่ได้รับการแก้ไขการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีจะมีการจัดการกำไรของบริษัทมากกว่าบริษัทที่ได้รับการแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข

Francis and Krishnan (1999) ทำการศึกษาเกี่ยวกับรายการคงค้างในงบการเงินของบริษัทกับการรายงานของผู้สอบบัญชี โดยรายงานของผู้สอบบัญชีที่สนใจศึกษา คือ รายงานของผู้สอบบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไป ในกรณีที่ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง ทั้งนี้ รายงานของผู้สอบบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไปครอบคลุมถึง รายงานที่ไม่มีเงื่อนไขแต่มีวรรคอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องด้วย สำหรับรายการคงค้างซึ่งเป็นตัวแปรที่สนใจศึกษานั้น วัดค่าจาก ผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) สุทธิจากการดำเนินงานกับกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สหรัฐอเมริกา ในปี 1994 จำนวน 2,608 บริษัท ผลการศึกษา พบว่า รายการคงค้างมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการรายงานของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปกรณีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มต่ำที่จะแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ในกรณีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ถ้ากิจการมีรายการคงค้างเป็นจำนวนน้อย จากผลการวิจัยดังกล่าว พยายามสะท้อนให้เห็นว่า รายการคงค้างสามารถใช้พยากรณ์การตัดสินใจแสดงความเห็นต่องบการเงินของผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับสูง

DeAngelo, DeAngelo and Skinner (1994) ศึกษาทางเลือกวิธีการบัญชีของผู้บริหารในตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก 76 บริษัทที่มีผลขาดทุนยาวนานและมีการจ่ายเงินปันผลลดลง ว่าผู้บริหารจะเลือกทางเลือกวิธีการบัญชีที่สะท้อนถึงความยุ่งยากของงบการเงินหรือเลือกทางเลือกที่จะพยายามขยายกำไรของตน ซึ่งใช้รายการคงค้างทั้งหมดเป็นตัววัด โดยคำนวณรายการคงค้าง

ทั้งหมด จาก กำไรสุทธิ หักด้วย กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และผู้วิจัยยังพบว่าข้อได้เปรียบของงบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานคือมีการปรับปรุงรายการเงินทุนหมุนเวียน หลักๆทั้งหมด

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปได้ว่ารายการคงค้างทั้งหมดภายใต้มุมมองที่มุ่งเน้นการจัดทำงบดุลเป็นหลัก (Balance sheet approach) จะทำให้สินทรัพย์สุทธิ (ส่วนของเจ้าของ) ที่แสดงอยู่ในงบดุลของกิจการมีมูลค่าใกล้เคียงกับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนมากขึ้น แต่จะทำให้ตัวเลขกำไรสุทธิที่แสดงในงบกำไรขาดทุน ซึ่งเป็นผลให้การจัดทำงบการเงินมีความผันผวนค่อนข้างมาก ดังนั้นถ้าใช้เป็นตัวตรวจวัดความสามารถในการทำกำไรของบริษัท อาจจะไม่ส่งผลได้ เนื่องจากภายใต้มุมมองที่มุ่งเน้นการจัดทำงบดุลเป็นหลักที่มุ่งเน้นในเรื่องงบดุล แต่ไม่เน้นในเรื่องการจัดทำงบกำไรขาดทุน ส่วนรายการคงค้างทั้งหมดที่คำนวณจาก กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน หัก กระแสเงินสดจากการดำเนินงานนั้น เป็นการใช้อัตราส่วนจากกระแสเงินสดซึ่งคำนวณจากกำไรหรือขาดทุนสุทธิจากงบกำไรขาดทุน แล้วปรับด้วยผลกระทบของรายการที่ไม่เกี่ยวข้องกับเงินสดและรายการของรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดที่เกิดจากการลงทุนและการจัดหาเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลที่นอกจากจะวัดความสามารถในการดำเนินกิจการที่ก่อให้เกิดกระแสเงินสดแล้ว ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรของบริษัทได้ดี และนอกจากนี้เป็นการยากที่จะทำการตกแต่งตัวเลขผ่านงบกระแสเงินสด จึงส่งผลให้ น่าจะเป็นการวัดการวัดการกำไรของบริษัทที่เหมาะสม แต่จากงานวิจัยในอดีต เช่น Frankel et al. (2002), Gul et al. (2003) และ Bartov et al. (2001) พบว่า การวัดรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ใ้การคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดภายใต้มุมมองการจัดทำงบดุลเป็นหลัก ดังนั้นจึงส่งผลให้ในการศึกษาครั้งนี้ จึงเลือกใช้ในการวัดรายการคงค้างทั้งหมดทั้งสองวิธี เพื่อหาความแตกต่าง และนำมาวิเคราะห์ว่าการวัดรายการคงค้างทั้งหมดด้วยวิธีใดจะมีความเหมาะสมสำหรับการศึกษาค้นคว้ามากกว่ากัน

2.4.3.2 ตัวแบบสมการรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

ตัวแบบสมการรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร มีหลายตัวแบบสมการด้วยกัน เช่น Healy model, DeAngelo model, Industry model, Jones model และ Modified Jones model โดยแต่ละตัวแบบจะมีความแตกต่างของการใช้ข้อมูลและมีข้อสมมติในการวัดรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ผลของการวัดรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ของแต่ละวิธีอาจมีประสิทธิภาพและข้อผิดพลาดที่แตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยในอดีตได้มีผู้ศึกษาถึงการใช้ตัวแบบสมการต่างๆเพื่อคำนวณรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) ดังนี้

Guay, Kothari and Watts (1996) ศึกษาการใช้ตัวแบบสมการเพื่อวัดรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) 5 สมการด้วยกัน ได้แก่ Healy model, DeAngelo model, Industry model, Jones model และ Modified Jones model โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 1,450 บริษัท ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี 1963 -1993 และใช้สมการถดถอยในการวิเคราะห์ ซึ่งจากหลักฐานแสดงให้เห็นว่า Healy model, DeAngelo model และ Industry model นั้นไม่มีประสิทธิผลในการแยกรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับโอกาสของการวัดผลการดำเนินงานของกิจการ และจากสมการถดถอยอย่างง่ายของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร นั้น Jones model และ Modified Jones model ให้ผลว่ารายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร นั้นสอดคล้องกับทั้งการปรับปรุงด้านการดำเนินงาน และโอกาสในการเก็ยกำไร ดังนั้นจากหลักฐานดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่าทั้ง 2 สมการนี้สามารถจำแนกรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ออกมาได้ และจากสมการถดถอยพหุคูณให้ผลว่าทั้ง Jones model และ Modified Jones model ในการประมาณรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของข้อสมมติทางกระบวนการกำไร ความมีประสิทธิภาพของตลาดและ/หรือการไต่รตรงของผู้บริหารนั้นค่อนข้างมีความคลุมเครือ และ/หรือมีการประมาณผิดพลาด

Gul, Chen and Tsui (2003) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหาร ค่าตอบแทนของผู้บริหาร และค่าสอบบัญชี โดยเก็บข้อมูลการบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ประเทศออสเตรเลีย 865 บริษัท ในช่วงระยะเวลาปี 1993 โดยใช้การคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด ตามงานวิจัยของ Jones (1991) และ Dechow et al.(1995) จากนั้นใช้ Cross-sectional modified Jones model ในการหารายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจากมีงานวิจัยในอดีต เช่น Dechow et al. (1995), Guay et al. (1996) และ Bartov et al. (2001) ที่สนับสนุนว่าเป็นตัวแบบสมการที่ดีกว่าตัวแบบสมการอื่นๆ

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ในการคำนวณรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของงานวิจัยในอดีต เช่น Guay et al. (1996), Bartov et al. (2001) และ Gul et al. (2003) สนับสนุนว่า Cross-sectional Jones model และ Cross-sectional modified Jones model เป็นตัวแบบสมการที่ดีกว่าตัวแบบสมการอื่นๆ และเป็นตัวแบบที่มีความน่าเชื่อถือในการนำมาทดสอบการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร และเนื่องจากตัว

แบบสมการ Cross-sectional Jones และ Cross-sectional modified Jones มีข้อสมมติที่แตกต่างกัน โดยตัวแบบ Cross-sectional Jones model มีข้อสมมติที่ว่า รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร จะไม่มีการกำหนดขึ้นเกินรายได้ในช่วงระยะเวลาที่ประมาณการหรือช่วงระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนตัวแบบ Cross-sectional modified Jones model ได้มีการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในลูกหนี้ จึงมีข้อสมมติว่า การเปลี่ยนแปลงในยอดขายเชื่อทั้งหมด เป็นผลมาจากการจัดการกำไร โดยเหตุผลคือ การรับรู้รายได้จากการขายเชื่อง่ายต่อการจัดการกำไรมากกว่าการรับรู้รายได้จากการขายสด จึงทำให้ตัวแบบ Cross-sectional modified Jones model นำการเปลี่ยนแปลงในลูกหนี้มาหักออกจากการเปลี่ยนแปลงในรายได้ก่อนที่จะหารด้วยสินทรัพย์ทั้งหมด เพื่อเป็นการลดแนวโน้มของการจัดการกำไรโดยใช้รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ผ่านการรับรู้รายได้ แต่ทั้งตัวแบบ Cross-sectional Jones model และ Cross-sectional modified Jones model ยังมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถป้องกันการจัดการกำไรหรือลดแนวโน้มของการจัดการกำไรของผู้บริหารที่มีการสร้างกำไรหรือรายการของการดำเนินธุรกิจ เช่น รายการขายหรือลูกหนี้เพิ่มขึ้นมา หรือกล่าวว่าทั้งสองตัวแบบจะพิจารณาเฉพาะรายการคงค้างทั้งหมด ที่มาจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร และรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ โดยไม่ได้คำนึงถึงรายการเพิ่มที่มีการสร้างขึ้นมานั้น ทั้งสองตัวแบบจึงต้องมีการพัฒนาต่อไปอีก

ในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้ตัวแบบ Cross-sectional modified Jones model ในการคำนวณหาค่ารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) เพื่อใช้ในการอธิบายรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) เนื่องจากถือว่าเป็นตัวแบบที่ดีที่สุดในปัจจุบันและมีความน่าเชื่อถือที่จะนำมาใช้ในการทดสอบการจัดการกำไร ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสามารถสรุปแหล่งที่มาของตัวแปรได้ในตารางที่ 2.1 และสรุปวรรณกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบของบริษัทกับการจัดการกำไรของบริษัทในตารางที่ 2.2 โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.1 สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัย	ตัวแปรที่ใช้
ตัวแบบสมการวัดรายการคงค้างทั้งหมดเพื่อนำมาคำนวณรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร	
Bartov et al.(2001), Frankel et al.(2002) และ Gul et al.(2003)	รายการคงค้างทั้งหมด วัดโดย $TA_t = \Delta CA_t - \Delta Cash_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t$
Bulter et al.(2004), Francis and Krishnan (1999) และ DeAngelo et al.(1994)	รายการคงค้างทั้งหมด วัดโดย $TA_t = NI - CFO$
ตัวแปรตาม	
Guay et al. (1996), Bartov et al. (2001) และ Gul et al. (2003)	รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ วัดโดย Cross-sectional Modified Jones model $NDA_t = \alpha_1 (1/A_{t-1}) + \alpha_2 [(\Delta REV_t - \Delta REC_t)/A_{t-1}] + \alpha_3 (PPE_t/A_{t-1})$ และรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร วัดโดย $DAC_t = \frac{TA_t}{A_{t-1}} - NDA_t$
ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรอธิบาย	
Aier et al.(2005)	คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร
Aier et al.(2005)	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร
McMullen and Raghunandan (1996), DeZoort and Salterio (2001), ศนิพร (2003) และ สมบูรณ์ (2004)	ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ

ตารางที่ 2.1 สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย (ต่อ)

ผู้วิจัย	ตัวแปรที่ใช้
ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรควบคุม (ต่อ)	
Menon and Williams (2004), Butler et al. (2004) และ Klien (2004)	มูลค่าตลาดของหุ้น
Menon and Williams (2004), Klien (2004) และ Butler et al.(2004)	อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น
Menon and Williams (2004), Becker et al. (1998) และ Frankel et al. (2002)	กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม
Menon and Williams (2004)	อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย
Klein (2002)	ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ

ตารางที่ 2.2 สรุปวรรณกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

ผู้วิจัย (ประเด็นที่ศึกษา)	ผลการวิจัย
Klein (2002) ศึกษาลักษณะของกรรมการตรวจสอบและกรรมการบริษัทกับการจัดการกำไรของบริษัท	จากการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างความเป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบกับความผิดปกติของรายการคงค้างของบริษัท และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างความเป็นอิสระของกรรมการบริษัทกับความผิดปกติของรายการคงค้างของบริษัท
Menon and Williams (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท	จากการศึกษา พบว่า บริษัทที่มีการจ้างผู้เป็นหุ้นส่วนในสำนักงานสอบบัญชีที่ตรวจสอบงบการเงินของบริษัทมาเป็นผู้บริหารของบริษัทจะมีการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่ผู้บริหารไม่ได้เคยเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนในสำนักงานสอบบัญชีที่ตรวจสอบงบการเงินของบริษัท

ตารางที่ 2.2 สรุปวรรณกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของผู้บริหารและ
กรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท (ต่อ)

ผู้วิจัย (ประเด็นที่ศึกษา)	ผลการวิจัย
DeZoort and Salterio (2001) ศึกษาเกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการกำกับดูแลกิจการ การ รายงานทางการเงิน และความรู้ด้านการ ตรวจสอบของกรรมการตรวจสอบในการจัดการ สถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง	จากการศึกษา พบว่า กรรมการตรวจสอบที่มี ความเป็นอิสระและมีความรู้ด้านการ ตรวจสอบจะช่วยสนับสนุนผู้สอบบัญชีในกรณี ที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นกับฝ่ายบริหาร แต่ กรรมการตรวจสอบที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการ บริษัทด้วยจะสนับสนุนผู้บริหารมากกว่าเมื่อมี ความขัดแย้งเกิดขึ้น
Aier, Comprix, Gunlock and Lee (2005) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน (CFO) กับ ข้อผิดพลาดทางการบัญชี	จากการศึกษา พบว่า การถูกสั่งแก้ไขงบ การเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กับความเชี่ยวชาญของ CFO โดยเฉพาะอย่าง ยิ่งบริษัทที่มี CFO มีระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่งเป็น CFO ในบริษัทนาน จบ การศึกษาในระดับปริญญาโทด้านการบริหาร และ/หรือเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะมี ความเป็นไปได้น้อยที่จะแก้ไขกำไรของบริษัท
Bedard, Chtourou and Courteau (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญ ความเป็นอิสระและกิจกรรมของกรรมการ ตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท	จากการศึกษา พบว่า การจัดการกำไรของ บริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ความเชี่ยวชาญทางการเงิน ความเชี่ยวชาญ ในบริษัทและความเป็นอิสระซึ่งดูจากอำนาจที่ ได้รับมอบหมายของกรรมการตรวจสอบ

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของผู้บริหาร
และกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท พบว่า ลักษณะของผู้บริหารและกรรมการ
ตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญของผู้บริหาร
และกรรมการตรวจสอบ กล่าวคือ หากกรรมการตรวจสอบมีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงิน
บริษัทย่อมมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแล ส่งผลให้บริษัทมีการจัดการกำไรในระดับต่ำ หรือ
ผู้บริหารของบริษัทมีความเชี่ยวชาญด้านบัญชี อาจส่งผลให้บริษัทนั้นมีแนวโน้มในการถูกสั่ง

แก้ไขงบการเงินในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยต้องการที่จะขยายการศึกษาเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบให้มากขึ้น โดยวัดความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหาร จาก (1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี และ (2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท และวัดความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบ จากความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์อย่างไรกับการจัดการกำไรของบริษัท ซึ่งถือเป็นประเด็นหลักที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะค้นหาคำตอบต่อไป เนื่องจากหลักฐานดังกล่าวยังไม่เป็นที่ประจักษ์ต่อกรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัทจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการ ตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research Methodology) การวิจัยเชิงประจักษ์เป็นรูปแบบของการวิจัยที่อ้างอิงกับหลักเหตุผล (Reasoning-Based) ทั้งนี้เพื่อทดสอบบริบทของทฤษฎีจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ส่วนมากนิยมใช้เทคนิคทางสถิติในการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการวิจัยเชิงประจักษ์ มี 2 รูปแบบด้วยกัน คือ (1) เหตุผลเชิงอุปนัย (Inductive reasoning) และ (2) เหตุผลเชิงนิรนัย (Deductive reasoning) งานวิจัยนี้เป็นการทดสอบเหตุผลเชิงนิรนัย เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่ออธิบายเหตุผลหรือทดสอบทฤษฎีเกี่ยวกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบที่มีอยู่แล้ว มิได้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีใหม่ขึ้นมา กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา ทั้งนี้เพื่อนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างและหรือตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ นำเสนอในมุมมองต่างๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่เก็บรวบรวม และ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เนื่องจากตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Dependent Variable) สำหรับการศึกษานี้ ตัวแปรตาม คือ การจัดการกำไรของบริษัท ซึ่งวัดจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) ส่วนตัวแปรอิสระ จะประกอบไปด้วย (1) ตัวแปรอธิบาย/ตัวแปรที่สนใจศึกษา (Explanatory Variables) และ (2) ตัวแปรควบคุม (Control Variables) ในส่วนของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุจะใช้ตัวแปรในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท จำนวน 4 ตัวแปร โดยในแต่ละตัวแปร ประกอบไปด้วยตัวแปรที่สนใจศึกษาและตัวแปรควบคุม ตัวแปรเหล่านี้ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมตามที่ได้สรุปไว้ในตารางที่ 2.1 ในบทที่ 2 สำหรับรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดจะกล่าวไว้ในส่วนของตัวแปรและคำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร หัวข้อ 3.2

3.2 คำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามี 2 ประเภท คือ

(1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และตัวแปรควบคุม (Control Variables) เป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตามนอกเหนือจากตัวแปรที่สนใจศึกษา

(2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) เป็นตัวแปรที่ได้รับผลกระทบจากตัวแปรอิสระ

3.2.1 ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรที่สนใจศึกษา

ตัวแปรที่สนใจศึกษาในแต่ละตัวแบบจะมีความแตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตาม ตัวแปรแต่ละตัวต่างก็เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการ ตรวจสอบ กล่าวคือ ตัวแบบที่ 1 และ ตัวแบบที่ 2 เป็นตัวแบบที่แยกตัวแปรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารออกจากกัน ตัวแบบที่ 3 เป็นตัวแบบที่รวมตัวแปรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารทุกตัวเข้าไว้ด้วยกัน และตัวแบบที่ 4 เป็นตัวแบบที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบ แหล่งที่มาของตัวแปรได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้ว สำหรับรายละเอียดของตัวแปรที่สนใจศึกษาในแต่ละตัวแบบสามารถอธิบายได้ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตัวแปรที่สนใจศึกษาในแต่ละตัวแบบ

ตัวแบบที่	ตัวแปรที่สนใจศึกษา
1	คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร (EDU&CPA)
2	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร (CFO Experience)
3	(1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร (EDU&CPA) (2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร (CFO Experience)
4	ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ (ELSE)

คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร (EDU&CPA)

คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร จากการทบทวนวรรณกรรมของ Aier et al. (2005) พบว่า บริษัทที่มีผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงินของบริษัท (CFO) จบการศึกษาในระดับปริญญาโทด้านบริหารและ/ หรือเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะมีความเป็นไปได้น้อยกว่าที่บริษัทจะถูกลงโทษทางการเงิน

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท (CFO Experience)

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท จากการทบทวนวรรณกรรมของ Aier et al. (2005) พบว่า ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน (CFO) ในบริษัท มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามการถูกลงโทษทางการเงินของบริษัท

ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ (ELSE)

ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ (ELSE) จากการทบทวนวรรณกรรมของ McMullen and Raghunandan (1996) พบว่า การมีสมาชิกในกรรมการตรวจสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) จะช่วยให้กรรมการตรวจสอบมีคุณสมบัติด้านความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชี การควบคุมภายใน และการตรวจสอบ และจากการสำรวจ พบว่า บริษัทที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินมีสมาชิกของกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต น้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน และจากการวิจัยของ ศนิพร (2003) พบว่า การที่กรรมการตรวจสอบมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ด้านบัญชีหรือบริหารการเงิน มีผลต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ

3.2.2 ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรควบคุม

เพื่อควบคุมผลกระทบจากปัจจัยอื่นที่อาจมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท (นอกเหนือจากตัวแปรที่สนใจศึกษา) ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมตัวแปรที่อาจมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการศึกษาคั้งนี้ในแต่ละตัวแบบจะใช้ตัวแปรควบคุมชุดเดียวกัน จะต่างกันเฉพาะตัวแปรที่สนใจศึกษา ดังนั้นในส่วนของการอธิบายเกี่ยวกับตัวแปรควบคุมจึงไม่ได้แยกตัวแบบในการอธิบาย รายละเอียดของตัวแปรควบคุมอธิบาย ดังนี้

มูลค่าตลาดของหุ้น (Natural log of market value: LMV)

มูลค่าตลาดของหุ้น เนื่องจากแต่ละบริษัทมีลักษณะที่แตกต่างกันและขนาดของบริษัท มีความเป็นไปได้ที่จะมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจึงจำเป็นต้องควบคุมขนาดของแต่ละบริษัทด้วยมูลค่าตลาดของหุ้นและจากการทบทวนวรรณกรรมของ Butler et al. (2004) พบว่า มูลค่าตลาดของหุ้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความผิดปกติของรายการคงค้าง (Abnormal Accruals) ของบริษัท กล่าวคือ บริษัทที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งพิจารณาจากมูลค่าตลาดของหุ้นแล้วพบว่า มีมูลค่าตลาดของหุ้นสูงมีความเป็นไปได้ที่จะนำความผิดปกติของรายการคงค้างมาใช้ในการจัดการกำไรของบริษัทน้อยกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็กซึ่งมีมูลค่าตลาดของหุ้นต่ำ โดยอาจเป็นไปได้ว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีรูปแบบของการบริหารงาน การอนุมัติรายการ การตัดสินใจและการควบคุมภายในดีกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก ดังนั้นจึงส่งผลให้บริษัทที่มีขนาดใหญ่นั้นยากต่อการที่จะตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนนโยบายบัญชี หรือเลือกใช้มาตรฐานการบัญชี หรือบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็กและซึ่งมีรายการค้าและระบบการควบคุมที่น้อยกว่า

อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (Book / Market Ratio: BEME)

อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น เนื่องจากอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น แสดงให้เห็นถึงการที่บริษัทมีมูลค่าของสินทรัพย์ตามบัญชีน้อยกว่าราคาตลาดของหุ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทอาจมีสินทรัพย์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอาจลงบัญชีได้ หรือเรียกว่า Hidden Assets และจากการทบทวนงานวิจัยของ Butler et al. (2004) พบว่า อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความผิดปกติของรายการคงค้าง (Abnormal Accruals) ของบริษัท และจากงานวิจัยของ Klien (2002) พบว่า อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าสัมบูรณ์ของความผิดปกติของรายการคงค้างของบริษัท

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (Cash Flow from Operations scaled by Assets: CFOPS)

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม จากการทบทวนวรรณกรรมของ Becker et al. (1998) และ Frankel et al. (2002) พบว่า กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) ของบริษัท และค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Absolute Discretionary Accruals) ของบริษัท กล่าวคือ บริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวมสูง แสดงว่าบริษัทนั้นมีการดำเนินงานดี ดังนั้นจึงมีความ

เป็นไปได้ไม่น้อยที่บริษัทจะมีการนำรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้ในการจัดการกำไรของบริษัท

อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย (Sales Growth Rate: GROWTH)

อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย เนื่องจากแต่ละบริษัทมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องควบคุมอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย เพื่อดูว่าเงินทุนที่ลงไปสนับสนุนการเจริญเติบโตของยอดขายหรือไม่ เนื่องจากการศึกษาของ Menon and Williams (2004) พบว่า อัตราการเจริญเติบโตของยอดขายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าสัมบูรณ์ของความผิดปกติของรายการคงค้าง (Absolute Abnormal Accruals)

ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (Absolute Value of the Change in net income: Abs(Δ NI))

ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (Abs(Δ NI)) จากงานวิจัยของ Klien (2002) พบว่า ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าสัมบูรณ์ของความผิดปกติของรายการคงค้าง (Absolute Abnormal Accruals) ของบริษัท กล่าวคือ บริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิในปัจจุบันมากกว่ากำไรสุทธิในปีก่อนมาก มีความเป็นไปได้ที่บริษัทจะมีการจัดการกำไรผ่านความผิดปกติของรายการคงค้างมากกว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิน้อย

3.2.3 ตัวแปรตาม

ตามที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้แล้วว่าตัวแปรอิสระ (ตัวแปรที่สนใจศึกษาและตัวแปรควบคุม) อาจมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทในทิศทางที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น การจัดการกำไรของบริษัท ซึ่งวัดโดยรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร จึงเป็นตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ และเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ สำหรับค่านิยามของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ได้อธิบายไว้ในบทที่ 1 แล้ว

1. รายการคงค้างทั้งหมด สามารถคำนวณหาได้ 2 วิธี ดังนี้

1.1 คำนวณจากแนวคิด Balance sheet approach โดย

$$TA_t = \Delta CA_t - \Delta Cash_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t \quad (1)$$

1.2 คำนวณจากแนวคิด Cash flow based approach

$$TA_t = NI - CFO \quad (2)$$

โดย

TA_t	=	รายการคงค้างทั้งหมดของกิจการ
ΔCA_t	=	การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียน
$\Delta Cash_t$	=	การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
ΔCL_t	=	การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียน
ΔDCL_t	=	การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี
DEP_t	=	ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย
NI	=	กำไรก่อนรายการพิเศษ
CFO	=	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

2. นำผลจากการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดในขั้นตอนที่ 1 มาใส่ในสมการถดถอยต่อไป่นี้เพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์

$$\frac{TA_t}{A_{t-1}} = \alpha_1 (1/A_{t-1}) + \alpha_2 (\Delta REV_t - \Delta REC_t / A_{t-1}) + \alpha_3 (PPE_t / A_{t-1}) + \varepsilon \quad (3)$$

3. คำนวณหารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) โดยใช้ตัวแบบสมการ Cross-sectional Modified Jones เนื่องจากงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง เช่น Guay et al. (1996), Bartov et al. (2001) และ Gul et al. (2003) พบว่าเป็นตัวแบบสมการที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นตัวแบบสมการที่ดีที่สุดในการนำมาทดสอบการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยในการคำนวณหารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ จะนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาใส่ในสมการถดถอย ดังต่อไปนี้

$$NDA_t = \alpha_1 (1/A_{t-1}) + \alpha_2 [(\Delta REV_t - \Delta REC_t) / A_{t-1}] + \alpha_3 (PPE_t / A_{t-1}) \quad (4)$$

โดย

NDA_t	=	รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals)
A_{t-1}	=	สินทรัพย์ทั้งหมด ณ สิ้นงวดในปีที่ t-1
ΔREV_t	=	การเปลี่ยนแปลงของรายได้ค่าขาย
ΔREC_t	=	การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้า
PPE	=	ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ

4. คำนวณหารายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

ได้ดังนี้

$$DAC_t = \frac{TA_t}{A_{t-1}} - NDA_t \quad (5)$$

โดย

DAC_t = รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

ตารางที่ 3.2 สรุปรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด

บทบาทของตัวแปร	สัญลักษณ์	การวัดค่า	สัญลักษณ์ที่คาดหวัง
ตัวแปรที่สนใจศึกษา			
1. กรณีของผู้บริหาร			
1.1 คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี	EDU&CPA	คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี (วัดค่าโดย 1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต 0 อื่นๆ)	+
1.2 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท	CFO Experience	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท (วัดค่าโดยใช้จำนวนปีที่ผู้บริหารเริ่มเข้าดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทจนถึงวันสิ้นสุดของงบการเงิน 31 ธ.ค.)	+
2. กรณีของกรรมการตรวจสอบ			
2.1 ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน	ELSE	ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน (วัดโดยใช้สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่สำเร็จการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือมีประสบการณ์การทำงานในการดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการ ประธานกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านบัญชีหรือการเงิน)	-

ตารางที่ 3.2 สรุปรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด (ต่อ)

บทบาทของตัวแปร	สัญลักษณ์	การวัดค่า	สัญลักษณ์ที่คาดหวัง
ตัวแปรควบคุม			
1. มูลค่าตลาดของหุ้น	LMV	มูลค่าตลาดของหุ้น (วัดค่าโดยใช้ลอการิทึมของราคาปิดของหุ้น ณ 31 ธ.ค. คูณด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่ออกชำระ)	-
2. อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น	BEME	อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (วัดค่าโดยใช้มูลค่าตามบัญชีหารด้วยมูลค่าตลาดของหุ้น โดยมูลค่าตามบัญชี คำนวณจาก สินทรัพย์รวม หักหนี้สินรวม และหักด้วยส่วนของผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ)	-
3. กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม	CFOPS	กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (วัดค่าโดยใช้มูลค่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ปรากฏในงบกระแสเงินสด ปรับปรุงด้วยรายการด้อยค่ารายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ รายการการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน และรายการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอตัดบัญชี หารด้วยสินทรัพย์รวมของปีก่อน)	-

ตารางที่ 3.2 สรุปรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด (ต่อ)

บทบาทของตัวแปร	สัญลักษณ์	การวัดค่า	สัญลักษณ์ที่คาดหวัง
ตัวแปรควบคุม (ต่อ)			
4. อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	GROWTH	อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย (วัดค่าโดยใช้ผลต่างของยอดรายได้จากการดำเนินงานปีปัจจุบันกับยอดรายได้จากการดำเนินงานปีก่อน หาดด้วยยอดรายได้จากการดำเนินงานปีก่อน)	+
5. ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ	Abs(Δ NI)	ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (วัดค่าโดยใช้ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิปีปัจจุบันกับปีก่อน ซึ่งปรับปรุงด้วยรายการด้อยค่า รายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ และรายการการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินหารด้วยสินทรัพย์รวมของปีก่อน)	+

3.3 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัยและตัวแบบ

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงมีการพัฒนาสมมติฐานและตัวแบบในการวิจัย เพื่อเป็นการหาคำตอบของปัญหาที่ว่า การจัดการกำไรของบริษัทขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบหรือไม่ ในกระบวนการหาคำตอบที่ต้องการจากปัญหาดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาสมมติฐานและใช้ตัวแบบ (Models) การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท ผู้วิจัยได้พัฒนาสมมติฐานไว้ 3 สมมติฐาน และตัวแบบในการวิจัยไว้ 4 ตัวแบบ แต่ละตัวแบบประกอบด้วย (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษา และ (2) ตัวแปรควบคุม ในตัวแบบที่ 1 และตัวแบบที่ 2 เป็นตัวแบบที่แยกตัวแปรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารออกจากกัน ส่วนตัวแบบที่ 3

เป็นตัวแบบที่รวมทุกตัวแปรที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อยืนยันว่าผลการวิจัยที่ได้รับจากตัวแบบที่แยกตัวแปรออกจากกันให้ผลไม่แตกต่างกันกับตัวแบบที่รวมตัวแปรทุกตัวแปรเข้าไว้ด้วยกัน และตัวแบบที่ 4 เป็นตัวแบบที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบ ลักษณะของสมมติฐานและตัวแบบในการวิจัยสามารถนำเสนอได้ตามลำดับ ดังนี้

3.3.1 สมมติฐานและตัวแบบเกี่ยวกับคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี ซึ่งเป็นการวัดความเชี่ยวชาญด้านบัญชีประเภทหนึ่งของผู้บริหาร

จากการศึกษาของ Aier et al. (2005) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างการถูกสั่งแก้ไขงบการเงินกับความเชี่ยวชาญของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน (CFO) ของบริษัท โดยบริษัทที่มีผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน (CFO) จบการศึกษาในระดับปริญญาโทด้านบริหาร และ/ หรือ เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะมีความเป็นไปได้น้อยที่บริษัทจะถูกสั่งแก้ไขงบการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารน่าจะส่งผลต่อการจัดการกำไรของบริษัท และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ได้ดังนี้

H_1 : คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแบบการทดสอบคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 EDU\&CPA + \varepsilon$$

3.3.2 สมมติฐานและตัวแบบเกี่ยวกับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทซึ่งเป็นการวัดความเชี่ยวชาญด้านบัญชีประเภทหนึ่งของผู้บริหาร

จากการศึกษาของ Aier et al. (2005) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างการถูกสั่งแก้ไขงบการเงินกับความเชี่ยวชาญของผู้อำนวยความสะดวกฝ่ายบัญชีและการเงิน (CFO) ของบริษัท โดยบริษัทที่มีผู้อำนวยความสะดวกฝ่ายบัญชีและการเงินมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทนาน มีความเป็นไปได้น้อยที่บริษัทจะถูกสั่งแก้ไขงบการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร น่าจะส่งผลต่อการจัดการกำไรของบริษัท และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัทจึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ 2 ได้ดังนี้

H₂: ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแบบการทดสอบระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 CFO Experience + \varepsilon$$

3.3.3 สมมติฐานและตัวแบบที่รวมตัวแปรทุกตัวแปรที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารเข้าไว้ด้วยกัน

ตัวแบบที่ 3 เป็นการรวมทุกตัวแปรที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นการยืนยันว่าผลการวิจัยที่ได้รับจากตัวแบบที่แยกตัวแปรออกจากกันให้ผลไม่แตกต่างกันกับตัวแบบที่รวมตัวแปรเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นจึงไม่ได้มีการตั้งสมมติฐานการวิจัย

ตัวแบบที่รวมทุกตัวแปรที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหาร

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 EDU\&CPA + \beta_7 CFO Experience + \varepsilon$$

3.3.4 สมมติฐานและตัวแบบเกี่ยวกับความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ ซึ่งเป็นการวัดความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบ

จากการศึกษาของ McMullen and Raghunandan (1996) พบว่า การมีสมาชิกในกรรมการตรวจสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) จะช่วยให้กรรมการตรวจสอบมีคุณสมบัติด้านความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชี การควบคุมภายใน และการตรวจสอบ และจากการสำรวจ พบว่า บริษัทที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินมีสมาชิกของกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต น้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน และจากการวิจัยของ ศนิพร (2003) พบว่า การที่กรรมการตรวจสอบมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ด้านบัญชีหรือบริหารการเงิน มีผลต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ น่าจะส่งผลต่อการจัดการกำไรของบริษัท และ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ 3 ได้ดังนี้

H₃: ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแบบการทดสอบความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 ELSE + \varepsilon$$

3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.4.1 ประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี 2547-2548 จำนวน โดยมีทั้งหมด 924 บริษัท ยอดรวมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นข้อมูลที่เปิดเผยในเว็บไซต์ www.set.or.th ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2549 ซึ่งในจำนวนนี้ไม่รวมบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (Market Alternative Investment: MAI) และกองทุนรวม 18 บริษัท ตามที่นำเสนอไว้ในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ประชากรในการศึกษา

กลุ่มที่	หมวดธุรกิจ	จำนวนบริษัทปี 2547	จำนวนบริษัทปี 2548	จำนวนประชากรในการศึกษา รวมทั้ง 2 ปี
1	ธุรกิจการเกษตร	20	20	40
2	อาหารและเครื่องดื่ม	23	22	45
3	ของใช้ในครัวเรือน	8	8	16
4	แฟชั่น	27	25	52
5	ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์	4	4	8
6	ธนาคาร	12	14	26
7	เงินทุนและหลักทรัพย์	34	35	69
8	ประกันชีวิตและประกันภัย	20	19	39
9	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	13	14	27
10	เครื่องมือและเครื่องจักร	2	2	4
11	บรรจุภัณฑ์	15	14	29
12	กระดาษและวัสดุการพิมพ์	3	3	6
13	ยานยนต์	15	19	34
14	วัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง	30	37	67
15	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	44	57	101
16	พลังงานและสาธารณูปโภค	15	17	32
17	เหมืองแร่	1	1	2
18	พาณิชย์	11	11	22
19	บันเทิงและสันทนาการ	17	-	17

ตารางที่ 3.3 ประชากรในการศึกษา (ต่อ)

กลุ่มที่	หมวดธุรกิจ	จำนวนบริษัทปี 2547	จำนวนบริษัทปี 2548	จำนวนประชากรในการศึกษารวมทั้ง 2 ปี
20	การแพทย์	13	13	26
21	โรงแรมและบริการท่องเที่ยว	12	-	12
22	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	8	-	8
23	บริการเฉพาะกิจ	4	2	6
24	ขนส่งและโลจิสติกส์	13	13	26
25	ท่องเที่ยวและสันทนาการ	-	15	15
26	สื่อและสิ่งพิมพ์	-	26	26
27	สื่อสาร	17	18	35
28	เครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์	16	16	32
29	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	11	10	21
30	REHABCO	40	41	81
	รวม	448	476	924

3.4.2 กลุ่มตัวอย่าง มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ที่มีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2547 และ 2548 เนื่องจากงานวิจัยของ วรศักดิ์ (2548) ศึกษาในประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2546-2548 พบว่า เป็นกลุ่มบริษัทที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษสูง โดยยกเว้นกลุ่มธนาคารเงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย และบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขการดำเนินงาน (REHABCO) (ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปแล้ว) และกลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็นบริษัทที่มีข้อมูลในการศึกษาครบถ้วน เมื่อพิจารณา พบว่า มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเบื้องต้น 486 บริษัท ตามที่ได้เสนอไว้ในตาราง 3.4

ตารางที่ 3.4 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย				
รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม		จำนวน บริษัท ปี 2547	จำนวน บริษัท ปี 2548	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้ง 2 ปี
1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร				
1.1	ธุรกิจเกษตร	20	20	40
1.2	อาหารและเครื่องดื่ม	22	20	42
2. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง				
2.1	วัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง	20	26	46
2.2	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	36	43	79
3. กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม				
3.1	เครื่องมือและเครื่องจักร	2	2	4
3.2	กระดาษและวัสดุการพิมพ์	2	2	4
3.3	บรรจุภัณฑ์	12	12	24
3.4	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	11	11	22
3.5	ยานยนต์	10	11	21
4. กลุ่มบริการ				
4.1	โรงแรมและบริการท่องเที่ยว	10	12	22
4.2	การแพทย์	12	12	24
4.3	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	8	-	8
4.4	ขนส่งและโลจิสติกส์	11	12	23
4.5	บริการเฉพาะกิจ	3	1	4
4.6	พาณิชย์	10	11	21
4.7	บันเทิงและสันทนาการ	12	-	12
4.8	สื่อและการพิมพ์	-	22	22

ตารางที่ 3.4 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา (ต่อ)

	รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน บริษัท ปี 2547	จำนวน บริษัท ปี 2548	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้ง 2 ปี
5. กลุ่มเทคโนโลยี				
5.1	สื่อสาร	12	15	27
5.2	เครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์	10	13	23
5.3	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	9	9	18
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น		234	254	486

3.4.3 วิธีการเลือกตัวอย่าง วิธีการเลือกตัวอย่างจะใช้วิธีระบุตัวอย่าง (Purposive Sampling) เนื่องจากเลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมโทรคมนาคมและก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการศึกษาและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยเฉพาะ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้างนี้จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งแหล่งข้อมูลได้มาจากการทบทวนเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัย เว็บไซต์ และสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งข้อมูลทุติยภูมิที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในการศึกษาส่วนมากได้มาจากแบบ 56-1 ของบริษัท รายงานประจำปีของบริษัทและฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือ SETSMART ทั้งนี้เพื่อระบุกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งข้อมูลทุติยภูมิที่จำเป็นต้องใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ข้อมูลในงบการเงิน ข้อมูลเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบของบริษัท เป็นต้น และเนื่องจากแต่ละบริษัทมีการกำหนดนโยบายทางการบัญชีที่แตกต่างกัน จึงเป็นไปได้ว่าการใช้นโยบายทางการบัญชีที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อในการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย ดังนั้นเพื่อให้ข้อมูลของงานวิจัยเป็นมาตรฐานเดียวกันจึงต้องมีการปรับงบการเงินของทุกบริษัทให้เป็นมาตรฐานเดียวกันก่อนที่จะนำข้อมูลมาใช้ โดยมีการปรับนโยบายทางการบัญชีที่แตกต่างกันตามมาตรฐานการบัญชี ดังนี้

- มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ กำหนดแนวทางเลือกให้บริษัทสามารถแสดงราคาที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ที่ตีใหม่ได้ ดังนั้นเพื่อให้ทุกบริษัทเป็นมาตรฐานเดียวกันหมดจึงต้องปรับปรุงรายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ให้เสมือนหนึ่งว่าไม่เคยมีการตีราคามาก่อน โดยปรับปรุงรายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ในทุกรายการที่รายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่มีผลกระทบต่องบการเงิน

- มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน กำหนดให้บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินหนี้สินทางการเงิน และตราสารทุนแต่ละประเภทไม่ว่าจะมีการรับรู้รายการเหล่านี้ในงบดุลหรือไม่ ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่มักเพียงแค่ทำการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี แต่ทั้งนี้ก็มีบางบริษัทที่ยินยอมรับรู้รายการอนุพันธ์ทางการเงินให้แสดงอยู่บนงบดุล การเลือกรับรู้หรือไม่รับรู้รายการอนุพันธ์ทางการเงิน จึงส่งผลกระทบต่อยอดสินทรัพย์และหนี้สิน ดังนั้นเพื่อให้ทุกบริษัทเป็นมาตรฐานเดียวกันหมดจึงต้องปรับปรุงรายการเกี่ยวกับอนุพันธ์ทางการเงินให้เสมือนว่าบริษัทไม่เคยมีการรับรู้รายการเหล่านี้ในทุกรายการที่รายการอนุพันธ์ทางการเงินมีผลกระทบต่องบการเงิน

- มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้ ซึ่งกำหนดวันให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 แต่ทั้งนี้ก็มีบางบริษัทที่นำมาตรฐานฉบับนี้มาใช้ก่อนกำหนด ทำให้เกิดการรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้รอดตัดบัญชี ซึ่งส่งผลกระทบต่อยอดสินทรัพย์และหนี้สิน ดังนั้นเพื่อให้ทุกบริษัทเป็นมาตรฐานเดียวกันจึงต้องปรับปรุงรายการสินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้รอดตัดบัญชี ให้เสมือนว่าบริษัทไม่ได้มีการรับรู้รายการเหล่านี้ในทุกรายการที่รายการสินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้รอดตัดบัญชี มีผลกระทบต่องบการเงิน

- มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ ถ้าสินทรัพย์ของบริษัทเกิดการด้อยค่า มาตรฐานกำหนดให้บริษัทต้องรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่า และนอกจากนี้มาตรฐานยังกำหนดเกี่ยวกับการกลับรายการผลขาดทุนจากการด้อยค่า รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการด้อยค่า แต่ทั้งนี้ก็มีบางบริษัทไม่มีการประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์ของบริษัท ดังนั้นเพื่อทุกบริษัทเป็นมาตรฐานเดียวกันจึงต้องปรับปรุงรายการเกี่ยวกับรายการผลขาดทุนจากการด้อยค่าของบริษัทที่มีการประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์ให้เสมือนว่าบริษัทไม่ได้มีการรับรู้รายการเหล่านี้ในทุกรายการที่รายการผลขาดทุนจากการด้อยค่ามีผลกระทบต่องบการเงิน

3.6 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท โดยสถิติที่ต้องใช้ในการวัดค่าข้อมูลสำหรับการศึกษานี้สามารถจำแนกได้ ดังนี้

3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา

วิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปค่าสถิติพื้นฐาน เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบริษัท การจัดการกำไรของบริษัท โดยแสดงผลในรูปความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อแสดงค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปรและความสัมพันธ์ (Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร

3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมานในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท เนื่องจาก การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 2 นั้น มีการนำเทคนิคนี้มาใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์กันอย่างแพร่หลาย อีกตัวแบบในการทดสอบครั้งนี้มีตัวแปรอิสระหลายตัว ซึ่งตัวแปรอิสระเป็นทั้งตัวแปรเชิงกลุ่มและเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ และมีตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยนำเทคนิคดังกล่าวมาใช้ทดสอบเพื่อหาคำตอบให้กับการศึกษาครั้งนี้ โดยในการตรวจสอบเงื่อนไขในการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ นำเสนอไว้ในภาคผนวก ก ดังนั้นผู้วิจัยขอกล่าวถึงเงื่อนไขในการวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติก่อน เนื่องจากเป็นพื้นฐานของการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ เงื่อนไขในการวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติโดยทั่วไปมีดังต่อไปนี้

3.6.2.1 ตรวจสอบประชากรตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ

เงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุจะเหมือนกับการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงเส้น โดยที่สมการความถดถอยแบบเชิงพหุ เป็น

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \dots + \beta_k X_k + \epsilon_k$$

เงื่อนไขมีดังนี้

- 1) ความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ
- 2) ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$
- 3) ค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma_e^2$
- 4) e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน ; $i \neq j$ นั่นคือ covariance $(e_i, e_j) = 0$
- 5) ตัวแปรอิสระ X_i และ X_j ต้องเป็นอิสระต่อกัน

เทคนิคที่จะใช้ทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุของตัวแปรแต่ละชนิด พิจารณาจากค่า p- value ของค่าสถิติ t สำหรับตัวแปรต่างๆเทียบกับระดับนัยสำคัญที่กำหนดซึ่งคือ 0.05

3.6.2.2 การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ มีดังต่อไปนี้

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามที่ตั้งอยู่กับตัวแปรอิสระที่สนใจศึกษา พร้อมทั้งศึกษาระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

ผู้วิจัยมุ่งที่จะตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท โดยใช้ตัวแบบการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ เนื่องจากตัวแปรตามมีลักษณะเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Variables) และมีตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณด้วย

ตามที่ได้กล่าวในเบื้องต้นแล้วว่า การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยที่นิยมมากสำหรับตัวแปรตามที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อคำนวณหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งในงานวิจัยนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ นำเทคนิคนี้มาใช้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม หรือเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทในทิศทางใด ทั้งนี้พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการทดสอบอาจเป็นบวกหรือเป็นลบ จะเห็นว่าเทคนิคดังกล่าวสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยนี้ได้เป็นอย่างดี สำหรับผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาจะนำเสนอไว้ในบทที่ 4 และบทที่ 5 เป็นลำดับถัดไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

บทที่ 4 นี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาหรือค่าสถิติพื้นฐาน ดังที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้วว่า การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท โดยความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี และ (2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท ส่วนความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบที่สนใจศึกษาประกอบด้วย ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน จากการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ทำให้สามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ 2 ส่วนดังนี้

4.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม

ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต่างๆ เป็นลำดับแรก เนื่องจากสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต้องใช้ในการวิเคราะห์และตีความหมายในเกือบทุกส่วนของการนำเสนอผลการวิจัย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต่างๆ ผู้วิจัยจึงขอแนะนำเสนอไว้ในตารางที่ 4.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 สรุปสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปร

สัญลักษณ์	ความหมาย
ตัวแปรที่สนใจศึกษา	
กรณีของผู้บริหาร	
EDU&CPA	คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี (วัดค่าโดย 1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต 0 อื่นๆ)
CFO Experience	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท (วัดค่าโดยใช้จำนวนปีที่ผู้บริหารเริ่มเข้าดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทจนถึงวันสิ้นสุดของงบการเงิน 31 ธ.ค.)
กรณีของกรรมการตรวจสอบ	
ELSE	ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน (วัดโดยใช้สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่สำเร็จการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือมีประสบการณ์การทำงานในการดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการ ประธานกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านบัญชีหรือการเงิน)
ตัวแปรควบคุม	
LMV	มูลค่าตลาดของหุ้น (วัดค่าโดยใช้ลอการิทึมของราคาปิดของหุ้น ณ 31 ธ.ค. คูณด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่ออกชำระ)
BEME	อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (วัดค่าโดยใช้มูลค่าตามบัญชีหารด้วยมูลค่าตลาดของหุ้น โดยมูลค่าตามบัญชี คำนวณจาก สินทรัพย์รวม หัก หนี้สินรวม และหักด้วยส่วนของผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ)
CFOPS	กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (วัดค่าโดยใช้มูลค่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ปรากฏในงบกระแสเงินสด ปรับปรุงด้วยรายการด้อยค่า รายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ รายการการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน และรายการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอตัดบัญชีหารด้วยสินทรัพย์รวมของปีก่อน)

ตารางที่ 4.1 สรุปสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปร (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมาย
ตัวแปรควบคุม (ต่อ)	
GROWTH	อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย (วัดค่าโดยใช้ผลต่างของยอดขายได้จากการดำเนินงานปีปัจจุบันกับยอดขายได้จากการดำเนินงานปีก่อน หาดด้วยยอดขายได้จากการดำเนินงานปีก่อน)
Abs(Δ NI)	ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (วัดค่าโดยใช้ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิปีปัจจุบันกับปีก่อน ซึ่งปรับปรุงด้วยรายการด้อยค่า รายการตีราคา สินทรัพย์ใหม่และรายการการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินหารด้วยสินทรัพย์รวมของปีก่อน)

4.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.2 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
1. กลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น	486	100
2. บริษัทที่ไม่มีรอบบัญชีเริ่มต้น วันที่ 1 มกราคม สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	18	4
3. บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	169	35
4. กลุ่มตัวอย่างที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล	299	61

จากตารางที่ 4.2 สรุปได้ว่ามีกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้นจำนวน 486 บริษัท ซึ่งเป็นจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ปี พ.ศ.2547 และ 2548 เนื่องจากเป็นกลุ่มที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์

และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สั่งให้มีการแก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษสูง ทั้งนี้ยกเว้นกลุ่มธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย และบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขการดำเนินงาน (REHABCO) (ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปแล้ว) เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น จากจำนวน 486 บริษัท สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ได้ ร้อยละ 61 (299 บริษัท) ของกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น ที่เหลืออีกประมาณ ร้อยละ 39 แบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรอบระยะเวลาบัญชี เริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ร้อยละ 4 (18 บริษัท) และที่เหลือประมาณร้อยละ 35 (169 บริษัท) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่มีรายงานข้อมูลทางการเงิน หรือรายงานแต่ไม่ครบถ้วน ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ หรือมีแต่ไม่ครบถ้วน รวมถึงไม่มีข้อมูลที่ต้องใช้ในการศึกษา เป็นต้น

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม

ในส่วนที่ 4.2 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ได้จากการศึกษาในภาพรวม การนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ คือ (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษา (2) ตัวแปรควบคุม และ (3) ตัวแปรตาม สำหรับค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลของตัวแปรที่สนใจศึกษาสามารถนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

4.2.1 ตัวแปรที่สนใจศึกษา

ตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ตัวแปรที่สนใจศึกษา คือ ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ โดยความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหาร ประกอบด้วย (1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี (สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) และ (2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท ส่วนความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วยความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานสามารถนำเสนอได้ ดังนี้

4.2.1.1 จำนวนบริษัทที่มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชี และเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (EDU&CPA)

ตาราง 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานจำนวนบริษัทที่มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เปรียบเทียบกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

	ความถี่ (บริษัท)	ร้อยละ	รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร			
			Min	Max	Mean	Standard Deviation
ผู้บริหารที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	69	23.0	-0.4483	0.5119	0.02363	0.1321453
ผู้บริหารที่มีได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและมีได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	230	77.0	-0.3550	0.7820	0.02065	0.1424145
รวม	299	100				

จากตาราง 4.3 สรุปได้ว่า จากการพิจารณาจำนวนบริษัทที่มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี พบว่า ร้อยละ 23.0 (69 บริษัท) มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และเมื่อพิจารณาคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร พบว่า บริษัทที่มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร อยู่ที่ 0.02363 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบริษัทที่มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชี และมีได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มี

ผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารมากกว่าบริษัทที่ผู้บริหารมิได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชี และมีได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

4.2.1.2 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร (CFO Experience)

ตาราง 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร (ปี) เปรียบเทียบกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

ส่วนที่ 1						
จำนวนบริษัท	Min	Max	Mean	Standard Deviation		
299	1	27	6.96	5.542		
ส่วนที่ 2						
	ความถี่ (บริษัท)	ร้อยละ	รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร			
			Min	Max	Mean	Standard Deviation
ผู้บริหารที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทน้อยกว่า 7 ปี	174	58.2	-0.3550	0.7820	0.0351	0.1419
ผู้บริหารที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทมากกว่าหรือเท่ากับ 7 ปี	125	41.8	-0.4483	0.6799	0.0022	0.1353
รวม	299	100.0				

จากตาราง 4.4 สรุปได้ว่า

1. ส่วนที่ 1 : จากการพิจารณาระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารพบว่า โดยเฉลี่ยผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท อยู่ที่ 7 ปี (Mean) บางบริษัทผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทสูงถึง 27 ปี (Max) และในบางบริษัทผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทเพียง 1 ปี โดยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร เท่ากับ 6 ปี

2. ส่วนที่ 2: พิจารณาระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารเปรียบเทียบกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร พบว่า บริษัทที่ผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทน้อยกว่า 7 ปี มีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร อยู่ที่ 0.0351 ซึ่งมากกว่าบริษัทที่ผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทมากกว่าหรือเท่ากับ 7 ปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร อยู่ที่ 0.0022

4.2.1.3 ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ (ELSE)

ตาราง 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานของความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบเปรียบเทียบกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

ส่วนที่ 1		
จำนวนกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน	ความถี่	ร้อยละ
0	22	7.3
1	66	22.1
2	114	38.1
3	95	31.8
4	2	0.7
รวม	299	100.0

ส่วนที่ 2					
สัดส่วนกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ด้านบัญชีหรือการเงิน*		ความถี่	ร้อยละ		
0.00		22	7.3		
33.33		66	22.1		
50.00		2	0.7		
66.67		112	37.4		
75.00		6	2.0		
80.00		2	0.7		
100.00		89	29.8		
รวม		299	100.0		
ส่วนที่ 3					
	Min	Max	Mode	Mean	Standard Deviation
คน	0	4	2	1.96	0.926
%	0.00	100.00	66.6667	64.4778	30.04403
ส่วนที่ 4					
จำนวนกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้าน บัญชีหรือการเงิน	รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร				
	Min	Max	Mean	Standard Deviation	
0	-0.2607	0.1827	0.0218	0.1012	
1	-0.3550	0.6799	-0.0034	0.1378	
2	-0.4483	0.7820	0.0473	0.1635	
3	-0.2836	0.5119	0.0074	0.1142	
4	0.0077	0.0227	0.0152	0.0107	

* สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ของแต่ละบริษัท คำนวณจากสูตร :

จำนวนกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน/ จำนวนกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

จากตาราง 4.5 สรุปได้ว่า

1. ส่วนที่ 1: จากการพิจารณาจำนวนกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี 3 อันดับแรกพบว่า ร้อยละ 38.1 มีกรรมการตรวจสอบ 2 ท่าน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน รองลงมา คือ ร้อยละ 31.8 และ ร้อยละ 22.1 ซึ่งมีกรรมการตรวจสอบ 3 ท่าน และ 1 ท่าน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ตามลำดับ

2. ส่วนที่ 2: จากการพิจารณาสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน 3 อันดับแรก พบว่า ร้อยละ 37.4 มีสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ที่ 66.67 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา ร้อยละ 29.8 และ ร้อยละ 22.1 มีสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ที่ 100 เปอร์เซ็นต์ และ 33.33 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

3. ส่วนที่ 3: จากการพิจารณาในรายละเอียดแล้ว พบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีกรรมการตรวจสอบ 2 ท่าน (Mode) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน หรือมีสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ที่ 66.67 เปอร์เซ็นต์ บางบริษัทไม่มีกรรมการตรวจสอบท่านใดที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน หรือมีสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน เท่ากับ 0 เปอร์เซ็นต์ (Min) ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน สูงถึง 4 คน หรือมีสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ที่ 100 เปอร์เซ็นต์ (Max)

4. ส่วนที่ 4: จากการพิจารณาความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน เปรียบเทียบกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร พบว่า บริษัทที่มีกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน จำนวน 2 ท่าน หรือมีสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ที่ 66.67 เปอร์เซ็นต์ มีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารสูงสุด อยู่ที่ 0.0473 รองลงมา คือ บริษัทที่ไม่มีกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความ

เชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน และบริษัทที่มีกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน จำนวน 4 ท่าน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร อยู่ที่ 0.0218 และ 0.0152 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบไม่สามารถที่จะลดการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารได้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก (1) กรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อาจเคยดำรงตำแหน่งหรือปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับบริษัทอยู่ จึงทำให้ขาดความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากบริษัท (2) กรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากบริษัทแต่ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ที่เพียงพอในการสอบทานบริษัทให้รายงานข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอได้ และ (3) กรรมการตรวจสอบขาดทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินที่เพียงพอในการสอบทานบริษัทให้รายงานข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอได้ และความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากบริษัท ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าว จึงมีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตรวจสอบในการสอบทานบริษัทให้รายงานข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอได้ โดยในการปฏิบัติหน้าที่อาจจะยังคำนึงผลการดำเนินงานในทิศทางที่ดีของบริษัท หรือไม่ได้มีการสอบทานงบการเงินหรือนโยบายบัญชีต่างๆที่บริษัทเลือกใช้อย่างเพียงพอ ดังนั้นจึงส่งผลให้กรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ไม่ได้ช่วยลดการจัดการกำไรของบริษัทผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารให้มีจำนวนที่ลดน้อยลงได้

4.2.2 ตัวแปรควบคุม

ตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) มูลค่าตลาดของหุ้น (2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (4) อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และ (5) ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ

4.2.2.1 มูลค่าตลาดของหุ้น (LMV)

ตาราง 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานของมูลค่าตลาดของหุ้น

จำนวน 299 บริษัท			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
8.0806	11.5033	9.3852	0.6361

จากตาราง 4.6 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยมูลค่าตลาดของหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี อยู่ที่ 9.3852 (Mean) บางบริษัทมีมูลค่าตลาดของหุ้น อยู่ที่ 8.0806 (Min) และบางบริษัทมีมูลค่าตลาดของหุ้นสูงถึง 11.5033 (Max) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อยู่ที่ 0.6361 เห็นได้ว่ามูลค่าตลาดของหุ้นของบริษัทส่วนใหญ่มีค่าค่อนข้างสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงขนาดของบริษัทว่าส่วนใหญ่บริษัทที่อยู่ในกลุ่มนี้ มีขนาดของบริษัทที่ค่อนข้างใหญ่

4.2.2.2 อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (BEME)

ตาราง 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น

จำนวน 299 บริษัท			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
-1.3759	3.3832	0.9235	0.6118

จากตาราง 4.7 สรุปได้ว่า อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.9235 เท่า (Mean) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว พบว่า บางบริษัทมีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น อยู่ที่ (1.3759) เท่า (Min) ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น อยู่ที่ 3.3832 เท่า (Max) โดยอัตราส่วนมูลค่า

ตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงการที่บริษัทมีมูลค่าของสินทรัพย์ตามบัญชีน้อยกว่าราคาตลาดของหุ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทอาจมีสินทรัพย์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอาจลงบัญชีได้ หรือเรียกว่า Hidden Assets ซึ่งพบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นค่อนข้างต่ำ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น เท่ากับ 0.6118

4.2.2.3 กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (CFOPS)

ตาราง 4.8 ค่าสถิติพื้นฐานของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม

จำนวน 299 บริษัท			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
-0.5229	1.0090	0.0815	0.1624

จากตาราง 4.8 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม อยู่ที่ 0.0815 (Mean) ในบางบริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานใช้ไปหารด้วยสินทรัพย์รวม อยู่ที่ (0.5229) (Min) และบางบริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้มาหารด้วยสินทรัพย์รวม อยู่ที่ 1.0090 (Max) จะเห็นได้ว่าในภาพรวมบริษัทในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีกระแสเงินสดได้มาจากการดำเนินงานในระดับต่ำ

4.2.2.4 อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย (GROWTH)

ตาราง 4.9 ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย

จำนวน 299 บริษัท			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
-91.9127	506.7337	20.2442	48.2018

จากตาราง 4.9 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุภัณฑ์และสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี มีอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย อยู่ที่ 20.2442 เท่า (Mean) ในบางบริษัทมีอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายลดลงถึง (91.9127) เท่า (Min) และในบางบริษัทมีอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายสูงถึง 506.7337 เท่า (Max) ซึ่งจากภาพรวมที่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อยู่ที่ 48.2018 เท่า พบว่า บริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายในทิศทางที่ดี

4.2.2.5 ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ ($Abs\Delta NI$)

ตาราง 4.10 ค่าสถิติพื้นฐานของค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (บาท)

จำนวน 299 บริษัท			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
97,973.00	17,011,947,000.00	384,171,732.43	1,254,326,314.88

จากตารางที่ 4.10 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุภัณฑ์และสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี อยู่ที่ 384,171,732.43 บาท (Mean) บางบริษัทค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงใน

กำไรสุทธิ สูงถึง 17,011,947,000.00 บาท (Max) แต่ในบางบริษัทมีค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิเพียง 97,973.00 บาท (Min) ซึ่งจากภาพรวมที่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อยู่ที่ 1,254,326,314.88 บาท พบว่า บริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิค่อนข้างต่ำ

4.2.3 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คือ การจัดการกำไรของบริษัท ซึ่งวัดจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานสามารถนำเสนอได้ ดังนี้

ตาราง 4.11 ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารต่อสินทรัพย์รวมต้นปี

จำนวน 299 บริษัท			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
-0.4483	0.7820	0.021338	0.13990

จากตาราง 4.11 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารต่อสินทรัพย์รวมต้นปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี อยู่ที่ 0.021338 (Mean) ในบางบริษัทมีรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารต่อสินทรัพย์รวมต้นปี อยู่ที่ (0.4483) (Min) และในบางบริษัทมีรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารต่อสินทรัพย์รวมต้นปี อยู่ที่ 0.7820 (Max) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารต่อสินทรัพย์รวมต้นปี เท่ากับ 0.13990

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน

บทที่ 5 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน เทคนิคที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ โดยได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข และพบว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ทุกประการ ดังนี้ (1) ความคาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงปกติ (2) ค่าเฉลี่ยของการคาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e)=0$ (เงื่อนไขข้อนี้เป็นจริงเสมอ) (3) ค่าแปรปรวนของความคาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e)=\sigma_e^2$ (4) e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน ; $i \neq j$ นั่นคือ covariance $(e_i, e_j) = 0$ (5) ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกันหรือไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาครั้งนี้ ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารที่สนใจศึกษา ประกอบด้วย (1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี และ (2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท ส่วนความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบที่สนใจศึกษา ประกอบด้วยความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ซึ่งตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด มี 2 ตัวแบบ ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 3 แต่ผลจากการทดสอบพบว่า ตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดที่คำนวณจากแนวคิด Cash Flow Based Approach เป็นตัวแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการศึกษาในครั้งนี้น่ามากกว่าตัวแบบที่คำนวณจากแนวคิด Balance Sheet Approach ดังนั้นจึงจะนำเสนอเฉพาะผลการทดสอบตามตัวแบบที่คำนวณจากแนวคิด Cash Flow Based Approach ส่วนผลการทดสอบตามตัวแบบที่คำนวณจากแนวคิด Balance Sheet Approach ได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข เนื้อหาของการ นำเสนอในบทที่ 5 แบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลักๆ ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

5.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

5.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปถึงข้อตกลงเกี่ยวกับสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต่างๆ เพิ่มเติมจากบทที่ 4 เนื่องจากสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต้องใช้ในการวิเคราะห์ และตีความหมายในเกือบทุกส่วนของการนำเสนอผลการวิจัย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสัญลักษณ์ และความหมายของตัวแปรต่างๆ ผู้วิจัยจึงขอเสนอเพิ่มเติม ดังนี้

ตาราง 5.1 สรุปสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปร

สัญลักษณ์	ความหมาย
ตัวแปรที่สนใจศึกษา	
กรณีของผู้บริหาร	
EDU&CPA	คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี (วัดค่าโดย 1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต 0 อื่นๆ)
CFO Experience	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท (วัดค่าโดย ใช้จำนวนปีที่ผู้บริหารเริ่มเข้าดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทจนถึงวันสิ้นสุดของงบการเงิน 31 ธ.ค.)
กรณีของกรรมการตรวจสอบ	
ELSE	ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน (วัดโดยใช้สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่สำเร็จการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือมีประสบการณ์การทำงานในการดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการ ประธานกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านบัญชีหรือการเงิน)
ตัวแปรควบคุม	
LMV	มูลค่าตลาดของหุ้น (วัดค่าโดยใช้ลอการิทึมของราคาปิดของหุ้น ณ 31 ธ.ค. คูณด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่ออกชำระ)
BEME	อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (วัดค่าโดยใช้มูลค่าตามบัญชีหารด้วยมูลค่าตลาดของหุ้น โดยมูลค่าตามบัญชี คำนวณจาก สินทรัพย์รวม หัก หนี้สินรวม และหักด้วยส่วนของผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ)

ตาราง 5.1 สรุปสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปร (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมาย
CFOPS	กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (วัดค่าโดยใช้มูลค่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ปรากฏในงบกระแสเงินสด ปรับปรุงด้วยรายการด้อยค่า รายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ รายการการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน และรายการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอดัดบัญชีหารด้วยสินทรัพย์รวมของปีก่อน)
GROWTH	อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย (วัดค่าโดยใช้ผลต่างของยอดขายได้จากการดำเนินงานปีปัจจุบันกับยอดขายได้จากการดำเนินงานปีก่อน หารด้วยยอดขายได้จากการดำเนินงานปีก่อน)
Abs(Δ NI)	ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (วัดค่าโดยใช้ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิปีปัจจุบันกับปีก่อน ซึ่งปรับปรุงด้วยรายการด้อยค่า รายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ และรายการการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินหารด้วยสินทรัพย์รวมของปีก่อน)
ตัวแปรตาม	
DAC	รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (วัดโดยใช้ตัวแบบดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3)
อื่นๆ	
ϵ	ค่าความคาดเคลื่อนของตัวแบบ

5.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

ในส่วนที่ 5.1 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 EDU\&CPA + \varepsilon$$

ตาราง 5.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าความผิดพลาดมาตรฐาน (Standard Errors)	p-value
Constant	None	-0.291	0.084	0.001***
EDU&CPA	+	0.028	0.011	0.016***
LMV	-	0.039	0.009	0.000***
BEME	-	-0.018	0.009	0.050***
CFOPS	-	-0.731	0.031	0.000***
GROWTH	+	0.000	0.000	0.003***
Abs(ΔNI)	+	0.083	0.049	0.088

*** บ่งบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

Adjusted R² = 0.656

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 299 บริษัท

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1

จากตาราง 5.2 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ที่ว่า:

H_1 : คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ พบว่า ตัวแปรที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม และคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร ตัวแปรที่มีทิศทางของความสัมพัทธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ มูลค่าตลาดของหุ้น และอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ และผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึง **ยอมรับ** สมมติฐานการวิจัยที่ 1 และผลการทดสอบตัวแปรควบคุม พบว่า ตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางที่คาดหวังไว้ คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ตัวแปรควบคุมที่ไม่มีทิศทางของความสัมพัทธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ มูลค่าตลาดของหุ้น ตัวแปรควบคุมที่ไม่มีทิศทางของความสัมพัทธ์ คือ อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย ส่วนตัวแปรควบคุมที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ กล่าวคือ (1) มูลค่าตลาดของหุ้น (2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม และ (4) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) โดยตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมาก คือ มูลค่าตลาดของหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 1

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบสมมติฐานที่ว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปรของในแต่ละกรณีของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท เมื่อพิจารณา ค่า Adjusted R^2 ของกรณีผู้บริหาร พบว่ามีค่าที่ 65% สามารถอธิบายได้ว่า 65% ของการจัดการกำไรของบริษัทสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว ในตัวแบบที่ 1

ผลการทดสอบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Aier et al. (2005) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญของผู้บริหารกับการถูกสั่งแก้ไขงบการเงินของบริษัท โดยผลการวิจัย พบว่าบริษัทที่มีผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงินสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทด้านบริหารและ/หรือเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) มีความเป็นไปได้น้อยกว่าที่บริษัทจะถูกสั่งแก้ไขงบการเงิน ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความเห็นเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Aier et al. (2005) เนื่องจากผู้บริหารที่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต(CPA) ย่อมมีความรอบรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่จะนำเอาความรอบรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี หรืออาศัยข้อเท็จจริงที่มีอยู่ของมาตรฐานการบัญชีมาใช้ในการสร้างสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องแบบเนียนและสมเหตุสมผล ซึ่งเป็นการยากต่อการตรวจสอบถึงความผิดปกติของงบการเงินได้

5.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

ในส่วนที่ 5.2 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 CFO Experience + \epsilon$$

ตาราง 5.3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าความผิดพลาดมาตรฐาน (Standard Errors)	p-value
Constant	None	-0.303	0.086	0.001***
CFO Experience	-	0.000	0.001	0.701
LMV	-	0.042	0.009	0.000***
BEME	-	-0.017	0.009	0.069
CFOPS	-	-0.721	0.032	0.000***
GROWTH	+	0.000	0.000	0.003***
Abs(Δ NI)	+	0.082	0.050	0.100

*** ปังบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

Adjusted R² = 0.649

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 299 บริษัท

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2

จากตาราง 5.3 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 ที่ว่า :

H₂ : ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ พบว่า ตัวแปรที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ตัวแปรที่มีทิศทางของความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ มูลค่าตลาดของหุ้น และอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) ดังนั้นจึง ปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัยที่ 2 และผลการทดสอบตัวแปรควบคุม พบว่า ตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ตัวแปรควบคุมที่มี

ทิศทางของความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ คือ มูลค่าตลาดของหุ้น ตัวแปรควบคุมที่ไม่มีทิศทางของความสัมพันธ์ คือ อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และตัวแปรควบคุมที่ไม่มีทิศทางของความสัมพันธ์ คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น และค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ กล่าวคือ (1) มูลค่าตลาดของหุ้น และ (2) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมาก คือ มูลค่าตลาดของหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 2

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบสมมติฐานที่ว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปรของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท เมื่อพิจารณา ค่า Adjusted R^2 พบว่ามีค่าที่ 65% สามารถอธิบายได้ว่า 65% ของการจัดการกำไรของบริษัทสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว ในตัวแบบที่ 2

ผลการทดสอบนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของ Aier et al. (2005) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารกับการถูกสั่งแก้ไขทางการเงินของบริษัท ผลการวิจัยพบว่า บริษัทที่ผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทนานจะมีความเป็นไปได้ที่บริษัทจะถูกสั่งแก้ไขทางการเงิน กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทนานย่อมมีความเข้าใจในระบบต่างๆของบริษัทเป็นอย่างดี จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเลือกใช้นโยบายบัญชี หรือมาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสมกับบริษัทของตน กรณีนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกับ Aier et al. (2005) กล่าวคือ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร น่าจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเข้าใจในระบบต่างๆภายในบริษัทเป็นอย่างดี จึงทำให้เป็นไปได้ว่าผู้บริหารอาจจะเลือกใช้ช่องโหว่ที่มีอยู่ของมาตรฐานการบัญชีหรืออาจสร้างสถานการณ์ต่างๆที่แนบเนียน และสมเหตุสมผลมาใช้ จนยากที่จะทำการตรวจสอบถึงความผิดปกติได้ แต่จากผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร มีระยะเวลาไม่แตกต่างกันมาก จึงทำให้ผลการทดสอบตัวแปรนี้ไม่สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัทได้

5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

ในส่วน 5.3 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัทในภาพรวม ในส่วนที่ 5.3 จะแตกต่างจากส่วนที่ 5.1 และ 5.2 ตรงที่ว่า ส่วนที่ 5.3 จะรวมตัวแปรที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารไว้ในตัวแบบเดียวกัน ตรงกันข้ามกับส่วนที่ 5.1 และ 5.2 ที่ทดสอบโดยแยกตัวแปรออกจากกัน เหตุผลที่วิเคราะห์ส่วนที่ 5.3 เพิ่มเติม เนื่องจากต้องการยืนยัน (Confirm) ว่าผลการวิจัยที่ได้รับจากตัวแบบที่แยกตัวแปรออกจากกันให้ผลไม่แตกต่างกันกับตัวแบบที่รวมตัวแปรเข้าไว้ด้วยกัน ตัวแบบที่ 3 ที่ใช้ในการทดสอบมีลักษณะดังนี้

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 EDU\&CPA + \beta_7 CFO Experience + \varepsilon$$

ตาราง 5.4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าความผิดพลาดมาตรฐาน (Standard Errors)	p-value
Constant	None	-0.291	0.086	0.001***
EDU&CPA	+	0.028	0.012	0.017***
CFO Experience	+	2.89E-006	0.001	0.997
LMV	-	0.039	0.009	0.000***
BEME	-	-0.018	0.009	0.050***
CFOPS	-	-0.731	0.032	0.000***
GROWTH	+	0.000	0.000	0.003***
Abs(ΔNI)	+	0.083	0.049	0.092

*** บ่งบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

Adjusted R² = 0.654

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 299 บริษัท

ผลการทดสอบในภาพรวม

ผลการทดสอบที่ปรากฏในตาราง 5.4 เป็นการทดสอบเพื่อยืนยันผลการวิจัยจาก ตัวแบบที่ 1 และตัวแบบที่ 2 ดังนั้นในส่วนนี้จึงไม่ขอตั้งสมมติฐานการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุในตัวแบบที่ 3 พบว่า ตัวแปรที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม และคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร ตัวแปรที่มีทิศทางของความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ มูลค่าตลาดของหุ้น และอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร ซึ่งอธิบายตัวแปรตามทิศทางที่เกิดขึ้นดังนี้

มูลค่าตลาดของหุ้น สิ่งที่คาดหวัง คือ บริษัทที่มีมูลค่าตลาดของหุ้นต่ำจะทำให้ตัวแปรตามสูง แต่ผลการทดสอบไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งผลการทดสอบ พบว่า บริษัทที่มีมูลค่าตลาดของหุ้นสูงมีผลให้ตัวแปรตามสูง ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า บริษัทดังกล่าวอาจจะพยายามจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อการดำรงอยู่เกี่ยวกับสถานะของบริษัท รักษาความเป็นผู้นำของอุตสาหกรรมไว้ รวมทั้งรักษาความน่าสนใจในผลประกอบการเพื่อดึงดูดนักลงทุนให้ตัดสินใจที่จะมาลงทุนในบริษัท

อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น สิ่งที่คาดหวัง คือ บริษัทที่มีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นต่ำ จะส่งผลให้ตัวแปรตามสูง และผลการทดสอบ พบว่า เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ บริษัทที่มีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นต่ำ ส่งผลให้ตัวแปรตามสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทที่มีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นต่ำ อาจจะพยายามที่จะบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อต้องการที่จะเพิ่มศักยภาพในผลประกอบการ เพื่อการดำรงอยู่เกี่ยวกับสถานะของบริษัท หรือเพื่อรักษาความเป็นผู้นำของอุตสาหกรรมไว้ และนอกจากนี้เพื่อเป็นการดึงดูดนักลงทุนหรือผู้สนใจอื่น ๆ ที่จะตัดสินใจมาลงทุน หรือตัดสินใจที่จะทำการปล่อยสินเชื่อให้กู้ยืม

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม จากผลการทดสอบ พบว่า ถ้ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวมลดลง ตัวแปรตามจะเพิ่มขึ้น กล่าวคือ การจัดการกำไรของบริษัทจะเพิ่มขึ้นเมื่อบริษัทมียอดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวมลดลง ซึ่งเป็นไปได้ว่าบริษัทจะบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เมื่อบริษัทมียอดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวมต่ำ

อัตราการเรียนรู้เติบโตของยอดขาย สิ่งที่คาดไว้ คือ บริษัทที่มีอัตราการเรียนรู้เติบโตของยอดขายสูงจะส่งผลให้ตัวแปรตามสูง แต่จากผลการทดสอบไม่พบทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเรียนรู้เติบโตของยอดขายกับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)

ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ สิ่งที่คาดไว้ คือ บริษัทที่มีค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิสูงจะส่งผลให้ตัวแปรตามสูง แต่จากผลการทดสอบ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพัทธ์ระหว่างค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิกับการจัดการกำไรของบริษัท ($p > 0.05$)

คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร สิ่งที่คาดไว้ คือ ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิการศึกษาและได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี (สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) มีความเป็นไปได้ที่จะใช้รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารในการบริหารจัดการกำไรบริษัทของตน ซึ่งตรงกันที่คาดหวังไว้ว่า การจัดการกำไรของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในมาตรฐานการบัญชีเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ว่าผู้บริหารอาจจะนำเอาความรู้ที่ตนมี หรืออาศัยช่องโหว่ของมาตรฐานการบัญชีมาใช้ในการสร้างสถานการณ์ หรือรายการได้อย่างแนบเนียน สมเหตุสมผล ซึ่งเป็นการยากต่อการตรวจสอบได้ถึงความผิดปกติของรายการ และนอกจากนี้รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยส่วนใหญ่เป็นรายการเกี่ยวกับการประมาณการ การตั้งสำรอง รายการรับหรือจ่ายล่วงหน้า ซึ่งโดยปกติเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นสำคัญและยากแก่การตรวจสอบ ดังนั้นจึงอาจจะส่งผลให้ผู้บริหารเลือกใช้รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารในการบริหารจัดการกำไร จึงทำให้การจัดการกำไรของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร สิ่งที่คาดไว้ คือ ผู้บริหารที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทนาน น่าจะส่งผลให้มีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารสูง แต่ผลจากการทดสอบ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพัทธ์ระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท ($p > 0.05$)

สำหรับการทดสอบในภาพรวมเกี่ยวกับความมีนัยสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม พบว่า **สอดคล้อง** กับผลการวิจัยที่ได้จากตัวแบบที่ 1 และตัวแบบที่ 2 กล่าวคือ มูลค่าตลาดของหุ้น อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม และคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ($p < 0.05$) และในทางตรงกันข้ามค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ($p > 0.05$) ส่วนอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย ไม่พบความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ($p < 0.05$) และผลการทดสอบตัวแปรควบคุม พบว่า ตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางของความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ มูลค่าตลาดของหุ้น ตัวแปรควบคุมที่ไม่มีทิศทางของความสัมพันธ์ คือ อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และตัวแปรควบคุมที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ ซึ่งสอดคล้องกับตัวแบบที่ 1 ส่วนตัวแบบที่ 2 แตกต่างที่อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น ในตัวแบบที่ 2 ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ($p > 0.05$) ซึ่งในภาพรวม พบว่า (1)มูลค่าตลาดของหุ้น (2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม และ (4) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมาก คือ มูลค่าตลาดของหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 3

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบ สมมติฐานที่ว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปรของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท เมื่อพิจารณา ค่า Adjusted R^2 พบว่ามีค่าที่ 65% สามารถอธิบายได้ว่า 65% ของการจัดการกำไรของบริษัทสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ในตัวแบบที่ 3

ตาราง 5.5 ผลการทดสอบสถิติเชิงอนุมานของผู้บริหารสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
H1	คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท	ยอมรับ H1 ($p < 0.05$)
H2	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท	ปฏิเสธ H2 ($p > 0.05$)
ภาพรวม	ไม่ได้ตั้งสมมติฐาน	สอดคล้องกับผลการทดสอบจากตัวแบบที่ 1 และตัวแบบที่ 2

5.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

ในส่วนที่ 5.4 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 ELSE + \varepsilon$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5.6 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการ
ตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแปร	ทิศทาง ความสัมพันธ์ที่ คาดหวัง	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ โดยประมาณ (β)	ค่าความ ผิดพลาด มาตรฐาน (Standard Errors)	p-value
Constant	None	-0.320	0.084	0.000***
ELSE	-	0.032	0.016	0.043***
LMV	-	0.041	0.008	0.000***
BEME	-	-0.018	0.009	0.050***
CFOPS	-	-0.728	0.031	0.000***
GROWTH	+	0.000	0.000	0.003***
Abs(Δ NI)	+	0.086	0.049	0.081

*** บ่งบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

Adjusted R² = 0.654

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 299 บริษัท

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3

จากตาราง 5.6 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3 ที่ว่า :

H₃: ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการ
ตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ พบว่า ตัวแปรที่มีทิศทางและความสัมพันธ์
เป็นไปตามที่คาดหวัง คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น กระแสเงินสดจากการ
ดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ตัวแปรที่มีทิศทางของความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้
คือ มูลค่าตลาดของหุ้น อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือ
ประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ
ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เป็นไปตาม
สมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของ
กรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ (p<0.05)
ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3 และผลการทดสอบตัวแปรควบคุม พบว่า ตัวแปรควบคุม
ที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่า

ตลาดของหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางของความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ มูลค่าตลาดของหุ้น ตัวแปรควบคุมที่ไม่มีทิศทางของความสัมพันธ์ คือ อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และตัวแปรควบคุมที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ กล่าวคือ (1) มูลค่าตลาดของหุ้น (2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม และ (4) ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมาก คือ มูลค่าตลาดของหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 4

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบ สมมติฐานที่ว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปรของกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท เมื่อพิจารณา ค่า Adjusted R^2 พบว่ามีค่าที่ 65% สามารถอธิบายได้ 65% ของการจัดการกำไรของบริษัทสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว ในตัวแบบที่ 4

ผลการทดสอบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ศนิพร (2003) ในเรื่อง ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการกำกับดูแลกิจการ ผลการวิจัย พบว่า การที่คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการบริหารการเงิน มีผลต่อความสำเร็จในการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งการที่คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการบริหารการเงิน จะช่วยให้กรรมการตรวจสอบสามารถสอดส่องดูแลกระบวนการรายงานข้อมูลทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยส่งเสริมให้กรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการในด้านต่างๆได้อย่างบรรลุผลของหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท และจากการศึกษาของ McMullen and Raghunandan (1996) พบว่า การมีสมาชิกในกรรมการตรวจสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) จะช่วยให้กรรมการตรวจสอบมีคุณสมบัติด้านความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชี การควบคุมภายใน และการตรวจสอบ และจากการสำรวจพบว่า บริษัทที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินมีสมาชิกของกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต น้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน ซึ่งกรณีนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันกับ ศนิพร (2003) และ McMullen and Raghunandan (1996) กล่าวคือ การมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของ

กรรมการตรวจสอบเป็นผลทำให้กรรมการตรวจสอบสามารถอ่านและเข้าใจในงบการเงินได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสอบทานงบการเงินที่ผู้บริหารจัดทำขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากผลการทดสอบ พบว่า ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไรของบริษัท กล่าวคือ บริษัทที่มีกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินไม่สามารถที่จะลดระดับของการจัดการกำไรของบริษัทให้ต่ำลงได้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก (1) กรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อาจเคยดำรงตำแหน่งหรือปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับบริษัทอยู่จึงทำให้ขาดความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากบริษัท (2) กรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากบริษัทแต่ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ที่เพียงพอในการสอบทานบริษัทให้รายงานข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอได้ และ (3) กรรมการตรวจสอบขาดทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินที่เพียงพอในการสอบทานบริษัทให้รายงานข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอได้ และความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากบริษัท ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าว จึงมีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตรวจสอบในการสอบทานบริษัทให้รายงานข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอได้ โดยในการปฏิบัติหน้าที่อาจจะยังคำนึงผลการดำเนินงานในทิศทางที่ดีของบริษัท หรือไม่ได้มีการสอบทานงบการเงินหรือนโยบายบัญชีต่างๆที่บริษัทเลือกใช้อย่างเพียงพอ ดังนั้นจึงส่งผลให้กรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ไม่ได้ช่วยลดการจัดการกำไรของบริษัทผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารให้มีจำนวนที่ลดน้อยลงได้ และจากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุในกรณีของกรรมการตรวจสอบ พบว่าการอธิบายตัวแปรควบคุมตามทิศทางที่เกิดขึ้นเหมือนกันกับในกรณีของผู้บริหาร ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วในตัวอย่างที่ 3

ตาราง 5.7 ผลการทดสอบสถิติเชิงอนุมานของกรรมการตรวจสอบสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
H3	ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท	ยอมรับ H3 ($p < 0.05$)

บทที่ 6

บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการ ตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท" มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท โดยความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี และ (2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท ส่วนความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบที่สนใจศึกษา ประกอบด้วยความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน

สำหรับรูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research Methodology) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ปี พ.ศ. 2547 และ 2548 ทั้งนี้ยกเว้นกลุ่มธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย และบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขการดำเนินงาน (REHABCO) (ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปแล้ว) เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น กลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็นบริษัทที่มีข้อมูลในการศึกษาครบถ้วน เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น พบว่ามีจำนวน 486 บริษัท ในจำนวนนี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ร้อยละ 61 (299 บริษัท) ที่เหลืออีกประมาณ ร้อยละ 39 แบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรอบระยะเวลาบัญชี เริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ร้อยละ 4 (18 บริษัท) และที่เหลือประมาณร้อยละ 35 (169) บริษัท เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครบถ้วนสมบูรณ์ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มของตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย และกลุ่มของตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัย ตัวแปรแต่ละกลุ่มสามารถสรุปดังนี้

กลุ่มของตัวแปรที่สนใจศึกษาประกอบด้วย กรณีของผู้บริหาร (1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี และ (2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท และกรณีของกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรที่สนใจศึกษาประกอบด้วยความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน

สำหรับกลุ่มของตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัยประกอบด้วย (1) มูลค่าตลาดของหุ้น (2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (4) อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และ (5) ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรม Statistical Package for Social Science Version 14.0 (SPSS for Window 14.0) เนื่องจากเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเทคนิคทางสถิติที่นำมาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ซึ่งแสดงผลอยู่ในรูปของ ความถี่และ ร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งนี้เพื่อใช้ในการอธิบายผลการวิจัยในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลกลุ่มตัวแปรที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ส่วนสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ที่นำมาใช้ในครั้งนี้ ประกอบด้วย การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท โดยใช้เทคนิคของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

6.1 บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในส่วนของบทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นการนำเสนอเกี่ยวกับ บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ (1) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของ ตัวแปรที่สนใจศึกษา และตัวแปรควบคุม (2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความ เชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท โดย จัดเรียงตามสมมติฐานการวิจัย บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละส่วนมีสาระโดยสังเขป ดังนี้

6.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ตัวแปรที่สนใจศึกษา

(1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี จากการ พิจารณาจำนวนบริษัทที่มีผู้บริหารที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบ บัญชีรับอนุญาต ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัตถุดิบและสินค้า

อุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี พบว่า ร้อยละ 23.0 (69 บริษัท) มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และเมื่อพิจารณาคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร พบว่า บริษัทที่มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร อยู่ที่ 0.02363 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบริษัทที่ผู้บริหารมิได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชี และมีได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีผู้บริหารสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชีและเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารมากกว่าบริษัทที่ผู้บริหารมิได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชี และมีได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

(2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร โดยเฉลี่ยผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท อยู่ที่ 7 ปี บางบริษัทผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทสูงถึง 27 ปี และในบางบริษัทผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทเพียง 1 ปี และเมื่อพิจารณาระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารเปรียบเทียบกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร พบว่า บริษัทที่ผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทน้อยกว่า 7 ปี มีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร อยู่ที่ 0.0351 ซึ่งมากกว่าบริษัทที่ผู้บริหารมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทมากกว่าหรือเท่ากับ 7 ปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร อยู่ที่ 0.0022

(3) ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ พบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีกรรมการตรวจสอบ 2 ท่าน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน หรือมีส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ที่ 66.67 เปอร์เซ็นต์ บางบริษัทไม่มีกรรมการตรวจสอบท่านใดที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน หรือมีส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน เท่ากับ 0 เปอร์เซ็นต์ ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน สูงถึง 4 คน หรือมีส่วนของกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ที่ 100 เปอร์เซ็นต์ และจากการพิจารณาความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน

ของกรรมการตรวจสอบเปรียบเทียบกับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร พบว่า บริษัทที่มีกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน จำนวน 2 ท่าน หรือมีส่วนหนึ่งของกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ที่ 66.67 เปอร์เซ็นต์ มีค่าเฉลี่ย (Mean) ของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบริษัทอื่น

ตัวแปรควบคุม

(1) มูลค่าตลาดของหุ้น จากกลุ่มตัวอย่าง 299 บริษัท พบว่า โดยเฉลี่ยมูลค่าตลาดของหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี อยู่ที่ 9.3852 บางบริษัทมีมูลค่าตลาดของหุ้น อยู่ที่ 8.0806 และบางบริษัทมีมูลค่าตลาดของหุ้นสูงถึง 11.5033 จะเห็นได้ว่ามูลค่าตลาดของหุ้นของบริษัทส่วนใหญ่มีค่าค่อนข้างสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงขนาดของบริษัทว่าส่วนใหญ่บริษัทที่อยู่ในกลุ่มนี้ มีขนาดของบริษัทที่ค่อนข้างใหญ่

(2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น โดยเฉลี่ยอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นของบริษัทอยู่ที่ 0.9235 เท่า บางบริษัทมีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นของ อยู่ที่ (1.3759) เท่า ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น อยู่ที่ 3.3832 เท่า โดยอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงการที่บริษัทมีมูลค่าของสินทรัพย์ตามบัญชีน้อยกว่าราคาตลาดของหุ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทอาจมีสินทรัพย์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอาจลงบัญชีได้ หรือเรียกว่า Hidden Assets ซึ่งพบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้นค่อนข้างต่ำ

(3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม โดยเฉลี่ยบริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม อยู่ที่ 0.0815 ในบางบริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานใช้ไปหารด้วยสินทรัพย์รวม อยู่ที่ (0.5229) และบางบริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้มาหารด้วยสินทรัพย์รวม อยู่ที่ 1.009 จะเห็นได้ว่าในภาพรวมบริษัทในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีกระแสเงินสดได้มาจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ในระดับต่ำ

(4) อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย โดยเฉลี่ยบริษัทที่มีอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย อยู่ที่ 20.2442 เท่า ในบางบริษัทที่มีอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายลดลงถึง (91.9127) เท่า และในบางบริษัทที่มีอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายสูงถึง 506.7337 เท่า ซึ่งจากภาพรวมบริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายในทิศทางที่ดี

(5) ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ โดยเฉลี่ยค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิของบริษัท อยู่ที่ 384,171,732.43 บาท บางบริษัทค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ สูงถึง 17,011,947,000.00 บาท แต่ในบางบริษัทมีค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิเพียง 97,973.00 บาท จะเห็นได้ว่าบริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่ำกว่า

6.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

สมมติฐานการวิจัยที่ 1

ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่าคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทหรือไม่ และเพื่อเป็นการตอบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท”

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุในตัวอย่างที่ 1 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว

สมมติฐานการวิจัยที่ 2

ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทหรือไม่ และเพื่อเป็นการตอบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท”

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุในตัวอย่างที่ 2 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันใน

บริษัทของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p>0.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว

ผลการทดสอบในภาพรวมของผู้บริหาร

เพื่อเป็นการยืนยัน (Confirm) ว่าผลการวิจัยที่ได้รับจากตัวแบบที่แยกตัวแปรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารออกจากกันให้ผลไม่แตกต่างกันกับตัวแบบที่รวมตัวแปรไว้ด้วยกัน ผู้วิจัยจึงนำตัวแบบที่ 3 มาทดสอบเพิ่มเติม ผลการทดสอบ พบว่า สอดคล้องกับการวิจัยที่ได้รับจากตัวแบบที่ 1 และตัวแบบที่ 2 กล่าวคือ คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) ในทางตรงกันข้าม ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ($p>0.05$)

ดังนั้นในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท กล่าวคือ การจัดการกำไรของบริษัทจะเป็นในทิศทางใด จะมากหรือน้อยอย่างไร เป็นผลมาจากความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษด้านบัญชีของผู้บริหารด้วยว่า ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีเป็นพิเศษมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งความเชี่ยวชาญด้านบัญชี อาจจะไปประกอบไปคุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี

สมมติฐานการวิจัยที่ 3

ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่าความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทหรือไม่ และเพื่อเป็นการตอบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “ความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท”

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุในตัวแบบที่ 4 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว

ตามที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมว่า ลักษณะของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลทางการเงินของบริษัท โดยผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายบัญชี รวมถึงการปรับปรุงรายการบัญชีต่างๆของบริษัท แต่จากความเชื่อของผู้บริหารที่ว่า กำไรมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน หรือบางบริษัทผูกติดผลการดำเนินงานของบริษัทกับผลตอบแทนของผู้บริหาร ดังนั้นเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์แก่บริษัทและแก่ตนเอง ผู้บริหารจึงอาจจะใช้ข้อสมมติทางบัญชีที่เปิดโอกาสให้สามารถปรับปรุงรายการคงค้างต่างๆได้ เพื่อให้ผลการดำเนินงานของบริษัทมีแนวโน้มที่ดีขึ้นหรือเป็นไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ ทำให้ผู้วิจัยสันนิษฐานได้ว่า การกระทำเช่นนี้อาจจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัทได้ ในทำนองเดียวกันหากบริษัทไม่มีเครื่องมือใดๆในการสอบทานข้อมูลทางการเงินที่ผู้บริหารจัดทำขึ้น ผู้บริหารอาจจะรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานของบริษัทให้เป็นไปตามอย่างที่คุณบริหารต้องการที่จะให้เป็นมากกว่าที่จะสะท้อนข้อมูลที่ควรจะเป็น ดังนั้นภายใต้การกำกับดูแลที่ดี บริษัทจึงได้มีการจัดตั้งกรรมการตรวจสอบขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ในการสอบทานงบการเงินที่ผู้บริหารจัดทำขึ้นว่าตัวเลขที่ปรากฏในงบการเงินมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งองค์ประกอบของกรรมการตรวจสอบมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกรรมการตรวจสอบเช่นกัน ซึ่งถ้ากรรมการตรวจสอบมีความรอบรู้ด้านบัญชีหรือการเงิน หรือมีความรอบรู้ ในกฎเกณฑ์ของมาตรฐานการบัญชี มีความเป็นอิสระจากบริษัท หรือกิจกรรมของกรรมการตรวจสอบสนับสนุนการปฏิบัติงาน ก็อาจจะส่งผลให้กรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพิ่มมูลค่าของบริษัท หรือสร้างความน่าเชื่อถือในการรายงานข้อมูลทางการเงินของบริษัท แต่ในทางตรงกันข้ามหากกรรมการตรวจสอบไม่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงิน หรือไม่มีความรอบรู้ ในกฎเกณฑ์ของมาตรฐานการบัญชี ไม่มีความเป็นอิสระจากบริษัท และกิจกรรมของกรรมการตรวจสอบไม่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ก็อาจเป็นไปได้ว่าอาจจะส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกรรมการตรวจสอบ การเพิ่มมูลค่าของบริษัท และการสร้างความน่าเชื่อถือในการรายงานข้อมูลทางการเงินของบริษัทเช่นเดียวกัน ซึ่งจากลักษณะของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบที่มีผลต่อการรายงานผลการดำเนินงานของบริษัท ทำให้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้อาจมองข้ามตัวแปรที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นผู้วิจัยจึงพยายามที่จะลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุดด้วยการควบคุมตัวแปรที่คิดว่าน่าจะมีผลสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ผลสรุปการวิจัยนำเสนอในประเด็นถัดไป

ผู้วิจัยไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยสำหรับการทดสอบตัวแปรควบคุม เนื่องจากมิได้เป็นตัวแปรที่สนใจศึกษา เพียงแต่ต้องการนำมาวิเคราะห์และยืนยันว่าความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท สำหรับกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัย ประกอบด้วย (1) มูลค่าตลาดของหุ้น (2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (4) อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และ (5) ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ ผลการวิจัย พบว่าตัวแปรที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต ประกอบด้วย อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต ประกอบด้วย (1) มูลค่าตลาดของหุ้น (2) อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และ (3) ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ กล่าวคือ การจัดการกำไรของบริษัทขึ้นอยู่กับ (1) มูลค่าตลาดของหุ้น (2) อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น และ (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม

เนื่องจากว่าการศึกษาเป็นไปในการทดสอบในเชิงของความสัมพันธ์ (Association) ซึ่งไม่ใช่เป็นการทดสอบในเชิงของเหตุผล (Causation) ดังนั้นในการวิเคราะห์หรือตีความผลการวิจัยจึงพิจารณาในเชิงของความสัมพันธ์เท่านั้น

อนึ่ง ผลการวิจัยไม่สามารถอ้างอิงได้กับผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบที่มีได้มีการปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากมีความแตกต่างของโครงสร้างของการดำเนินงาน ความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน ความแตกต่างของโครงสร้างองค์กร การจัดสายงาน หรืออำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบ เป็นต้น

ประการสุดท้ายคือ ข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยข้อมูลด้านความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากบางบริษัทมิได้เปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจน กล่าวคือ บางบริษัทผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) แต่ไม่ได้เปิดเผยไว้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยนำรายชื่อของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบไปเปรียบเทียบกับฐานข้อมูลรายชื่อของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) เพื่อเป็นการสอบทานข้อมูล ว่าผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบของบริษัทเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) หรือไม่ และนอกจากนี้ข้อมูลของงบการเงินที่ใช้เป็นเชิงปริมาณ ยังมีได้ค้ำถึงข้อมูลเชิงคุณภาพ และเนื่องจากบางบริษัทอาจยังมีข้อมูลที่แตกต่างกันที่นำมาใช้ในการศึกษา อาจทำให้เกิดความคลุมเครือและไม่ชัดเจนในการตีความ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยแก้ปัญหาด้วยการศึกษาข้อมูลของ

บริษัทต่างๆ และมีการปรับปรุงรายการต่างๆที่จำเป็นเพื่อความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบกันได้

6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

(1) ผู้บริหารยังมีการใช้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีที่ตนมีมาใช้ในการบริหารจัดการกำไรของบริษัท จึงส่งผลให้งบการเงินที่แสดงออกมาอาจจะเป็นไม่ได้สะท้อนข้อมูลที่ควรจะเป็น แต่เป็นการสะท้อนข้อมูลที่ผู้บริหารอยากจะทำให้เป็นมากกว่า ดังนั้นจึงขอเสนอแนะว่า หน่วยงานของรัฐควรมีการปรับปรุงหรือออกกฎระเบียบ ข้อบังคับในการควบคุมการรายงานข้อมูลทางการเงินให้เข้มงวดมากขึ้น เช่น ควรกำหนดให้บริษัทมีการเปิดเผยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการตั้งรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารให้ละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น หรือควรมีการกำหนดว่ามูลค่าของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารเท่าใดที่น่าจะเข้าข่ายมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร และควรมีการอบรมผู้บริหารในเรื่องความมีคุณธรรม จริยธรรม ในการรายงานข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้ผู้บริหารแสดงข้อมูลทางการเงินของบริษัทออกมาอย่างถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วนและเปิดเผยข้อมูลตามข้อเท็จจริงมากที่สุด

(2) กรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านบัญชีไม่สามารถที่จะช่วยลดการจัดการกำไรของบริษัทให้มีจำนวนที่ลดลงได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเชี่ยวชาญด้านบัญชีเพียงอย่างเดียว อาจจะไม่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ในการสอบทานงบการเงินของบริษัท ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรพิจารณาองค์ประกอบด้านต่างๆของกรรมการตรวจสอบ เช่น ความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากบริษัท หรือกิจกรรมของกรรมการตรวจสอบเพิ่มเติมควบคู่กับองค์ประกอบด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านบัญชี ทั้งนี้เพื่อให้กรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสอบทานงบการเงินของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลในทางที่ดีแก่บริษัทเช่นกัน

6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเฉพาะตัวแปรที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ ซึ่งวัดความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี และ (2) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท ส่วนความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบที่สนใจศึกษาประกอบด้วยความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ในอนาคตผู้วิจัยท่านอื่นควรเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบ

และขนาดของสำนักงานสอบบัญชีเข้าไป เนื่องจากตัวแปรทั้งสองน่าจะมีการสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท หรือผู้วิจัยท่านอื่นอาจจะขยายการศึกษาวิเคราะห์ออกไป อาทิเช่น ขยายกลุ่มตัวอย่างที่เพิ่มมากขึ้น โดยอาจจะทำการศึกษาริชะทงจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งหมด หรือเลือกศึกษาในกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนอกจากนี้ผู้วิจัยท่านอื่นอาจจะขยายการวิเคราะห์การจัดการกำไรของบริษัทด้วยตัวแบบอื่น ๆ ให้มีความหลากหลายมากกว่าการศึกษาในครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ณรงค์ ปรีดานันท์. 2541. คณะอนุกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee). วารสารบริหารธุรกิจ (2541): 22-31.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2540. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียน. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2544. สำรวจความคิดเห็นเรื่อง ปัญหาและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทย. การสำรวจเรื่องคณะกรรมการตรวจสอบ (มกราคม).
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2542. แนวปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2542. ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง การรับหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน พ.ศ. 2542.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2546. คู่มือ แนวปฏิบัติในการจดทะเบียนหลักทรัพย์ เรื่อง คุณสมบัติของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัทจดทะเบียน.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2548. ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กจ. 5/2548 เรื่อง ข้อกำหนดเกี่ยวกับผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์.
- เมธากุล เกียรติกระจาย และ ศิลปะพร ศรีจันเพชร. 2544. ทฤษฎีการบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: Text and Journal Publication.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. 2546. คุณรู้จัก Creative accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?. กรุงเทพมหานคร: ไอโอนิค อินเทอร์เน็ต รีซอสเซส.
- ศนิพร จันทรสถาพร. 2546. ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ: มุมมองของผู้ตรวจสอบภายใน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบูรณ์ สารพัด. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ
ตรวจสอบกับรายงานของผู้สอบบัญชี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ และ วรนุช พัชรตระกูล. 2544. มารู้จัก Balance Sheet
Approach ดีกว่า. วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 90 (ธันวาคม 2544) :
23-30.

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. มาตรฐานการบัญชี
ฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พี เอ ลีฟวิ่ง.
สุภาพร พิศาลบุตร. 2548. จริยธรรมทางธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต.
สุภาพร พิศาลบุตร. 2544. จริยธรรมทางธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต.
อมรรัตน์ ศรีวีรานนท์. 2541. คณะกรรมการตรวจสอบกลไกเพิ่มคุณภาพของบริษัท
จดทะเบียน. วารสารตลาดหลักทรัพย์ (1 มีนาคม 2541).

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Ashbaugh, H., LaFond, R., and Mayhew, B. W. 2003. Do nonaudit services compromise auditor independence? Further evidence. The Accounting Review 78 (July): 611-639.
- Anderson, R. C., Mansi, S. A., and Reeb, D. M. 2004. Board characteristics, accounting report integrity, and the cost of debt. Journal of Accounting and Economics 37: 315-342.
- Bulter, M., Leone, A. J., and Willenborg, M. 2004. An empirical analysis of auditor reporting and its association with abnormal accruals. Journal of Accounting and Economics 37(June): 139-165.
- Bedard, Chtourou, and Courteau. 2004. The effect of Audit committee Expertise, Independence and Activity on Aggressive Earnings Management. Auditing: A Journal of Practice & Theory 23 (September): 13-36.
- Becker, C. L., DeFond, M. L., Jimbolv, J., and Subramanyam, K. R. 1998. The effect of Audit Quality on Earnings Management. Contemporary Accounting Research 15 (Spring): 1-24.
- Bauwhede, H. V., Willekens, M., and Gaeremynch, A. 2003. Audit firm size, public ownership, and firms' discretionary accruals management. The International Journal of Accounting 38:1-22.
- Bartov, E., Gul, F. A., and Tsui, J. S. L. 2001. Discretionary-accruals models and audit qualification. Journal of Accounting and Economics 30: 421-452.
- Belkaoui, A. R. 2004. Accounting Theory: Edition 5th. London: Thomson.
- DeAngelo, DeAngelo, H.L.; and Skinner, D.J. 1994. Accounting choice in troubled companies. Journal of Accounting and Economics 17: 113-143.
- DeZoort, F. T., and Salterio, S. E. 2001. The Effects of Corporate Governance Experience and Financial - Reporting and Audit Knowledge on Audit Committee Members' Judgments. Auditing: A Journal of Practice & Theory 20 (September): 31 - 47.

- Francis, J.R., and Khishnan, J. 1999. Accounting accruals and auditor reporting conservatism. Contemporary Accounting Research16: 135-165.
- Frankel, R.M ., Johnson, M.F.; and Nelson, K.K. 2002. The Relation between Auditors' Fees for Nonaudit Services and Earnings Management. The Accounting Review 77 (Supplement): 71-105.
- Gul, F.A ., Chen, C.J ., and Tsui, J.S.L. 2003. Discretionary Accounting Accruals, Managers' Incentive, and Audit Fees. Contemporary Accounting Research 20 (Fall): 441-464.
- Guay, W. R., Kothari, S. P., and Watts, R .L. 1996. A Market –based evaluation of discretionary accrual models. Journal of Accounting Research 34 (Supplement): 83-105.
- Gaver, J. J ., Gaver, K.M., and Austin, J. R. 1995. Additional evidence on bonus plans and income management. Journal of Accounting and Economics19: 3-28.
- Klien, A. 2002. Audit committee, board of director characteristics, and earnings management. Journal of Accounting and Economics 33 (August): 375-400.
- Matsumoto, D.A. 2002. Management's incentives to avoid negative earnings surprise. The Accounting Review77 (July): 483-514.
- McMullen, D.A., and Raghunandan, K. 1996. Enhancing audit committee effectiveness. Journal of Accountancy 182 (August): 78 - 81.
- Menon, K., and Williams, D.D. 2004. Former Audit Partners and Abnormal Accruals. The Accounting Review79(No.4): 1095-1118.
- Raghunandan, K ., Rama, D. V ., and Scarbrough, D.P. 1998. Accounting and Auditing Knowledge Level of Canadian Audit Committees: Some Empirical Evidence. Journal of International Accounting, Auditing & Taxation 7(2): 181 – 194.
- Wayman, R. 2003. Operation Cash flow Better Than net Income? Available from: [http:// www.investopedia.com](http://www.investopedia.com)[2003,December 22]

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2546. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2546. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรบุษ สันโดษ. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา คู่ทรัพย์เจริญชัย. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับรายงานของผู้สอบบัญชี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกป้อง ศรีสนิท. 2547. ความรับผิดชอบของผู้บริหารบริษัทมหาชนจำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล กุลาเลิศและคณะ. 2549. คู่มือปฏิบัติสำหรับผู้ตรวจสอบภายในและกรรมการตรวจสอบ เพื่อการกำกับดูแลที่ดี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ภาษาอังกฤษ

- Jennifer J. Jones. 1991. Earnings Management During Import Relief Investigation. Journal of Accounting Research 29 (Autumn):193-228.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Regression Analysis)

สมมติฐานหรือการวิเคราะห์เงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยมี 5 ข้อ ซึ่งเป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับความคาดเคลื่อน (Error or Residual) การที่ผู้วิเคราะห์สามารถที่จะนำเสนอสมการ $\hat{Y}=a+bx$ ไปประยุกต์ใช้ทั้งในแง่แสดงระดับและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และ Y หรือพยากรณ์ค่า Y เมื่อกำหนดค่า X ผู้ใช้จะต้องมีความมั่นใจในความถูกต้องของสมการ $\hat{Y}=a+bx$ โดยจะต้องตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเกี่ยวกับค่าคาดเคลื่อน ($e_i = Y_i - \hat{Y}_i$) ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของความคาดเคลื่อน = 0 ($E(e)=0$)
2. ค่าคาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงปกติ
3. ค่าคาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระจากกัน
4. ค่าแปรปรวนของ e คือ σ^2 ซึ่งต้องเป็นค่าคงที่ทุกค่าของ X
5. ตัวแปรอิสระ X_i และ X_j ต้องเป็นอิสระกัน

เงื่อนไขทั้ง 5 ข้อข้างต้นจะต้องเป็นจริง จึงจะสามารถใช้ทดสอบ F และ t ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และ Y สำหรับการตรวจสอบเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อข้างต้นจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป นอกจากนี้เงื่อนไขเกี่ยวกับความคาดเคลื่อนทั้ง 5 ข้อข้างต้นแล้ว ก่อนที่จะคำนวณสัมประสิทธิ์ความถดถอย (a และ b) จะต้องตรวจสอบว่าความสัมพันธ์ของ X และ Y อยู่ในรูปเชิงเส้นจริงหรือไม่และตรวจสอบค่าที่ผิดปกติ (Outliers) โดยการใช้อนุกรมภาพการกระจายเป็น Graphs หรือ Scatter หรือใช้สถิติ Cook's distance ในการตรวจสอบค่าที่ผิดปกติ (Outliers) เป็นต้น

นอกจากนี้ การตรวจสอบเงื่อนไขของค่าคลาดเคลื่อนทั้ง 4 ข้อข้างต้นจะใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรว่ารูปแบบเป็นเชิงเส้นหรือไม่ ถ้าตรวจสอบค่าคลาดเคลื่อนแล้วพบว่าไม่เป็นตามเงื่อนไข จะต้องพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่เชิงเส้น

(1) สถิติ Cook's distance ในการตรวจสอบค่าที่ผิดปกติ (Outliers)

สถิติ Cook's distance ใช้ในการตรวจสอบค่าที่ผิดปกติของข้อมูล (Outliers) เพื่อที่จะตัดข้อมูลที่มีความผิดปกติออกจากการวิเคราะห์ ซึ่งข้อมูลที่มีค่าผิดปกติจะเป็นข้อมูลที่มีค่ามากหรือน้อยผิดปกติ โดยหาค่า Cook's distance ของ case ใดที่มีค่ามากกว่า 1 ซึ่งจะทำให้การตัดข้อมูลนั้นออกจากการวิเคราะห์ เพื่อลดความแปรปรวนของข้อมูล เนื่องจากค่าผิดปกติจะมีอิทธิพลต่อการคำนวณสัมประสิทธิ์ความถดถอยในการวิเคราะห์ความถดถอย

(2) การตรวจสอบค่าเฉลี่ยของค่าคาดเคลื่อน

การหาค่า a และ b โดยทำให้ผลบวกกำลังสองของความคาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด จะทำให้ $\sum e_i = 0$

$$\text{ค่าเฉลี่ยของความคาดเคลื่อน} = E(e) = \frac{\sum e_i}{n} = \frac{0}{n} = 0$$

ดังนั้น เงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอ

(3) การตรวจสอบค่าแปรปรวนของความคาดเคลื่อน

เป็นการตรวจสอบว่า $\text{Var}(e) = \sigma^2 =$ ค่าคงที่ทุกค่าของ X กรณีที่ $\text{Var}(e)$ ไม่เท่ากันทุกค่าของ X จะเรียกว่าเกิดปัญหา Heteroscedastic เนื่องจาก $\text{Var}(e) = \text{Var}(\hat{Y})$ ดังนั้น การตรวจสอบความคงที่ของค่าแปรปรวนจึงอาจพิจารณาจากกราฟ X กับ e หรือกราฟของ Y กับ e หรือระหว่าง e กับ \hat{Y} ก็ได้

การทดสอบความทดสอบแตกต่างกันของความแปรปรวน หรือการกระจายข้อมูลหลายๆ ชุดหรือหลายประชากร ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเท่ากันของค่าเฉลี่ยของหลายประชากร สถิติที่ใช้ในการทดสอบคือ Levene's

สมมติฐานการทดสอบ คือ

$$H_0: \sigma_1^2 = \sigma_2^2 = \dots = \sigma_k^2; k = \text{จำนวนประชากร}, k \geq 2$$

$$H_1: \sigma_i^2 \neq \sigma_j^2 \text{ อย่างน้อย 1 คู่}; i \neq j$$

ตารางภาคผนวกที่ 1 Test of Homogeneity of Variances
(กรณีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
กรณีของผู้บริหาร	0.076	1	297	0.783
กรณีของกรรมการตรวจสอบ	0.126	1	297	0.723

จากตารางที่ 1 ค่า Sig. (Significance) = 0.783 และ 0.723 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับ H_0 จึงสรุปได้ว่าค่าแปรปรวนของการจัดการกำไรของทุกบริษัทเท่ากัน

(4) การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของค่าคาดเคลื่อน

การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของ e_i และ e_j โดยที่ $e_i = Y_i - \hat{Y}_i$ และ $e_j = Y_j - \hat{Y}_j$ ทำได้ 2 วิธี คือ

- (I) โดยการเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง e_i กับ t
- (II) ใช้สถิติทดสอบ Durbin – Watson

การทดสอบว่าค่า e_i และ e_j เป็นอิสระกันหรือไม่ โดยใช้สถิติทดสอบ Durbin – Watson จะพิจารณาจากค่า Durbin – Watson สำหรับค่าวิกฤติของ Durbin – Watson จะขึ้นอยู่กับขนาดตัวอย่าง (n) และจำนวนตัวแปรอิสระในสมการความถดถอย (k)

- ถ้า Durbin – Watson มีค่าใกล้ 2 (นั่นคือ มีค่าในช่วง 1.5 ถึง 2.5) จะสรุปว่า e_i และ e_j อิสระกัน
- ถ้า Durbin – Watson < 1.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางบวก และถ้า Durbin – Watson มีค่าใกล้ศูนย์ แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก
- ถ้า Durbin – Watson > 2.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางลบ และถ้า Durbin – Watson มีค่าใกล้ 4 แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก
- หรืออาจจะพิจารณาจากค่า Significance ของสถิติทดสอบ Durbin – Watson ถ้าค่า Significance น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด จะปฏิเสธสมมติฐาน H_0 หรือ สรุปได้ว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กัน

สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะทำการทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อนโดยใช้ค่าสถิติ Durbin – Watson ในการตรวจสอบ

**ตารางภาคผนวกที่ 2 Durbin – Watson (กรณีของผู้บริหารและ
กรรมการตรวจสอบ)**

ตัวแปรในการทดสอบ	Durbin– Watson
EDU&CPA	1.727
CFO Experience	1.737
MIXs ของผู้บริหาร	1.727
ELSE	1.759

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสถิติ Durbin – Watson ของตัวแปรทุกตัวอยู่ในช่วงระหว่าง 1.5-2.5 จึงสามารถสรุปได้ว่า e_i และ e_j อิสระกัน

(5) การตรวจสอบว่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงปกติหรือไม่

การตรวจสอบว่าค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงปกติหรือไม่มีหลายวิธีด้วยกัน คือ Histogram, Boxplot, Stem-and-leaf, Normal Probability Plot หรือ Detrended Normal Plot ซึ่งจะต้องวิเคราะห์จากกราฟ และสรุปเองว่าข้อมูลมีความสมมาตร หรือมีการแจกแจงปกติหรือไม่ จึงเป็นไปได้ที่นักวิเคราะห์จะสรุปต่างกัน จึงมีการใช้สถิติเพื่อทดสอบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงปกติหรือไม่ ควบคู่กับการพิจารณากราฟ สำหรับสถิติที่ใช้ทดสอบมี Kolmogorov-Smirnov Test กับ Shapiro-Wilk Test ซึ่งในวิทยานิพนธ์เล่มนี้เลือกใช้สถิติทดสอบ Kolmogorov-Smirnov Test เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีมากกว่า 50 ตัวอย่าง

สมมติฐานการทดสอบ คือ

H_0 : (กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ) ความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : (กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ) ความคลาดเคลื่อนไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ

ตารางภาคผนวกที่ 3 Test of Normality (กรณีของผู้บริหาร)

ตัวแปรในการทดสอบ	Kolmogorov-Smirnov (a)		
	Statistic	Df	Sig.
EDU&CPA	0.477	299	0.000
CFO Experience	0.163	299	0.000
LMV	0.064	299	0.005
BEME	0.089	299	0.000
CFOPS	0.095	299	0.000
GROWTH	0.217	299	0.000
Abs(Δ NI)	0.286	299	0.000

a Lilliefors Significance Correction

ตารางภาคผนวกที่ 4 Test of Normality (กรณีของกรรมการตรวจสอบ)

ตัวแปรในการทดสอบ	Kolmogorov-Smirnov (a)		
	Statistic	Df	Sig.
ELSE	0.228	299	0.000
LMV	0.064	299	0.005
BEME	0.089	299	0.000
CFOPS	0.095	299	0.000
GROWTH	0.217	299	0.000
Abs(Δ NI)	0.286	299	0.000

a Lilliefors Significance Correction

จากตารางที่ 3 และตารางที่ 4 ค่า sig. (Significance) น้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรทั้งหมดไม่ได้มีการแจกแจงปกติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีมากกว่า 30 จึงสันนิษฐานได้ว่าตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบมีการแจกแจงปกติ

(6) การตรวจสอบความเป็นอิสระ X_i และ X_j ต้องเป็นอิสระกัน

การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของตัวแปรอิสระในการวิจัยนี้จะพิจารณาจากค่า Pearson Correlation โดยหากตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าของ Pearson Correlation มากกว่า 0.70 จึงถือว่าตัวแปรอิสระคู่ดังกล่าวไม่เป็นอิสระกันอาจจะต้องตัดตัวแปรตัวหนึ่งตัวใดออกจากสมการถดถอยแบบเชิงพหุเพื่อความน่าเชื่อถือของผลการทดสอบ

แสดงค่าสถิติทดสอบความเป็นอิสระกันของตัวแปรอิสระ ดังตารางภาคผนวกที่ 6 Correlation ของผู้บริหาร และตารางภาคผนวกที่ 7 Correlation ของกรรมการตรวจสอบ

จากตารางสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดเป็นอิสระจากกัน กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องตัดตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งออกจากการทดสอบสมการถดถอยแบบเชิงพหุ เพราะตัวแปรอิสระมิได้มีความสัมพันธ์กันเองแต่อย่างใด ตรงกันข้ามตัวแปรอิสระทุกตัวน่าจะนำมาทดสอบความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเพื่อหาคำตอบของการวิจัยต่อไป

ตารางภาคผนวกที่ 6 แสดง Correlations ของผู้บริหาร

		DAC	LMV	BEME	CFOPS	GROWTH	Abs Δ (NI)	EDU&CPA	CFO Experience
Pearson Correlation	DAC	1.000	.059	.052	-.766	.082	-.049	.009	-.151
	LMV	.059	1.000	-.446	.200	.038	-.024	.136	-.128
	BEME	.052	-.446	1.000	-.271	-.099	-.123	-.033	.032
	CFOPS	-.766	.200	-.271	1.000	.055	.154	.124	.114
	GROWTH	.082	.038	-.099	.055	1.000	.141	.022	-.079
	Abs Δ (NI)	-.049	-.024	-.123	.154	.141	1.000	.020	-.120
	EDU&CPA	.009	.136	-.033	.124	.022	.020	1.000	-.159
	CFO Experience	-.151	-.128	.032	.114	-.079	-.120	-.159	1.000
Sig. (1-tailed)	DAC	.	.156	.187	.000	.078	.199	.439	.005
	LMV	.156	.	.000	.000	.256	.343	.009	.013
	BEME	.187	.000	.	.000	.044	.017	.285	.291
	CFOPS	.000	.000	.000	.	.173	.004	.016	.025
	GROWTH	.078	.256	.044	.173	.	.007	.353	.087
	Abs Δ (NI)	.199	.343	.017	.004	.007	.	.367	.019
	EDU&CPA	.439	.009	.285	.016	.353	.367	.	.003
	CFO Experience	.005	.013	.291	.025	.087	.019	.003	.

ตารางภาคผนวกที่ 7 แสดง Correlations ของกรรมการตรวจสอบ

		DAC	LMV	BEME	CFOPS	GROWTH	Abs Δ (NI)	ELSE
Pearson Correlation	DAC	1.000	.059	.052	-.766	.082	-.049	.004
	LMV	.059	1.000	-.446	.200	.038	-.024	.051
	BEME	.052	-.446	1.000	-.271	-.099	-.123	.023
	CFOPS	-.766	.200	-.271	1.000	.055	.154	.089
	GROWTH	.082	.038	-.099	.055	1.000	.141	.017
	Abs Δ (NI)	-.049	-.024	-.123	.154	.141	1.000	-.004
	ELSE	.004	.051	.023	.089	.017	-.004	1.000
Sig. (1-tailed)	DAC	.	.156	.187	.000	.078	.199	.471
	LMV	.156	.	.000	.000	.256	.343	.188
	BEME	.187	.000	.	.000	.044	.017	.346
	CFOPS	.000	.000	.000	.	.173	.004	.063
	GROWTH	.078	.256	.044	.173	.	.007	.383
	Abs Δ (NI)	.199	.343	.017	.004	.007	.	.475
	ELSE	.471	.188	.346	.063	.383	.475	.

ภาคผนวก ข

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการ ตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท (กรณีที่ใช้ตัวแบบ Balance Sheet Approach ในการคำนวณรายการคงค้าง)

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัทเพิ่มเติมจากบทที่ 5 โดยเป็นการทดสอบเพิ่มเติมของการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดที่คำนวณจากแนวคิดการมุ่งเน้นการจัดทำงบดุลเป็นหลัก (Balance Sheet Approach) เพื่อทดสอบดูว่าผลการทดสอบที่ได้มีความเหมือนหรือแตกต่างกันกับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดที่คำนวณจากแนวคิดการมุ่งเน้นงบกระแสเงินสดเป็นหลัก (Cash flow based approach) หรือไม่อย่างไร ซึ่งการคำนวณรายการคงค้างภายใต้แนวคิดการมุ่งเน้นการจัดทำงบดุลเป็นหลัก มีดังนี้

$$TA_t = \Delta CA_t - \Delta Cash_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t$$

โดย TA_t = รายการคงค้างทั้งหมดของบริษัท
 ΔCA_t = การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียน
 $\Delta Cash_t$ = การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
 ΔCL_t = การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียน
 ΔDCL_t = การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี
 DEP_t = ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

ขั้นตอนในการคำนวณหารายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) มีขั้นตอนเช่นเดียวกับที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 แล้ว ดังนั้นจึงขอไม่อธิบายซ้ำอีก ส่วนเทคนิคที่ใช้ในการทดสอบ คือ เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุแล้วพบว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ทุกประการ

ในส่วนนี้จะทำการทดสอบในภาพรวมเพียงอย่างเดียว โดยจะรวมทุกตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบทุกตัวเข้าไว้ในตัวแบบเดียวกัน ดังนี้

ตัวแบบของผู้บริหาร

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 EDU\&CPA + \beta_7 CFO Experience + \epsilon$$

ตัวแบบของกรรมการตรวจสอบ

$$DAC = \alpha + \beta_1 LMV + \beta_2 BEME + \beta_3 CFOPS + \beta_4 GROWTH + \beta_5 Abs(\Delta NI) + \beta_6 ELSE + \epsilon$$

โดยที่

EDU&CPA = คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี (วัดค่าโดย 1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านบัญชี และเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต 0 อื่นๆ)

CFO Experience = ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท (วัดค่าโดยใช้จำนวนปีที่ผู้บริหารเริ่มเข้าดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทจนถึงวันสิ้นสุดของงบการเงิน 31 ธ.ค.)

ELSE = ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน (วัดโดยใช้สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่สำเร็จการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือมีประสบการณ์การทำงานในการดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการ ประธานกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านบัญชีหรือการเงิน)

LMV = มูลค่าตลาดของหุ้น (วัดค่าโดยใช้ลอการิทึมของราคาปิดของหุ้น ณ 31 ธ.ค. คูณด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่ออกชำระ)

BEME = อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น (วัดค่าโดยใช้มูลค่าตามบัญชีหารด้วยมูลค่าตลาดของหุ้น โดยมูลค่าตามบัญชี

คำนวณจาก สินทรัพย์รวม หัก หนี้สินรวม และหักด้วยส่วนของผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ)

- CFOPS = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม (วัดค่าโดยใช้มูลค่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ปรากฏในงบกระแสเงินสด ปรับปรุงด้วยรายการด้อยค่า รายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ รายการการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน และรายการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอดตัดบัญชี หารด้วยสินทรัพย์รวมของปีก่อน)
- GROWTH = อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย (วัดค่าโดยใช้ผลต่างของยอดขายได้จากการดำเนินงานปีปัจจุบันกับยอดขายได้จากการดำเนินงานปีก่อน หารด้วยยอดขายได้จากการดำเนินงานปีก่อน)
- Abs (Δ NI) = ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (วัดค่าโดยใช้ค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิปีปัจจุบันกับปีก่อน ซึ่งปรับปรุงด้วยรายการด้อยค่า รายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ และรายการการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินหารด้วยสินทรัพย์รวมของปีก่อน)

ตารางภาคผนวกที่ 7 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของ
ผู้บริหารกับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแปร	ทิศทาง ความสัมพันธ์ที่ คาดหวัง	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ โดยประมาณ (β)	ค่าความ ผิดพลาด มาตรฐาน (Standard Errors)	p-value
Constant	None	-0.014	0.165	0.933
EDU&CPA	+	-0.009	0.022	0.695
CFO Experience	+	0.001	0.002	0.658
LMV	-	0.008	0.017	0.623
BEME	-	-0.018	0.017	0.294
CFOPS	-	-0.422	0.061	0.000***
GROWTH	+	0.000	0.000	0.239
Abs(Δ NI)	+	0.022	0.062	0.722

*** บ่งบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

Adjusted R² = 0.129

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 299 บริษัท

ความเหมาะสมของตัวแบบผู้บริหาร

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ 0.05 ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบสมมติฐานที่ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระของผู้บริหาร 7 ตัว มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท และเมื่อพิจารณาค่า Adjusted R² ของผู้บริหาร พบว่า มีค่าเท่ากับ 13% ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า 13% ของการจัดการกำไรของบริษัท สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวของผู้บริหาร ในตัวแบบนี้

ผลการทดสอบในภาพรวมของผู้บริหาร

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุของตัวแบบที่ปรากฏในตารางภาคผนวกที่ 7 พบว่า ตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังและมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม และตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) คือ คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัทของผู้บริหาร มูลค่าตลาดของหุ้น อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ

ตารางภาคผนวกที่ 8 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัท

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าความผิดพลาดมาตรฐาน (Standard Errors)	p-value
Constant	None	0.008	0.160	0.963
ELSE	-	0.003	0.031	0.918
LMV	-	0.006	0.016	0.709
BEME	-	-0.019	0.017	0.277
CFOPS	-	-0.421	0.060	0.000***
GROWTH	+	0.000	0.000	0.251
Abs(Δ NI)	+	0.019	0.061	0.757

*** ปังบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

Adjusted $R^2 = 0.131$

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 299 บริษัท

ความเหมาะสมของตัวแบบกรรมการตรวจสอบ

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ 0.05 ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบสมมติฐานที่ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระของกรรมการตรวจสอบ 6 ตัวมี

ความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท และเมื่อพิจารณาค่า Adjusted R^2 ของกรมการตรวจสอบ พบว่า มีค่าเท่ากับ 13% ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า 13% ของการจัดการกำไรของบริษัทสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวของกรมการตรวจสอบ ในตัวแบบนี้

ผลการทดสอบในภาพรวมของกรมการตรวจสอบ

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุของตัวแบบที่ปรากฏในตารางภาคผนวกที่ 8 พบว่า ตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังและมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม และตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) คือ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรมการตรวจสอบ มูลค่าตลาดของหุ้น อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตลาดของหุ้น อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และค่าสัมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นที่คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดตามแนวคิด Balance Sheet Approach จะเห็นได้ว่าทั้งตัวแบบของผู้บริหารและกรมการตรวจสอบมีความแตกต่างจากผลการวิเคราะห์ที่คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดตามแนวคิด Cash flow based approach ซึ่งตัวแปรที่ให้ผลของความสัมพันธ์เหมือนกัน คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม ส่วนความแตกต่างที่สำคัญ คือ ตัวแปรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรมการตรวจสอบ รวมถึงตัวแปรควบคุมอื่นๆ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) และนอกจากนี้ค่า Adjusted R^2 ของตัวแบบที่คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดตามแนวคิด Balance Sheet Approach ทั้งของผู้บริหารและกรมการตรวจสอบ มีค่าเท่ากับ 13% ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรของผู้บริหารและกรมการตรวจสอบสามารถอธิบายการจัดการกำไรของบริษัทได้เพียง 13% เท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ของตัวแบบผู้บริหารและกรมการตรวจสอบที่คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดที่คำนวณตามแนวคิด Cash flow based approach แล้วพบว่า ตัวแปรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรมการตรวจสอบ รวมถึงตัวแปรควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท และเมื่อพิจารณาค่า Adjusted R^2 พบว่ามีค่าสูงถึง 65% ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ของตัวแบบผู้บริหารและกรมการตรวจสอบที่คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดตามแนวคิด Balance Sheet Approach มีความน่าเชื่อถือน้อยกว่า ผลการวิเคราะห์ของตัวแบบผู้บริหารและกรมการตรวจสอบที่คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดตามแนวคิด Cash flow based approach

ทั้งนี้สาเหตุที่การคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดตามแนวคิด Balance Sheet Approach ให้ผลการวิเคราะห์และค่า Adjusted R² ต่างจากการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดที่คำนวณตามแนวคิด Cash flow based approach เนื่องจาก แนวคิด Balance Sheet Approach เป็นแนวคิดที่มุ่งการจัดทำงบดุลเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นความพยายามในการรายงานมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินเป็นเป้าหมายหลักและมุมมองผลกำไรขาดทุนเป็นเพียงผลพลอยได้จากการทำบัญชี โดยภายใต้แนวคิดนี้รายได้และค่าใช้จ่ายเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์สุทธิที่กิจการทำมาหาได้ในรอบบัญชีหนึ่งๆ และผลจากการที่ใช้ Balance Sheet Approach พบว่า มูลค่าของสินทรัพย์ในงบดุลมีแนวโน้มที่จะน้อยกว่าการจัดทำงบการเงินภายใต้ Income Statement Approach เนื่องจาก กิจการต้องปรับมูลค่าของสินทรัพย์ไม่ให้เกิดเกินกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ จึงส่งผลให้เกิดขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ และในส่วนของตัวเลขในงบกำไรขาดทุนจะมีความผันผวนค่อนข้างมาก เนื่องจากกิจการต้องพิจารณามูลค่าของสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอให้แสดงยอดเกินกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน ซึ่งจากการที่ตัวเลขในงบกำไรขาดทุนมีความผันผวนค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงส่งผลให้ไม่สามารถที่จะทำการเปรียบเทียบกับงบการเงินของกิจการอื่นได้อย่างเหมาะสม และนอกจากนี้อาจเป็นไปได้ว่าบริษัทในประเทศไทยมักมีการจัดการกำไรผ่านรายการในงบดุลมากกว่าผ่านรายการในงบกระแสเงินสด เนื่องจากการจัดการกำไรผ่านรายการในงบดุลสามารถทำได้ง่ายกว่าการจัดการกำไรผ่านรายการในงบกระแสเงินสด จึงส่งผลให้ตัวเลขของรายการในงบดุลอาจจะไม่ได้สะท้อนข้อมูลที่แท้จริงของบริษัท ดังนั้นจึงอาจจะส่งผลถึงความเชื่อมั่นของการวิเคราะห์การจัดการกำไรของบริษัท โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า การจัดการกำไรของบริษัทที่คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดตามแนวคิด Balance Sheet Approach มีความเชื่อมั่นของผลการวิเคราะห์น้อยกว่าการจัดการกำไรของบริษัทที่คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดตามแนวคิด Cash flow based approach เนื่องจาก งบกระแสเงินสดนั้นยากต่อการปรับแต่งผลการดำเนินงานหรือตกแต่งตัวเลขของบริหาร จึงทำให้ข้อมูลในงบกระแสเงินสดอาจจะสะท้อนความสามารถในการดำเนินงานของกิจการได้ดีกว่าข้อมูลในงบดุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวปทุมทริกา โบกกระฉี่ เกิดวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ที่จังหวัดสงขลา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี วิชาเอกการสอบบัญชี สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2546 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท บัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย